

Externé hodnotenie Programu Slovensko 2021 – 2027
Cieľ politiky 4 – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa implementujúca
Európsky pilier sociálnych práv

Hodnotenie implementácie a výsledkov opatrení
realizovaných v rámci podpory integrácie
osôb prichádzajúcich z Ukrajiny

ZÁVEREČNÁ HODNOTIACA SPRÁVA

Bratislava, 30. január 2026

Objednávateľ:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Poskytovateľ:

Skupina dodávateľov v zložení: Octigon, a.s., Consulting Associates, s.r.o., ERUDIO, s.r.o., Projektové služby, s.r.o.

Autorka výstupov hodnotenia:

Lucia Ulbriková

Ján Helbich

Lucie Bučinová

Na procesoch pri realizácii hodnotenia sa ďalej podieľala:

Lýdia Zimániová

Za obsah, zistenia a odporúčania tejto hodnotiacej správy je zodpovedný Poskytovateľ. Vyjadrenia a názory uvedené v tejto správe sa nemusia nutne zhodovať s názormi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Obsah

Zoznam použitých skratiek	4
Zoznam tabuliek	6
Zhrnutie	7
Executive summary	12
1 Kontext hodnotenia	17
2 Zistenia	24
2.1 Relevantnosť	24
2.2 Účinnosť	34
2.2 Koherentnosť	51
3 Závery	58
4 Odporúčania	61
5 Prílohy	63
5.1 Príloha 1	64
5.2 Príloha 2	69
5.3 Príloha 3	70
5.4 Príloha 4	71
5.5 Príloha 5	72
5.6 Príloha 6	76
5.7 Príloha 7	79
5.8 Príloha 8	80

Zoznam použitých skratiek

AMIF	Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
CDR	Centrum pre deti a rodinu
CPP	Centrum poradenstva a prevencie
DAC	Výbor pre rozvojovú spoluprácu (Development Assistance Committee)
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
GDPR	Ochrana osobných údajov (General Data Protection Regulation)
ICRC	Medzinárodný výbor Červeného kríža (International Committee of the Red Cross)
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
MBS	Maloletí bez sprievodu
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NP Integrácia	NP Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov
NP Ukrajina MNO	NP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO
NP Ukrajina samospráva	NP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva
NP	Národný projekt
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP	Operačný program
OSN	Organizácia Spojených národov
PO	Prioritná os
REACT-EÚ	Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe
SAV	Slovenská akadémia vied
SPODaSK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR	Slovenská republika
ŠPTK	Štátni príslušníci tretích krajín

UNHCR	Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Detský fond OSN (United Nations International Children's Emergency Fund)
ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ŽoNFP	Žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku
ŽoP	Žiadosť o platbu

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad základných informácií o NP, ktoré sú predmetom hodnotenia	18
Tabuľka 2: Vývoj počtu cudzincov (ŠPTK) v SR s platným pobytom	19
Tabuľka 3: Počet udelených tolerovaných pobytov za účelom poskytnutia dočasného útočiska udelených v danom roku.....	20
Tabuľka 4: Cudzinci zamestnaní v SR v roku 2022 – ŠPTK (stav k 31. 12. 2022)	21
Tabuľka 5: Odpovede na otázku: Ohodnoňte, prosím, mieru záujmu odídencom z Ukrajiny o jednotlivé druhy aktivít zameraných na podporu ich integrácie do spoločnosti na Slovensku	25
Tabuľka 6: Prehľad prioritných oblastí integrácie strategických dokumentov SR v prepojení na oprávnené aktivity predmetných NP	26
Tabuľka 7: Prehľad zmien výšky jednotkového nákladu na odpracovanú hodinu	30
Tabuľka 8: Plnenie MU v hodnotených NP.....	35
Tabuľka 9: Odpovede na otázku: Ohodnoňte, prosím, mieru efektívnosti poskytovanej podpory (resp. do akej miery boli dané aktivity prínosné/užitočné) zameranej na integráciu odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku.	37
Tabuľka 10: Príklady integračných aktivít z vybranej vzorky ZŠ	41
Tabuľka 11: Počet detí do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá podpora	42
Tabuľka 12: Uvedte, prosím, do akej miery súhlasíte s nasledujúcimi výroky v súvislosti s poskytovaním podpory integrácie odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku.	44
Tabuľka 13: Zhrnutie odpovedí na otvorené otázky:	47
Tabuľka 14: Projekty s identifikovaným potenciálom na tvorbu synergií s hodnotenými NP (zoradené abecedne).....	53
Tabuľka 15: Pôvodná vzorka užívateľov na terénny prieskum.....	67
Tabuľka 16: Dodatočná vzorka užívateľov na terénny prieskum	67

Zhrnutie

Kontext

Ruská invázia na Ukrajinu vyvolala v Európe migračnú krízu, čo si vyžiadalo koordinovanú humanitárnu odpoveď na európskej aj národnej úrovni. Európska únia reagovala promptne vykonávacím rozhodnutím Rady EÚ zo 4. marca 2022, ktorým zaviedla mechanizmus dočasnej ochrany umožňujúci vysídleným osobám okamžitý prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a pracovným príležitostiam v celej Únii. Tento harmonizovaný prístup mal zabezpečiť minimálne životné podmienky a uľahčiť integráciu, pričom zároveň obmedzil potrebu okamžitých azylových žiadostí, a tým aj riziko preťaženia národných azylových systémov.

Na európskej úrovni boli mobilizované fondy a humanitárna pomoc zahŕňajúca nielen štandardné dodávky potravín a liekov, ale aj špecifickú podporu ako psychologická pomoc či ochrana zraniteľných skupín. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 8. marca 2022, schválené v apríli 2022, umožnilo členským štátom využiť prostriedky z EFRR, ESF a iniciatívy REACT-EU na riešenie migračných výziev. Podporené mohli byť investície do infraštruktúry, vzdelávania, zamestnanosti, sociálneho začlenenia, zdravotníctva a boja proti diskriminácii.

Vláda SR v súlade s nariadeniami EÚ vyhlásila poskytovanie dočasného útočiska, čím zabezpečila odídencom z Ukrajiny okamžitý prístup k základným službám a sociálnym dávkam. Okrem štátnej pomoci, ktorá zahŕňala ubytovanie v štátnych zariadeniach, zohrali kľúčovú úlohu aj miestne samosprávy organizujúce dobrovoľnícku pomoc a zbierky základných potrieb.

Na adresnú pomoc boli využité nevyčerpané finančné prostriedky z OP ĽZ 2014 – 2020 prostredníctvom novovytvorenej prioritnej osi CARE-EFRR. V jej rámci boli pripravené dva národné projekty zamerané na pomoc pri vstupe a integrácii osôb z Ukrajiny, jeden cielený na samosprávu a druhý na mimovládne neziskové organizácie, s implementáciou v období 2/2022 až 12/2023. Z Programu Slovensko následne vyplynul nadväzujúci národný projekt Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov s obdobím realizácie 1/2024 až 6/2026, ktorý zabezpečuje systémové a transparentné poskytovanie finančných príspevkov na integračné aktivity prostredníctvom samospráv aj mimovládnych organizácií.

Metodika

Hodnotenie sa zameralo na tri národné projekty realizované v súvislosti s podporou integrácie osôb prichádzajúcich na Slovensko v dôsledku vojnového konfliktu na Ukrajine:

- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva (OP ĽZ 2014 – 2020);
- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – mimovládne neziskové organizácie (OP ĽZ 2014 – 2020);
- Integrácia ŠPTK vrátane migrantov (Program Slovensko).

Hodnotenie sa špecificky orientovalo na intervencie dlhodobej integrácie, ktoré zahŕňali poskytovanie informácií a poradenstva, programy na zvýšenie účinnosti integračnej podpory, komunitné aktivity, osvetové kampane a koordinačné činnosti.

Hodnotenie bolo realizované v období august 2025 až január 2026 na základe rámcovej dohody s MPSVR SR a jeho cieľom bolo poskytnúť informácie o tom, ako predmetné intervencie prispeli k dlhodobej integrácii cieľovej skupiny do slovenskej spoločnosti. Na posúdenie relevantnosti, účinnosti a koherentnosti boli hodnotené výsledky implementácie od februára 2022 do decembra 2024, pričom hodnotenie reflektuje aj rozšírenie cieľovej skupiny z odídencom z Ukrajiny na všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov.

Metodicky bola využitá kombinácia kvalitatívnych a kvantitatívnych metód. Obsahová analýza sekundárnych údajov zahŕňala projektovú dokumentáciu, monitorovacie správy a strategické materiály EÚ aj SR. Kvalitatívny zber údajov spočíval v rozhovoroch so zástupcami MPSVR SR, MV SR, prijímateľov a partnerov projektov, ako aj v terénnom prieskume u vybraných užívateľov vrátane mestských častí, škôl a mimovládnych organizácií. Počas hodnotenia bola na základe požiadavky zadávateľa rozšírená vzorka o zástupcov dodatočných piatich základných škôl. Kvantitatívny zber údajov prebiehal prostredníctvom online dotazníkového prieskumu realizovaného medzi všetkými zazmluvnenými užívateľmi.

Hodnotenie identifikovalo viaceré obmedzenia ovplyvňujúce jeho proces a zistenia. Absentovali komplexné dáta o cieľovej skupine v kľúčových oblastiach ako zamestnanosť, bývanie či zapojenie do vzdelávacieho a zdravotného systému, čo znemožnilo posúdiť podiel intervenovanej cieľovej skupiny a kvantifikovať merateľný dopad podpory. Napriek snahe sa nepodarilo zorganizovať fokusové skupiny so zástupcami samotnej cieľovej skupiny, čím chýba perspektíva konečných príjemcov podpory. Dotazníkový prieskum mal metodické limity spojené so sebahodnotiacimi údajmi (napríklad sklon k sociálne žiaducim odpovediam a skreslenie pamäti), najmä pri hodnotení projektov ukončených v roku 2023. Hodnotenie sa nezaoberalo finančnou efektívnosťou a hospodárnosťou implementácie a nezahŕňalo posúdenie dlhodobého dopadu.

Hlavné zistenia

Relevantnosť

Hodnotené projekty zabezpečujú finančnú podporu na uskutočňovanie integračných opatrení určených pre osoby prichádzajúce z Ukrajiny a štátnych príslušníkov z tretích krajín vrátane migrantov, a to v kľúčových sférach ako pracovné uplatnenie, školstvo, zdravotníctvo, otázky bývania či systém sociálnej ochrany. Výsledky dotazníkového prieskumu realizovaného medzi prijímateľmi, rovnako ako uskutočnené rozhovory, preukázali adekvátny výber foriem podporných činností, o ktoré existoval značný alebo prijateľný záujem v každej z hlavných integračných oblastí.

Po približne štyroch rokoch realizovania integračných služieb sa stáva nevyhnutným presunúť dôraz na kvalitu poskytovaných služieb, na systematickú akumuláciu údajov o efektívnosti a vplyve týchto opatrení, ako aj na cieľovú reakciu na skutočne existujúce bariéry. Až dve pätiny opýtaných v prieskume pomenovali rad obmedzení, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú integračné úsilie – predovšetkým nedostatočnú jazykovú zdatnosť cieľovej skupiny, byrokratické a právne komplikácie, limitované kapacity vzdelávacích zariadení, ťažkosti v oblasti ubytovania a absenciu koordinovaného postupu medzi relevantnými inštitúciami.

Účinnosť

Účinnosť oprávnených integračných aktivít na podporu cieľovej skupiny nebolo možné kvantitatívne vyhodnotiť.

Na základe realizovaných rozhovorov a dotazníkového prieskumu je možné zhrnúť, že realizácia predmetných projektov prebehla vo všeobecnosti účinne s vysokou úrovňou spokojnosti zazmluvnených prijímateľov. Rozhodujúca väčšina opýtaných vyjadrila spokojnosť s dostupnosťou informácií a podporných dokumentov (90 %), s komunikáciou s vyhlasovateľom výzvy (88 %), ako aj s priebehom uzatvárania zmluvy (85 %). Miera náročnosti administratívnych procesov získala menej pozitívne hodnotenie 76 %.

Zabezpečovanie pracovníkov na integračné činnosti nepredstavovalo zásadný problém, hoci pri kvalifikovaných pozíciách sa objavili ťažkosti súvisiace s časovo náročným procesom uznávania diplomov pre odídcov z Ukrajiny, čo malo za následok vykazovanie kvalifikovaných odborníkov v kategórii nekvalifikovaných. Implementačné tímy ponúkali rýchlu a adaptabilnú asistenciu, respondenti zdôrazňovali ich profesionálny prístup v komunikácii a špecializovanú podporu v priebehu

celej realizácie. NP Ukrajina MNO sa vyznačoval osobitnou implementačnou štruktúrou založenou na konzorciu šiestich nadácií koordinovaným Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava, čo sa preukázalo ako efektívne riešenie.

Najvýkonnejšie integračné činnosti sa prejavili v sektore vzdelávania, kde ich 87 % respondentov označilo za efektívne; nasledovala oblasť zamestnávania (75 % pozitívnych hodnotení). Prevládajúcou sférou podpory bolo poskytovanie základných informácií a poradenských služieb (89 % respondentov užívateľov), zabezpečovanie činností v zásadných životných oblastiach (71 %) a komunitné aktivity (73 %). Podpora detí prichádzajúcich z Ukrajiny sa sústredila predovšetkým na ich jazykovú integráciu, psychosociálny rozmer a voľnočasové aktivity, pričom 89 % respondentov ju vyhodnotilo ako účinnú.

Celková spokojnosť s podporou integračného procesu je prevažne priaznivá, až 87 % respondentov potvrdilo, že podporné činnosti napomáhajú integrácii prichádzajúcich osôb v jednotlivých regiónoch, avšak ukázala sa nevyhnutnosť systematickejšej koordinácie medzi celonárodnými inštitúciami, samosprávnymi orgánmi a poskytovateľmi služieb, osobitne v oblastiach, akými sú jazykové vzdelávanie, systém sociálnej ochrany a zdravotnícka starostlivosť.

Koherentnosť

V rámci projektu NP Ukrajina samospráva zabezpečovalo koordinačnú úlohu zapojených aktérov MV SR využívajúc regionálnych koordinátorov, ktorí vykonávali zmapovanie situácie v jednotlivých oblastiach, pripravovali medzisektorové pracovné stretnutia a udržiavali spoluprácu so samosprávnymi celkami a mimovládnyimi organizáciami. V prípade projektu NP Integrácia sa koordinačná funkcia pôvodne koncentrovala hlavne na analytické úlohy prostredníctvom zamestnancov Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorí spolupracujú so samosprávami vybraných lokalít. Medzi zistené ťažkosti možno zaradiť absenciu koordinácie integračnej stratégie na celonárodnej úrovni, nedostatočnú ponuku certifikovaných jazykových programov a chýbajúce stabilné finančné zdroje.

Spolupráca medzi zapojenými inštitúciami je charakterizovaná ako kvalitná a konštruktívna. Plánované stretnutia pre širší okruh odbornej komunity a inštitúcií s cieľom zabezpečiť transfer poznatkov a podnetov z prostredia samospráv a mimovládnych organizácií do procesu vytvárania a realizácie migračnej a integračnej stratégie SR sa neuskutočnili.

Odpoveď SR na ozbrojený konflikt na Ukrajine bola promptná a zahŕňala schválenie legislatívnych úprav označovaných ako Lex Ukrajina, realizáciu projektov financovaných z európskych finančných nástrojov a aktívnu účasť medzinárodných subjektov. Hodnotený projekty na národnej úrovni časovo i obsahovo nadväzovali na opatrenia počiatočnej odpovede, pričom sa na rozdiel od roztrieštenej humanitárnej pomoci viac orientovali na integráciu prichádzajúcich osôb. Realizované projekty sa navzájom prekrývali a vzájomne dopĺňali vo sférach ako poradenstvo v oblasti ubytovania, pracovného uplatnenia, zdravotníckej starostlivosti a vzdelávania, pričom nežiaduce duplicitné aktivity neboli identifikované.

Prehľad hlavných záverov a odporúčaní	
Hlavné závery	Hlavné odporúčania
Efektívnosť implementácie	
<p>Efektívnosť implementácie z hľadiska implementačných štruktúr, ich súčinnosti a spolupráce so zazmluvnenými užívateľmi je dobrá. Rovnako efektívne je vnímané nastavenie a administratívne požiadavky a procesy implementácie z pohľadu zazmluvnených užívateľov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečiť dostatočnú internú kapacitu na podaktivitu NP zameranú na koordináciu, výmenu informácií a prenos poznatkov z implementácie do procesu tvorby a implementácie migračnej a integračnej politiky • Vytvoriť kapacitu v rámci implementačnej štruktúry na šírenie výsledkov realizovaných projektových aktivít a podieľať sa tak na systematickom zviditeľňovaní prínosov cieľovej skupiny na Slovensku
Relevantnosť a monitorovanie kvality integračných služieb	
<p>Oprávnené aktivity hodnotených NP sú obsahovo správne a relevantne nastavené a korešpondujú s identifikovanými potrebami cieľovej skupiny. Ich vecné zameranie je reflektované v Integračnej politike SR aj v Migračnej politike SR a zodpovedá odporúčaniam analýz neziskových organizácií. Kľúčové oblasti integrácie zahŕňajú vzdelávanie, zamestnanosť, jazykovú znalosť, zdravotnú starostlivosť, sociálne služby, kultúrnu integráciu a voľnočasové aktivity.</p> <p>V rámci implementačného procesu chýba kontrola na mieste, ktorá by umožnila overiť kvalitu poskytovaných služieb v praxi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpečiť záväznosť zmluvného procesu v implementačnej fáze vrátane realizácie práce definovaným počtom zamestnancov (možnosť schvaľovania zásadných zmien vyhlasovateľom výzvy) • Zaviesť kontrolu na mieste na overenie kvality poskytovaných služieb v praxi • Stanoviť štandardy kvality pre integračné služby vo všetkých oblastiach vychádzajúce z existujúcich metodík a osvedčených postupov • Posúdiť zavedenie koordinovaných/spoločných žiadostí o finančný príspevok zo strany samospráv a MNO tak, aby ich činnosť bola prepojená a vytvárala synergické efekty vychádzajúce z ich špecifických úloh a partnerstiev v regióne
Účinnosť realizovaných aktivít	
<p>Účinnosť realizovaných integračných aktivít nebolo možné kvantitatívne vyhodnotiť, a to z viacerých dôvodov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definované plánované hodnoty MU pre NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO boli technickým riešením a dosiahnutý počet osôb, ktorým bola poskytnutá asistencia, nie je možné s týmito hodnotami porovnať. V NP Integrácia sítě cieľové hodnoty MU boli stanovené, technické obmedzenia systému ITMS21+ však spôsobili, že reálne vykazovaná hodnota zodpovedá približne 20 % celkového počtu osôb, ktorým bola poskytnutá služba. • Uvádzané hodnoty MU neregistrujú unikátne osoby započítané jedenkrát aj pri opakovanej podpore a vyhodnotenie podielu osôb, ktorým bola poskytnutá integračná podpora z celkového počtu odídencom z Ukrajiny na Slovensku, tak nie je možné. • Uvádzané hodnoty MU v NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO zahŕňajú nielen integračné aktivity, ale aj poskytovanie humanitárnej pomoci bezprostredne po ich príchode na Slovensko, čo nie je predmetom realizovaného hodnotenia. • Hoci uvádzané hodnoty MU je možné diferencovať pre osoby do 18 rokov a nad 18 rokov, dostupné štatistické dáta MV SR ku koncu roka 2023 a 2024 tieto údaje samostatne neuvádzajú. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zefektívniť systém ITMS21+ na automatický prevod dát namiesto manuálneho prepisovania • Stanoviť adekvátne a zároveň ambiciózne cieľové hodnoty sledovaných merateľných ukazovateľov • Zabezpečiť sledovanie unikátnych osôb pri poskytovaní podpory namiesto počítania opakovaných intervencií • Implementovať pravidelné prieskumy potrieb cieľovej skupiny reflektujúce vývoj ich potrieb v čase • Zaviesť priebežné systematické monitorovanie účinnosti a dopadu integračných služieb s konkrétnymi kvalitatívnymi a kvantitatívnymi ukazovateľmi

Komunikácia prínosov a osvetová činnosť	
<p>Realizované rozhovory potvrdili pozitívne prínosy na individuálnej úrovni v rámci podpornej práce s cieľovou skupinou. Užívatelia citovali množstvo konkrétnych prípadov, keď ich asistancia a aktivity realizované na miestnej úrovni pomohli individuálnym osobám v ich sociálnej či pracovnej integrácii na Slovensku. Viacerí užívatelia nadviazali silné pracovné vzťahy s lokálnymi partnermi – na úrovni samospráv, MNO, integračných centier, ale aj miestnych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zamestnávateľov a škôl. Vlastnou iniciatívou sa im podarilo vytvoriť siete spolupracujúcich organizácií, čo má pozitívny dopad na integračné snahy a ich efektívnosť z pohľadu cieľovej skupiny. Respondenti zo ZŠ zdôrazňovali potenciál mimoškolských aktivít, ktoré deti prepájajú a vedú výrazne napomôcť nielen jazykovej integrácii a študijným výsledkom, ale aj začleneniu do kolektívu, vytváraniu priateľstiev a súdržnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktívne komunikovať ekonomické prínosy odídencom s podporou konkrétnych dát širšej verejnosti • Systematicky šíriť pozitívne príklady úspešnej integrácie prostredníctvom osobných príbehov a prípadových štúdií • Podporovať obojstrannú integráciu prostredníctvom multikultúrnych podujatí prepájajúcich komunity • Organizovať kampane na prekonávanie predsudkov a budovanie solidarity v spoločnosti
Existujúce prekážky integrácie	
<p>Jazyková bariéra je najčastejšie uvádzanou prekážkou, komplikuje vzdelávanie, zamestnanie aj komunikáciu s úradmi. Chýba napríklad jednotný program jazykovej výučby odstupňovaný podľa úrovne pokročilosti a rôzneho zamerania. Administratívne a legislatívne prekážky zahŕňajú nedostupnosť termínov na cudzineckej polícii, zložité uznávanie kvalifikácií a neprehľadnú legislatívu. V školstve je nedostatočná kapacita vrátane asistentov; problémy v zdravotnej starostlivosti súvisia s odmietaním pacientov. Ako najväčší nedostatok sa javí nedostatočná koordinácia integračnej politiky na národnej úrovni a slabá spolupráca medzi relevantnými inštitúciami, čo negatívne ovplyvňuje realizáciu a výsledky integračných aktivít v regiónoch.</p>	<p>Existujúce systémové nedostatky majú negatívny vplyv na výsledky a potenciálny dopad integračných snáh hodnotených NP. Hoci presahujú rámec a kompetencie predmetných intervencií, pre úplnosť sú nižšie uvedené kľúčové oblasti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posilnenie úlohy gestora integrácie s aktívnym koordináčnym mandátom a právomocami presahujúcimi jednotlivé rezorty • Vytvorenie koordináčneho mechanizmu na národnej úrovni zahŕňajúceho zástupcov ministerstiev, samospráv, MNO a medzinárodných inštitúcií • Zadefinovanie kompetencií jednotlivých aktérov v integračnom procese a zabezpečenie ich pravidelnej komunikácie a výmeny informácií • Zavedenie jednotného, systematického a pravidelného zberu údajov o odídencoch z Ukrajiny vo všetkých relevantných oblastiach s porovnateľnou metodikou
Strategické riadenie a koordinácia integračnej politiky	
<p>Integračná politika na Slovensku nemá jedného jasného riadiaceho aktéra, ale pozostáva z množstva čiastkových oblastí, čo v praxi spôsobuje viaceré ťažkosti. Hoci gestorom integrácie je formálne určené MPSVR SR, kompetencie sú rozložené medzi ďalšie ministerstvá. Užívatelia v praxi cítia, že služby sú roztrieštené medzi rezorty a najviditeľnejším poskytovateľom podpory podľa nich nie je štát, ale MNO a miestne iniciatívy. Zber a zverejňovanie údajov o odídencoch nie je na Slovensku jednotné, systematické ani pravidelné, čo výrazne komplikuje ich analýzu a interpretáciu. Rôzne inštitúcie zbierajú rôzne údaje, pričom vzhľadom na sledovanie odlišných parametrov a rozdielneho časového obdobia nie je možné získať ucelený obraz o stave integrácie.</p>	

Executive summary

Context

The Russian invasion of Ukraine has triggered a migration crisis in Europe, requiring a coordinated humanitarian response at both European and national levels. The European Union responded promptly with an EU Council Implementing Decision of 4 March 2022, establishing a temporary protection mechanism allowing displaced persons immediate access to healthcare, education and employment opportunities across the Union. This harmonised approach was intended to ensure minimum living conditions and facilitate integration, while limiting the need for immediate asylum applications and so the risk of overloading national asylum systems.

Funds and humanitarian aid were mobilised at the European level, including not only standard food and medicine supplies, but also specific support such as psychological assistance or protection of vulnerable groups. The Regulation of the European Parliament and of the Council of 8 March 2022, approved in April 2022, allowed Member States to use funds from the ERDF, the ESF and the REACT-EU initiative to address migration challenges. Investments in infrastructure, education, employment, social inclusion, health and the fight against discrimination could be supported.

The Slovak government, in accordance with EU regulations, declared temporary refuge, ensuring that those leaving Ukraine had immediate access to basic services and social benefits. In addition to state assistance, which included accommodation in state facilities, local governments also played a key role in organising volunteer assistance and collections of basic necessities.

Unspent funds from the OP HR 2014-2020 were used for targeted assistance through the newly created CARE-ERDF priority axis. Within its framework, two national projects were prepared aimed at assisting in the entry and integration of persons from Ukraine, one targeted at local governments and the other at non-governmental non-profit organisations, with implementation in the period 2/2022 to 12/2023. From the Programme Slovakia, a follow-up national project Integration of third-country nationals, including migrants, was subsequently funded with implementation period 1/2024 to 6/2026, which ensures systematic and transparent provision of financial contributions for integration activities through local governments and non-governmental organisations.

Methodology

The evaluation focused on three national projects implemented in connection with supporting the integration of persons arriving in Slovakia as a result of the war conflict in Ukraine:

- Assistance to persons from Ukraine in their entry and integration into the territory of the Slovak Republic – local government (OP HR 2014–2020);
- Assistance to persons from Ukraine in their entry and integration into the territory of the Slovak Republic – non-governmental organisations (OP HR 2014–2020);
- Integration of third-country nationals, including migrants (Programme Slovakia).

The evaluation specifically focused on long-term integration interventions, which included the provision of information and advice, programmes to increase the effectiveness of integration support, community activities, awareness-raising campaigns and coordination activities.

The evaluation was carried out between August 2025 and January 2026 under a framework agreement with the Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the Slovak Republic and its aim was to provide information on how the selected interventions contributed to the long-term integration of the target group into Slovak society. To assess relevance, effectiveness and coherence, the results of the implementation were assessed from February 2022 to December 2024, while the evaluation also

reflects the expansion of the target group from Ukrainian emigrants to all third-country nationals, including migrants.

Methodologically, a combination of qualitative and quantitative methods was used. Content analysis of secondary data included project documentation, monitoring reports and strategic materials of both the EU and the Slovak Republic. Qualitative data collection consisted of interviews with representatives of the Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the Slovak Republic, the Ministry of the Interior of the Slovak Republic, project partners, as well as a field survey of selected beneficiaries, including city districts, schools and non-governmental organisations. During the evaluation, the sample was expanded to include representatives of an additional five primary schools at the request of the contracting authority. Quantitative data collection was carried out through an online questionnaire survey conducted among all contracted beneficiaries.

The evaluation identified several limitations affecting its process and findings. There was an absence of comprehensive data on the target group in key areas such as employment, housing, and participation in the education and health systems, which made it impossible to assess the proportion of the target group intervened and quantify the measurable impact of the support. Despite efforts, it was not possible to organise focus groups with representatives of the target group itself, therefore the perspective of the final beneficiaries of support is absent. The questionnaire survey had methodological limitations associated with self-reported data (e.g. the tendency towards socially desirable answers and memory bias), especially when evaluating projects completed in 2023. The evaluation did not address the financial effectiveness and efficiency of the implementation and did not include an assessment of the long-term impact.

Key findings

Relevance

The evaluated projects provide financial support for the implementation of integration measures for persons coming from Ukraine and third-country nationals, including migrants, in key areas such as employment, education, healthcare, housing issues and the social protection system. The results of the questionnaire survey conducted among beneficiaries, as well as the interviews conducted, demonstrated an adequate selection of forms of supported activities for which there was significant or acceptable interest in each of the main integration areas.

After approximately four years of implementing integration services, it becomes necessary to shift the emphasis to the quality of the services provided, to the systematic accumulation of data on the effectiveness and impact of these measures, as well as to a targeted response to the real existing barriers. As many as two-fifths of those surveyed named a number of barriers that negatively affect integration efforts – primarily the insufficient language proficiency of the target group, bureaucratic and legal complications, limited capacities of educational facilities, difficulties in the area of accommodation and the absence of a coordinated approach among relevant institutions.

Effectiveness

The effectiveness of eligible integration activities in supporting the target group could not be quantitatively assessed.

Based on the interviews and questionnaire survey, it can be concluded that the implementation of the selected projects was generally effective with a high level of satisfaction among the contracted beneficiaries. The overwhelming majority of respondents expressed satisfaction with the availability of information and supporting documents (90%), with communication with the call authority (88%), and with the contracting process (85%). The level of complexity of administrative processes received a less positive assessment of 76%.

Securing personnel for integration activities was not a major problem, although there were difficulties related to the time-consuming process of recognition of diplomas for Ukrainian emigrants for qualified positions, which resulted in qualified professionals being reported as unqualified. The implementation teams offered prompt and adaptable assistance, with respondents highlighting their professional approach in communication and specialised support throughout the implementation. The Ukraine NGO NP was distinguished by a special implementation structure based on a consortium of six foundations coordinated by the Open Society Foundation Bratislava, which proved to be an effective solution.

The most effective integration activities were in the education sector, where 87% of respondents rated them as effective; followed by the employment sector (75% positive responses). The predominant sphere of support was the provision of basic information and advisory services (89% of beneficiary respondents), the provision of activities in essential life areas (71%) and community activities (73%). Support for children arriving from Ukraine focused primarily on their linguistic integration, psychosocial dimension and leisure activities, with 89% of respondents rating it as effective.

Overall satisfaction with the support for the integration process is largely positive, with 87% of respondents confirming that support activities help integrate newcomers in individual regions, but the need for more systematic coordination among national institutions, local authorities and service providers has become evident, especially in areas such as language education, the social protection system and healthcare.

Coherence

Within the framework of the Ukraine Local Government NP, the coordination role of the involved actors was managed by the Ministry of the Interior of the Slovak Republic using regional coordinators, who carried out situation mapping in individual areas, prepared cross-sectoral working meetings and maintained cooperation with local governments and non-governmental organisations. In the case of the Integration NP, the coordination function initially focused mainly on analytical tasks through employees of the Office of the Plenipotentiary of the Government of the Slovak Republic for the Development of Civil Society, who cooperate with local governments of selected locations. The identified difficulties include the absence of coordination of the integration strategy at the national level, the insufficient offer of certified language programmes and the lack of stable financial resources.

The cooperation between the institutions involved is characterised as high-quality and constructive. Planned meetings for a wider circle of professional community and institutions with the aim of ensuring the transfer of knowledge and suggestions from local governments and non-governmental organisations into the process of creating and implementing the migration and integration strategy of the Slovak Republic did not take place.

The Slovak Republic's response to the armed conflict in Ukraine was prompt and included the approval of legislative amendments known as Lex Ukraine, the implementation of projects financed from European financial instruments and the active participation of international entities. The assessed projects at the national level followed the measures of the initial response in terms of timing and content, while, unlike fragmented humanitarian aid, they were more oriented towards the integration of arriving persons. The implemented projects overlapped and complemented each other in areas such as advice on accommodation, employment, healthcare and education, while undesirable duplicate activities were not identified.

Summary of key findings and recommendations	
Key findings	Key recommendations
Implementation effectiveness	
<p>The effectiveness of the implementation in terms of implementation structures, their interaction and cooperation with contracted beneficiaries is good. The setup and administrative requirements and implementation processes from the perspective of contracted beneficiaries are equally viewed as effective.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ensure sufficient internal capacity for the NP sub-activity focused on coordination, information exchange and transfer of knowledge from implementation to the process of creation and implementation of migration and integration policy • Create capacity within the implementation structure to disseminate the results of implemented project activities and so participate in the systematic visibility of the benefits of the target group in Slovakia
Relevance and quality monitoring of integration services	
<p>The eligible activities of the evaluated NPs are content-wise correct and relevant and correspond to the identified needs of the target group. Their thematical focus is reflected in the Integration Policy of the Slovak Republic and the Migration Policy of the Slovak Republic and corresponds to the recommendations of the analyses of non-profit organisations. Key areas of integration include education, employment, language skills, healthcare, social services, cultural integration and leisure activities.</p> <p>There is no on-site inspection within the implementation process that would allow verifying the quality of the services provided in practice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ensure the binding nature of the contractual process in the implementation phase, including the implementation of work by a defined number of employees (the possibility of approving fundamental changes by the call authority) • Introduce on-site inspections to verify the quality of the services provided in practice • Set quality standards for integration services in all areas based on existing methodologies and best practices • Consider introducing coordinated/joint applications for financial contributions from local governments and NGOs so that their activities are interconnected and create synergic effects based on their specific roles and partnerships in the region
Effectiveness of implemented activities	
<p>The effectiveness of the implemented integration activities could not be quantitatively evaluated for several reasons.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The defined planned MI values for the Ukraine Local Government NP and the Ukraine NGO NP were a technical solution and the achieved number of persons who were provided with assistance cannot be compared with these values. In the Integration NP, although target MI values were set, technical limitations of the ITMS21+ system meant that the actually reported value corresponds to approximately 20% of the total number of persons who were provided with the service. • The reported MI values do not register unique persons counted once even with repeated support, and therefore it is not possible to evaluate the share of persons who were provided with integration support out of the total number of the target group in Slovakia. • The stated values of MI in the Ukraine Local Government NP and the Ukraine NGO NP include not only integration activities, but also the provision of humanitarian aid immediately after their arrival in Slovakia, which is not the subject of the evaluation carried out. • Although the reported MI values can be differentiated for persons under 18 years of age and over 18 years of age, the 	<ul style="list-style-type: none"> • Streamline the ITMS21+ system for automatic data transfer instead of manual input • Set adequate and ambitious target values for monitored measurable indicators • Ensure tracking of unique individuals in providing support instead of counting repeated interventions • Implement regular surveys of the needs of the target group reflecting the development of their needs over time • Introduce ongoing systematic monitoring of the effectiveness and impact of integration services with specific qualitative and quantitative indicators

<p>available statistical data of the Ministry of the Interior of the Slovak Republic at the end of 2023 and 2024 do not report these data separately.</p>	
<p>Communication of benefits and awareness-raising activities</p>	
<p>The interviews conducted confirmed the positive benefits at the individual level in the framework of the support work with the target group. The users cited a number of specific cases where their assistance and activities implemented at the local level helped individuals in their social or work integration in Slovakia. Several beneficiaries established strong working relationships with local partners – at the level of local governments, NGOs, integration centres, but also local healthcare providers, employers and schools. On their own initiative, they managed to create networks of cooperating organisations, which has a positive impact on integration efforts and their effectiveness from the perspective of the target group. Respondents from primary schools emphasised the potential of extracurricular activities that connect children and can significantly help not only with language integration and school attainment, but also with creating friendships and cohesion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Actively communicate the economic benefits of emigrants, supported by concrete data, to the wider public • Systematically disseminate positive examples of successful integration through personal stories and case studies • Promote mutual integration through multicultural events connecting communities • Organise campaigns to overcome prejudice and build solidarity in society
<p>Existing integration barriers</p>	
<p>The language barrier is the most frequently cited barrier, complicating education, employment and communication with authorities. For example, there is a lack of a unified language teaching programme graded according to the level of advancement and different focus. Administrative and legislative obstacles include the unavailability of appointments at the foreign police departments, complex recognition of qualifications and unclear legislation. There is insufficient capacity in education, including assistants; problems in healthcare are related to the rejection of patients. The biggest shortcoming appears to be the insufficient coordination of integration policy at the national level and weak cooperation among relevant institutions, which negatively affects the implementation and results of integration activities in the regions.</p>	<p>Existing systemic weaknesses have a negative impact on the outcomes and potential impact of integration efforts assessed by the NPs. Although they go beyond the scope and competence of the evaluated interventions, for the sake of comprehension, the key areas are listed below.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strengthening the role of the integration authority with an active coordination mandate and powers that extend beyond individual departments • Creating a coordination mechanism at the national level, including representatives of ministries, local governments, NGOs and international institutions • Defining the competencies of individual actors in the integration process and ensuring their regular communication and exchange of information • Introducing a unified, systematic and regular collection of data on emigrants from Ukraine in all relevant areas with a comparable methodology
<p>Strategic management and coordination of integration policy</p>	
<p>Integration policy in Slovakia does not have a single clear managing actor, but consists of a number of sub-areas, which in practice causes several difficulties. Although the Ministry of Labour, Social Affairs and Family of the Slovak Republic is formally designated as integration authority, the competencies are distributed among other ministries. In practice, users feel that services are fragmented among departments and, according to them, the most visible provider of support is not the state, but NGOs and local initiatives. The collection and publication of data on the target group is not uniform, systematic or regular, which significantly complicates their analysis and interpretation. Different institutions collect different data, and due to the monitoring of different parameters and different time periods, it is not possible to obtain a comprehensive picture of the state of integration.</p>	

1 Kontext hodnotenia

Súčasná kríza spôsobená ruskou inváziou na Ukrajinu spôsobila najväčšiu migráciu v Európe od druhej svetovej vojny. Tento masívny pohyb ľudí si vyžiadala koordináciu humanitárnej pomoci, ako aj okamžitú a adresnú reakciu na európskej aj národnej úrovni.

Vykonávacím rozhodnutím Rady EÚ zo 4. marca 2022 sa zaviedlo poskytnutie dočasnej ochrany, ktoré umožnilo vysídleným osobám používať v celej únii harmonizované práva, ktoré poskytujú primeranú úroveň ochrany – napríklad okamžitý prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a pracovným príležitostiam. Tým sa mali zabezpečiť minimálne životné podmienky, ako aj uľahčiť ich integrácia. Práva spojené s dočasnou ochranou tiež obmedzili potrebu vysídlených osôb okamžite žiadať o medzinárodnú ochranu, čím sa znížilo riziko preťaženia azylových systémov členských štátov.¹

Na európskej úrovni boli mobilizované fondy a prísuny humanitárnej pomoci a okrem štandardných dodávok potravín a liekov sa podporovali aj špecifické oblasti ako psychologická podpora či ochrana zraniteľných skupín (napríklad deti, osoby so zdravotným postihnutím). Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ z 8. marca 2022, ktorý bol následne schválený 6. apríla 2022, umožnil členským štátom podporovať opatrenia na riešenie výziev spojených s migráciou v rámci EFRR, ESF, ako aj v rámci dodatočných zdrojov iniciatívy REACT-EU. Táto podpora mohla zahŕňať investície do infraštruktúry, vybavenia, produktov, prístupu k službám a operáciám v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, sociálneho začlenenia, zdravia, administratívnej kapacity, komunitných služieb, služieb domácej starostlivosti a boja proti diskriminácii, ako aj podporu systémov prijímania, ktorá dopĺňa podporu z AMIF a iných zdrojov financovania.²

Promptné prijatie viacerých nariadení v reakcii na vojenský konflikt na Ukrajine umožnilo zabezpečenie rýchlej a efektívnej odpovede na humanitárnu krízu. Predovšetkým išlo o koordináciu pomoci medzi jednotlivými členskými štátmi tak, aby každý z nich vytvoril konkrétne mechanizmy na prijímanie utečencov, poskytovanie základných potrieb (potraviny, hygienické potreby, ubytovanie, zdravotná starostlivosť), ale aj ďalšiu podporu pri ich integrácii do spoločnosti.

V súlade s nariadeniami EÚ prijala vláda SR návrh na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska³, ktorý zabezpečil odídencom z Ukrajiny okamžitý prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelaniu a niektorým sociálnym dávkam. V rámci prvotnej pomoci bolo utečencom poskytnuté aj ubytovanie v štátnych zariadeniach a rôznych dočasných táboroch. Popri tejto legislatívnej podpore zohrali zásadnú úlohu aj miestne samosprávy, ktoré poskytovali prístrešie, organizovali dobrovoľníkov a zabezpečovali zbierky potravín, hygienických potrieb a šatstva.

¹ Rada EÚ. 2022. Vykonávacie rozhodnutie rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022.

² EK. 2022. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/562 zo 6. apríla 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 223/2014, pokiaľ ide o Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe (CARE).

³ Návrh na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska podľa § 29 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov štátnym občanom Ukrajiny a ich rodinným príslušníkom

Predmet hodnotenia

Na adresnú pomoc v súlade s nariadeniami EÚ boli využité nevyčerpané finančné prostriedky OP ĽZ 2014 – 2020 a v rámci novovytvorenej prioritnej osi 11 CARE-EFRR⁴ a cieľa *riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie* boli pripravené dva nasledujúce národné projekty:

- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva
- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – mimovládne neziskové organizácie

Z Programu Slovensko je implementovaný nadväzujúci národný projekt Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov. Viac informácií o uvedených projektoch, ktoré sú predmetom hodnotenia, uvádza tabuľka nižšie.

Tabuľka 1: Prehľad základných informácií o NP, ktoré sú predmetom hodnotenia

Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva	
Operačný program	OP ĽZ 2014 – 2020 PO 11 CARE-EFRR
Obdobie implementácie	2/2022 – 12/2023
Prijímateľ projektu	Implementačná agentúra MPSVR SR
Partner projektu	MV SR
Schválená výška NFP	12 691 185 EUR
Cieľ projektu	Zabezpečiť poskytovanie finančných príspevkov užívateľom NP, a to za účelom realizácie humanitárnych a integračných aktivít v prospech odídenov z Ukrajiny.
Cieľová skupina	Štátni príslušníci tretích krajín odchádzajúci z Ukrajiny
Hlavná aktivita	Poskytovanie finančných príspevkov užívateľom zabezpečujúcim pomoc a podporu osobám z Ukrajiny po ich vstupe na územie Slovenskej republiky
Podaktivity	1.1 Zabezpečovanie pomoci a podpory štátnym príslušníkom tretích krajín odchádzajúcim z Ukrajiny bezprostredne po ich príchode na územie SR 1.2 Zabezpečovanie podpory pri integrácii štátnych príslušníkov tretích krajín odchádzajúcich z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku 1.3 Zabezpečenie koordinácie, posilnenie spolupráce a výmeny informácií
Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – mimovládne neziskové organizácie	
Operačný program	OP ĽZ 2014 – 2020 PO 11 CARE-EFRR
Obdobie implementácie	02/2022 – 12/2023
Prijímateľ projektu	Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava
Partneri projektu	Nadácia Centra pre filantropiu Nadácia pre deti Slovenska Nadácia EKOPOLIS SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien Nadácia Pontis
Schválená výška NFP	13 000 000 EUR
Cieľ projektu	Zabezpečiť poskytovanie finančných príspevkov užívateľom NP, a to za účelom realizácie humanitárnych a integračných aktivít v prospech odídenov z Ukrajiny, žiadateľov o azyl a azylantov z Ukrajiny.
Cieľová skupina	Štátni príslušníci tretích krajín odchádzajúci z Ukrajiny
Hlavná aktivita	Poskytovanie finančných príspevkov užívateľom zabezpečujúcim pomoc a podporu osobám z Ukrajiny po ich vstupe na územie Slovenskej republiky

⁴ Nariadenie EÚ povoľovalo použiť prostriedky EFRR aj na ESF priority

Podaktivity	1.1 Zabezpečovanie pomoci a podpory štátnym príslušníkom tretích krajín odchádzajúcim z Ukrajiny bezprostredne po ich príchode na územie SR 1.2 Zabezpečovanie podpory pri integrácii štátnych príslušníkov tretích krajín odchádzajúcich z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku
Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov	
Operačný program	Program Slovensko Priorita 4P5 Aktívne začlenenie a dostupné služby
Obdobie implementácie	1/2024 – 6/2026
Prijímateľ projektu	MPSVR SR
Partner projektu	MV SR
Schválená výška NFP	8 138 476 EUR
Cieľ projektu	Zabezpečiť systémové, transparentné a efektívne poskytovanie finančných príspevkov subjektom, ktoré zabezpečujú implementáciu sociálno-ekonomických integračných aktivít v prospech osôb cieľovej skupiny.
Cieľová skupina	Štátni príslušníci tretích krajín vrátane migrantov
Hlavná aktivita	Poskytovanie finančných príspevkov užívateľom zabezpečujúcim dlhodobú integráciu osôb na území Slovenskej republiky
Podaktivity	1.1 Zabezpečenie podpory integrácie osôb samosprávou 1.2 Zabezpečenie podpory integrácie osôb mimovládnyimi neziskovými organizáciami 1.3 Posilnenie koordinácie, spolupráce a výmeny informácií v oblasti integrácie príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov

Zdroj: ŽoNFP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva, ŽoNFP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO, ŽoNFP Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov

Východisková situácia

Vývoj počtu osôb z Ukrajiny s udeleným tolerovaným pobytom za účelom poskytnutia dočasného útočiska na Slovensku bol v období od roku 2022 ku koncu roka 2024 dynamický a výrazne ovplyvnil celkové počty ŠPTK s platným pobytom v SR. V roku 2022 bolo evidovaných 222 525 ŠPTK s platným pobytom v SR, pričom až 95 390 z nich tvorili odídenci s dočasným útočiskom; v roku 2024 ich počet narástol na 131 696. V roku 2024 mierne stúpol aj celkový počet ŠPTK s platným pobytom v SR na 281 648, pričom ich podiel na celkovom počte cudzincov dosiahol približne 83 %. Za všetky sledované roky boli najpočetnejšou skupinou ŠPTK s platným pobytom (akýmkoľvek druhom pobytu) v SR osoby pochádzajúce z Ukrajiny.

Tabuľka 2: Vývoj počtu cudzincov (ŠPTK) v SR s platným pobytom

Počet cudzincov (ŠPTK) v SR			
	2022	2023	2024
Počet ŠPTK s platným pobytom	222 525	255 898	281 648
Podiel ŠPTK na celkovom počte cudzincov	79,87 %	82,18 %	83,54 %
Počet cudzincov s udeleným tolerovaným pobytom za účelom poskytnutia dočasného útočiska	95 390	114 150	131 696
Najpočetnejšie krajiny, z ktorých pochádzali ŠPTK s platným pobytom (celkovo)	Ukrajina – 156 881 Srbsko – 18 215 Vietnam – 8 039	Ukrajina – 176 522 Srbsko – 19 045 Vietnam – 9 082	Ukrajina – 197 004 Srbsko – 17 508 Vietnam – 10 186

	Rusko – 7 436 Severné Macedónsko – 2 842	Rusko – 8 434 Gruzínsko – 5 217	Rusko – 8 746 Gruzínsko – 5 342
--	--	------------------------------------	------------------------------------

Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR za roky 2022–2024

Pre porovnanie, v roku 2021 (tzn. pred vypuknutím konfliktu na Ukrajine) bol celkový počet ŠPTK s platným pobytom v SR 167 519, z čoho iba 75 osôb malo udelený tolerovaný pobyt (za iným účelom než je poskytnutie dočasného útočiska); štátni príslušníci Ukrajiny tvorili najvýznamnejšiu časť ŠPTK s platným pobytom aj v tomto roku.

Skokový nárast počtu ŠPTK udelených tolerovaných pobytov za účelom poskytnutia dočasného útočiska v roku 2022 a ich následný rapidný pokles v rokoch 2023 a 2024 zodpovedá tomu, že prvé dve vlny migrácie z Ukrajiny boli najintenzívnejšie a následne sa situácia v tejto oblasti stabilizovala a nevyžadovala si taký rozsah krízovej intervencie ako ihneď po vypuknutí konfliktu na území Ukrajiny.

Tabuľka 3: Počet udelených tolerovaných pobytov⁵ za účelom poskytnutia dočasného útočiska udelených v danom roku

Počet udelených tolerovaných pobytov za účelom poskytnutia dočasného útočiska			
Rok	2022	2023	2024
Počet	105 283	30 314	26 821

Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR za roky 2022 – 2024

Zber a zverejňovanie údajov o odídencoch nie je na Slovensku jednotné, systematické ani pravidelné, čo výrazne komplikuje ich interpretáciu a znemožňuje presné priradenie výsledkov ku konkrétnym NP. Intervencie štátu v podobe legislatívnych zmien výrazne ovplyvňujú život odídencom vo všetkých oblastiach, ktorých sa týkajú aj hodnotené projekty. Okrem predmetných NP existuje, resp. existovala široká ponuka iných intervencií podporených rozličnými subjektmi vrátane EÚ a medzinárodných organizácií (viac informácií je uvedených v časti 2.3 Koherentnosť). Nie je preto možné jednoznačne určiť, do akej miery prispeli k dosiahnutým dlhodobým zmenám v živote odídencom v SR práve hodnotené projekty.

Rôzne inštitúcie (napr. MV SR, MPSVR SR, MŠVVaM SR) zbierajú rôzne údaje, pričom vzhľadom na sledovanie odlišných parametrov a rozdielneho časového obdobia, za ktoré sa zber vykonáva, nie je možné všetky sledované oblasti dôkladne vyhodnotiť a získať tak ucelený obraz o stave integrácie odídencom z Ukrajiny, či celkovo cudzincov v zmysle ŠPTK. Chýbajúce alebo neporovnateľné údaje sťažujú hodnotenie dlhodobých trendov a zhoršujú možnosť identifikovať dopady verejných politík a intervencií, najmä v oblasti bývania, sociálnych služieb či zdravotnej starostlivosti.

V oblasti **zamestnanosti** na základe analýzy Inštitútu sociálnej politiky MPSVR SR z roku 2023 je možné sledovať významný nárast pracovného zapojenia odídencom po roku 2022, hoci jeho štruktúra a stabilita poukazujú na pretrvávajúce bariéry. K 19. 12. 2022 úrady práce evidovali spolu 15 041 zamestnaných odídencom. Hneď v prvom mesiaci vojny si na Slovensku našlo prácu 11 % odídencom v produktívnom veku (18 – 64). Prvý rok od invázie (k 18. 2. 2023) pracovalo 65,3 % z odídencom s udeleným dočasným útočiskom (časť z nich pracovala iba krátkodobo). Hoci zamestnanosť rástla, podľa analýzy vykonanej Inštitútom sociálnej politiky MPSVR SR veľká časť odídencom pracovala v nekvalifikovaných profesiách napriek tomu, že väčšina z nich mala stredoškolské alebo vysokoškolské vzdelanie. Z dotazníkového prieskumu realizovaného štyrmi pracoviskami SAV v rámci projektu

⁵ Tolerovaný pobyt je špecifický typ pobytu, ktorý možno udeliť cudzincovi najviac na 180 dní za predpokladu splnenia stanovených podmienok.

Spoločenská sonda ukrajinských migrantov a migrantiek na Slovensku v roku 2024 v spolupráci s agentúrou FOCUS vykonanom na vzorke 503 respondentov (vo veku 18 – 81 rokov, z toho 65 % tvorili ženy) naopak vyplynulo, že 67 % respondentov vykonávalo platenú prácu, z toho takmer dve tretiny mali prácu na úrovni dosiahnutej kvalifikácie v Ukrajine. Až 22,3 % respondentov malo podľa prieskumu prácu na dohodu, väčšinou matky s mladšími deťmi. Až 84 % respondentov uviedlo, že práca ich baví a stačí im na živobytie na Slovensku.⁶

Celkovo v roku 2023 narástol počet zamestnaných ŠPTK na 68 691 osôb (z toho 39 307 občanov Ukrajiny⁷) a štatistiky ÚPSVaR SR naznačujú, že tento vývoj má rastúcu tendenciu. V týchto štatistikách je síce možné pozorovať aj vývoj zamestnávania Ukrajincov, kde je taktiež zaznamenaný výrazný nárast, údaje oddelene za Ukrajincov s dočasným útočiskom však nie sú dostupné, čo znemožňuje sledovať vývoj ich zamestnanosti a interpretovať dané výsledky v kontexte zlepšenia alebo zhoršenia ich integrácie na pracovnom trhu. Je možné konštatovať, že na vývoj zamestnanosti odídencom pôsobia rôzne externé faktory vrátane odchodu časti odídencom do iných krajín alebo návratu do domovskej krajiny, sezónnosti pracovných miest, či nestability na pracovnom trhu. Kľúčovými prekážkami pre odídencom z Ukrajiny podľa analýzy Inštitútu sociálnej politiky MPSVR SR ostávajú jazyková bariéra, uznávanie kvalifikácií a nízka kompatibilita zručností s potrebami trhu práce.

Tabuľka 4: Cudzinci zamestnaní v SR v roku 2022 – ŠPTK (stav k 31. 12. 2022)

Cudzinci zamestnaní v SR v roku 2022			
Rok	ŠPTK (spolu)	ŠPTK ženy	Podľa krajín
2022	56 876	24 016	Ukrajina – 33 419 Srbsko – 9 802 Gruzínsko – 1 485 India – 1 305 Rusko – 1 098
2023	68 691	28 881	Ukrajina – 39 307 Srbsko – 9 681 India – 3 211 Gruzínsko – 1 640 Rusko – 1 430
2024	82 044	31 749	Ukrajina – 46 192 Srbsko – 9 826 India – 2 510 Rusko – 1 467 Gruzínsko – 1 443

Zdroje: Výročné správy o migrácii a azyle v SR za roky 2022 – 2024

V oblasti **vzdelávania** možno na základe dostupných informácií z MŠVVaM SR pozorovať mierny rast počtu ukrajinských detí s dočasným útočiskom zapojených do slovenského vzdelávacieho systému, zároveň však pretrváva nízka miera celkovej účasti detí – odídencom na vzdelávaní v slovenských školách. Zatiaľ nie je možné pozorovať prudký nárast v počte zapísaných žiakov po zavedení povinnej

⁶ SAV. 2025. *Ľudia z Ukrajiny na Slovensku: od prijatia k začleneniu. Spoločenská sonda ukrajinských migrantov a migrantiek na Slovensku.*

⁷ Počítajú sa všetci štátni príslušníci Ukrajiny. Samostatné údaje za odídencom s dočasným útočiskom nie sú dostupné.

školskej dochádzky od školského roku 2025/2026 pre deti – odídencom z Ukrajiny. V školskom roku 2021/2022 bolo v školách zapísaných 31 907 žiakov (ŠPTK) – z toho 23 805 z Ukrajiny; v roku 2022/2023 počet stúpol na 33 727. V tejto štatistike sú však zahrnuté deti s akýmkoľvek typom pobytu.

Podľa štatistík z augusta 2025 sa na Slovensku nachádzalo približne 40 885 detí (vo veku 0 – 18 rokov) z Ukrajiny, ktoré mali tolerovaný pobyt za účelom poskytnutia dočasného útočiska. Z tohto počtu bolo približne 10 765 detí zaevidovaných v slovenských školách pre školský rok 2025/2026. Najviac žiakov navštevuje ZŠ – viac ako 6 870.⁸ Ide o takmer nezmenený stav v porovnaní s 31. 12. 2022, keď bolo podľa údajov MŠVVaM SR evidovaných 10 127 žiakov z Ukrajiny navštevujúcich slovenské školy.⁹

Napriek pomerne vysokým číslam sa podľa odhadov v školách nachádza iba približne tretina detí z Ukrajiny, ktoré majú na Slovensku dočasné útočisko. Vývoj tak ukazuje len čiastočné zlepšenie, pričom najväčšie výzvy sú v prístupe k predškolskému vzdelávaniu, zabezpečení jazykovej podpory a zvýšení kontinuity školskej dochádzky, čo potvrdila aj tematická správa Štátnej školskej inšpekcie *Stav vzdelávania žiakov – odídencom z Ukrajiny z roku 2023*. Pozitívnym prvkom je podľa správy snaha o posilnenie kapacít škôl prostredníctvom psychológov, špeciálnych pedagógov a jazykových kurzov, a tiež zavedením povinnej školskej dochádzky pre deti z Ukrajiny; celková miera integrácie v tejto oblasti však podľa správy zostáva obmedzená.¹⁰

Naopak vyššie spomínaná publikácia SAV uvádza, že 93 % detí v zodpovedajúcom veku respondentov navštevuje ZŠ a 89 % SŠ, pričom hlavným dôvodom, pre ktorý deti nezapísali do škôl bol, že plánujú skorý návrat na Ukrajinu, uvádzali však aj nedostatok informácií o zápise a neznalosť slovenského jazyka.¹¹ Inštitút vzdelávacej politiky v spolupráci s Inštitútom finančnej politiky zverejnili v júli 2024 svoj odhad počtu a podielu odídencom s pobytom v SR v školách a mimo školy (deti vo veku od 3 do 16 rokov), kde medzi hlavné zistenia patrilo odhad, že mimo slovenský vzdelávací systém zostáva približne 26 % detí odídencom z Ukrajiny, pričom sa zdôrazňuje nízka fluktuácia odídencom na školách, čo realizátori štúdie vnímajú ako znak stability potrebnej na úspešnú integráciu odídencom.¹²

V oblasti **bývania** sú dostupné iba čiastkové informácie, ktoré neumožňujú detailne posúdiť dlhodobú stabilitu ubytovania odídencom. V rokoch 2022 – 2024 štát odídencom z Ukrajiny poskytol viacero foriem bývania, od núdzového ubytovania až po príspevky pre domácnosti a ubytovateľov. Z verejne dostupných dát sa dá sledovať predovšetkým objem vynaložených finančných prostriedkov na príspevky na bývanie (70 mil. EUR v roku 2022, 93 mil. EUR v roku 2023, viac ako 46 mil. EUR v roku 2024), tie však neposkytujú informácie o počte ubytovaných, ani o kvalite bývania. Keďže cieľom integrácie je stabilné a dlhodobé riešenie otázky bývania pre odídencom z Ukrajiny, nie je možné dôsledne vyhodnotiť, ktoré intervencie k nemu prispeli a do akej miery. Vzhľadom na postupné sprísňovanie systému podpory pre bývanie odídencom¹³ bude možné identifikovať až s časovým odstupom, aké dopady tieto formy bývania a podpory mali na odídencom z dlhodobého hľadiska. Vývoj za hodnotené obdobie od roku 2022 ku koncu roka 2024 ukazuje prechod od plošnej humanitárnej reakcie k obmedzenejším formám bývania, čo môže znížiť dostupnosť bývania pre zraniteľné domácnosti a tiež viesť k prehlbovaniu bytovej nestability.

V oblasti prístupu k **zdravotnej starostlivosti** je dostupnosť údajov výrazne limitovaná, navyše dáta nie sú jednoznačne a ľahko interpretovateľné, nakoľko odídencom, ktorí sa zamestnávajú (hoci len sezónne)

⁸ Kurotova, A. 2025. *Iba tretina detí odídencom z Ukrajiny navštevuje slovenské školy*.

⁹ RTVS, TASR. 2023. *Slovenské školy navštevuje vyše 10 100 žiakov z Ukrajiny*.

¹⁰ Štátna školská inšpekcia. 2023. *Stav vzdelávania žiakov – odídencom z Ukrajiny. 1. časť. Priebežná správa*

¹¹ SAV. 2025. *Ľudia z Ukrajiny na Slovensku: od prijatia k začleneniu. Spoločenská sonda ukrajinských migrantov a migrantiek na Slovensku*

¹² Inštitút vzdelávacej politiky. 2024. *Publikácie*

¹³ Od roku 2025 je príspevok dostupný len prvých 60 dní od poskytnutia dočasného útočiska.

majú úplne odlišný rozsah poistenia ako domáci obyvatelia. Pri zbere údajov o nich nie je zaznamenávané, či ide o odídencom, ktorí sa zamestnali, alebo o pracovných migrantov. Všeobecná zdravotná poisťovňa mala k 15. 5. 2024 v systéme evidovaných 127 873 ukrajinských odídencom, z toho 37 814 detí do 18 rokov. Od marca 2022 do augusta 2023 zaevidovala Všeobecná zdravotná poisťovňa poskytnutie nejakej formy zdravotnej starostlivosti u viac ako 35 000 občanov Ukrajiny so statusom odídenec.¹⁴

Zásadný problém naďalej pretrváva – veľká časť poskytovateľov (podľa prieskumu vykonaného Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Bratislavskom kraji až 63 %) nevykazovala zdravotnú starostlivosť poskytovanú odídencom, čo znamená, že skutočný rozsah čerpania nie je známy.¹⁵ Je to z rôznych dôvodov, vyplýva to predovšetkým z nejasností týkajúcich sa práv odídencom na rôzne zdravotné úkony a nedostatočnej informovanosti lekárov a zdravotníckych zariadení. Potreby odídencom v tejto oblasti nie sú systematicky sledované, čo z dlhodobého hľadiska podľa odborníkov môže mať veľmi negatívne dôsledky pre slovenské zdravotníctvo. Postupné rozširovanie nárokov odídencom (najmä od roku 2023 pre deti aj dospelých) zlepšilo dostupnosť zdravotnej starostlivosti, avšak integračný proces brzdí absencia ich zaradenia do verejného zdravotného poistenia a obmedzené kapacity ambulancií.¹⁶ Pozitívnym faktorom je zjednodušenie uznávania vzdelania pre ukrajinských pediatrov, ku ktorému došlo v roku 2023.¹⁷

V oblasti **sociálneho zabezpečenia** sú údaje dostupné len v obmedzenom rozsahu z výročných správ ÚPSVaR SR. V roku 2022 poberalo pomoc v hmotnej núdzi vyše 20 000 odídencom. V roku 2023 bolo evidovaných 13 298 unikátnych poberateľov pomoci v hmotnej núdzi. V roku 2024 neexistuje celkový súhrn počtu odídencom poberajúcich dávku v hmotnej núdzi, avšak v decembri 2024 bolo evidovaných celkom 59 502 poberateľov pomoci v hmotnej núdzi, z čoho bolo 53 806 občanov SR, a zvyšok (5 696) tvorili iné osoby, ktoré môžu zahŕňať aj odídencom. Presný počet odídencom v tejto kategórii nie je v dostupných štatistikách za rok 2024 osobitne oddelený.¹⁸ Počet poberateľov ďalších príspevkov (napr. náhradná starostlivosť, dotácie na stravu či školské potreby) spomedzi odídencom z Ukrajiny bol v hodnotených rokoch relatívne nízky, čo naznačuje obmedzené čerpanie a čiastočne aj nedostatočnú informovanosť odídencom.¹⁹

Odídencom z Ukrajiny nemali v sledovanom období od roku 2022 ku koncu roka 2024 nárok na príspevok pri narodení dieťaťa, rodičovský príspevok, ani prídavok na dieťa. Naopak, mali nárok na príspevky rôznych medzinárodných organizácií (UNICEF, UNHCR, IOM, ICRC) v období od mája do septembra 2022, pričom nebolo možné poberať zároveň tento príspevok aj príspevok v podobe dávky v hmotnej núdzi.

Celkovo možno vývoj integrácie odídencom z Ukrajiny hodnotiť ako stabilizujúci, dôležité je však zamerať sa na zraniteľné skupiny, predovšetkým osamelé matky s deťmi, ktoré majú stále veľmi obmedzené možnosti podpory a pomoci.

¹⁴ Zdravotnícky deník. 2024. *Zdravotná starostlivosť odídencom z Ukrajiny doteraz stála Slovensko 24 miliónov eur.*

¹⁵ Zdravotnícky deník. 2024. *Zdravotná starostlivosť odídencom z Ukrajiny doteraz stála Slovensko 24 miliónov eur.*

¹⁶ Inštitút zdravotných analýz, MZ SR. 2023. *Poskytovanie zdravotnej starostlivosti odídencom z Ukrajiny.*

¹⁷ MZ SR. 2023. *Uznávanie vzdelania ukrajinských pediatrov sa zjednodušuje.*

¹⁸ ÚPSVaR. 2024. *Štatistiky – 2024 sociálne dávky.*

¹⁹ ÚPSVaR. 2024. *Výročné správy.*

2 Zistenia

2.1 Relevantnosť

Do akej miery zodpovedajú podporované intervencie zamerané na dlhodobú integráciu potrebám cieľovej skupiny?

Nasledujúca kapitola sa zameriava na relevantnosť predmetných NP, to znamená, či podporované intervencie zamerané na dlhodobú integráciu cieľovej skupiny zodpovedajú jej skutočným potrebám. Relevantnosť je posudzovaná z pohľadu poskytovaných aktivít a z pohľadu nastavenia hodnotených NP.

Relevantnosť z pohľadu poskytovaných aktivít

Cieľom predmetných NP je zabezpečiť poskytovanie finančných príspevkov užívateľom za účelom realizácie humanitárnych (iba NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO) a integračných aktivít v prospech štátnych príslušníkov tretích krajín i) odchádzajúcich z Ukrajiny (NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO) ii) vrátane migrantov (NP Integrácia). Hodnotenie sa špecificky zameriava na **intervencie dlhodobej integrácie**, ktoré sa v rámci vyššie uvedených NP realizovali prostredníctvom nasledujúcich súborov činností:

- poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, bývania, sociálneho zabezpečenia, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti;
- zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti (vrátane psychologickú a sociálnu podporu), bývania, sociálneho zabezpečenia, kultúry, športu, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti;
- aktivity a programy na komunitnej úrovni a komunitné organizovanie;
- informačné a osvetové aktivity smerom k širokej verejnosti;
- zabezpečovanie inštruktáže a podporných, metodických a koordinačných činností.

Výsledky dotazníkového prieskumu realizovaného medzi zazmluvnenými užívateľmi naznačujú, že typy integračných aktivít boli zvolené vhodne, keďže žiadne z nich nevykazujú kritický nízky záujem zo strany cieľovej skupiny. *Veľký a primeraný záujem* o informácie a aktivity je vyrovnaný naprieč všetkými oblasťami integrácie ako zamestnávania, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, bývanie a sociálne zabezpečenie (v rozmedzí od 72 % do 83 % respondentov označilo hodnotenie *veľký/primeraný záujem*, N=100) a je mierne nižší pri aktivitách týkajúcich sa uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti, komunitných, kultúrnych a športových aktivitách. Najnižší prejavovaný záujem bol zaznamenaný v súvislosti s inštruktážami, supervíziami a podpornými metodickými činnosťami, kde až 32 % respondentov deklarovalo *obmedzený alebo žiadny záujem* zo strany cieľovej skupiny. Podrobné výsledky sú uvedené v tabuľke nižšie.

Tabuľka 5: Odpovede na otázku: Ohodnoňte, prosím, mieru záujmu odídencom z Ukrajiny o jednotlivé druhy aktivít zameraných na podporu ich integrácie do spoločnosti na Slovensku

Podpora pre odídencom z Ukrajiny	Veľký záujem zo strany cieľovej skupiny	Primeraný záujem zo strany cieľovej skupiny	Obmedzený záujem zo strany cieľovej skupiny	Žiadny záujem zo strany cieľovej skupiny	Neviem/nedokážem posúdiť
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti zamestnávania	46 41 %	27 24 %	11 10 %	1 0,9 %	15 13 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti vzdelávania	39 35 %	44 39 %	13 12 %	0 0 %	4 4 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti zdravotnej starostlivosti	42 37 %	30 27 %	4 4 %	5 4 %	19 17 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti bývania	46 41 %	28 25 %	3 3 %	3 3 %	20 18 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti sociálneho zabezpečenia	38 34 %	34 30 %	9 8 %	4 4 %	15 13 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti	21 19 %	39 35 %	16 14 %	2 2 %	22 19 %
Zabezpečovanie aktivít/programov v oblasti kultúry	21 19 %	39 35 %	22 19 %	5 4 %	13 12 %
Zabezpečovanie aktivít/programov v oblasti športu	13 12 %	42 37 %	25 22 %	6 5 %	14 12 %
Aktivity a programy na komunitnej úrovni a komunitné organizovanie	34 30 %	34 30 %	15 13 %	4 4 %	13 12 %
Informačné a osvetové aktivity smerom k širokej verejnosti	17 15 %	35 31 %	19 17 %	7 6 %	22 19 %
Zabezpečovanie inštruktáže, supervízie a podporných metodických činností	11 10 %	29 26 %	22 19 %	10 9 %	28 25 %

Zdroj: Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi (N=113)

Uvedené zistenia rezonujú s tvrdeniami užívateľov, s ktorými boli vedené rozhovory – s výnimkou poslednej spomínanej aktivity užívateľa nezaznamenali ani v jednej oblasti nízky alebo obmedzený záujem zo strany odídencom z Ukrajiny a ani naopak, v rámci ich spätnej väzby neidentifikovali oblasti, ktoré by neboli pokryté a ktoré by tak spôsobovali výrazné problémy z pohľadu dlhodobej integrácie. Nastavenie oprávnených aktivít vnímali ako dostatočne široké a flexibilné na to, aby mohli poskytovať potrebnú podporu na základe svojej špecifickej expertízy a dopytu v mieste ich pôsobenia.

Relevantnosť oprávnených aktivít potvrdzuje aj porovnanie s **Integračnou politikou SR**, ktorá stanovuje prioritné oblasti a opatrenia na vykonávanie integračného mainstreamingu. Integračná politika chápe integráciu ako „kontinuálny, dlhodobý a dynamický proces“, ktorý zahŕňa jednak cudzincov, ako aj celú spoločnosť.²⁰ Podobne cieľom integrácie cudzincov v rámci širšej **migračnej politiky SR** je najmä zaistiť „dlhodobu bezproblémovú spolunažívanie všetkých obyvateľov SR“.²¹ Kľúčové oblasti integrácie identifikované v oboch dokumentoch s prepojením na oprávnené aktivity predmetných NP a ich konkrétne príklady uvádza tabuľka nižšie.

²⁰ MPSVR SR. 2014. *Integračná politika Slovenskej republiky*.

²¹ MPVSR SR. 2021. *Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025*.

Tabuľka 6: Prehľad prioritných oblastí integrácie strategických dokumentov SR v prepojení na oprávnené aktivity predmetných NP

	Priority definované v migračnej a integračnej politike SR	Oprávnené aktivity NP	Príklady konkrétnych aktivít realizovaných v NP
Bývanie	<ul style="list-style-type: none"> o zabezpečiť primerané, dostupné a nediskriminačné bývanie o predchádzať segregácii a getoizácii o rozšíriť všeobecný verejný nájomný sektor a sociálne bývanie o podporiť krátkodobé a prechodné ubytovanie pre zraniteľné skupiny (azylanti, doplnková ochrana, obeť obchodovania s ľuďmi) 	<ul style="list-style-type: none"> o poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa bývania o zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa bývania 	<ul style="list-style-type: none"> o pomoc a koordinácia pri hľadaní vhodného bývania o poradenstvo a orientácia v zákonných povinnostiach prenájmu
Zamestnanie a ekonomická integrácia	<ul style="list-style-type: none"> o uľahčiť vstup cudzincov na trh práce o zefektívniť a digitalizovať proces získavania pobytov na účel zamestnania o zosúladiť pracovnú mobilitu so slovenskými absorpčnými kapacitami o dbať na kontrolu legálnosti zamestnávania, boj proti vykorisťovaniu o sledovať mieru zamestnanosti a nezamestnanosti cudzincov 	<ul style="list-style-type: none"> o poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania o zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania 	<ul style="list-style-type: none"> o poradenstvo a orientácia ohľadom zamestnávania pre cieľovú skupinu o podpora v procese uznávaní kvalifikácií o podpora v príprave CV a motivačného listu o prepojenie cieľovej skupiny s miestnymi zamestnávateľmi
Jazyková príprava	<ul style="list-style-type: none"> o zabezpečiť dostupnosť jazykových kurzov o podporiť jazykovú pripravenosť ako základ pre vzdelávanie, zamestnanie a občiansku participáciu 	<ul style="list-style-type: none"> o poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania o zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> o jazykové kurzy slovenského jazyka
Vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> o zaistiť prístup detí migrantov k vzdelaniu o monitorovať výsledky žiakov v jazyku, matematike a prírodných vedách o podporiť uznávanie kvalifikácií a zručností o zamerať sa aj na druhú generáciu cudzincov 	<ul style="list-style-type: none"> o poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania o zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> o pomoc pri zaraďovaní detí do MŠ, ZŠ, SŠ o doučovanie a mimoškolské aktivity o informačné stretnutia pre rodičov detí v školách o orientačné stretnutia o vzdelávacom systéme na Slovensku

	Priority definované v migračnej a integračnej politike SR	Oprávnené aktivity NP	Príklady konkrétnych aktivít realizovaných v NP
Zdravotná starostlivosť a sociálne služby	<ul style="list-style-type: none"> ○ zabezpečiť rovnaký prístup k zdravotným službám ○ zlepšiť informovanie o existujúcich službách ○ poskytovať podporu zraniteľným skupinám (obetiam násilia, MBS, starším migrantom) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti ○ zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa zdravotnej starostlivosti (vrátane psychologickéj a sociálnej podpory), sociálneho zabezpečenia, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ psychosociálna podpora pre cieľovú skupinu ○ sprevádzanie pri návštevách zdravotníckych zariadení ○ tlmočnicke služby ○ sprievod pri komunikácii s úradmi ○ právne poradenstvo
Občianska a kultúrna integrácia	<ul style="list-style-type: none"> ○ podporiť účasť cudzincov na živote obcí a miest ○ realizovať informačné kampane a komunitné aktivity ○ rešpektovať kultúrne špecifiká cudzincov pri súčasnom uznávaní hodnôt SR 	<ul style="list-style-type: none"> ○ zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa kultúry a športu ○ aktivity a programy na komunitnej úrovni a komunitné organizovanie ○ informačné a osvetové aktivity smerom k širokej verejnosti ○ zabezpečovanie inštruktáže a podporných, metodických a koordinačných činností 	<ul style="list-style-type: none"> ○ medzikultúrne festivaly, komunitné stretnutia ○ športové, spoločenské a kultúrne podujatia ○ komunitné kluby, rodičovské kluby, centrá pre matky s deťmi ○ kampane bojujúce proti dezinformáciám ○ mediálne výstupy, príspevky na sociálnych sieťach, diskusie o prínosoch integrácie ○ príprava informačných balíčkov, distribúcia informácií, poradenstvo

Zdroj: Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025, Integračná politika Slovenskej republiky

Z rozhovorov zrealizovaných so zazmluvnenými užívateľmi je zrejmé, že veľká časť poskytovanej podpory sa zameriavala na **poskytovanie informácií a poradenstva**, či už formou individuálnych alebo skupinových stretnutí, informačných letákov alebo adresných informačných centier prvého kontaktu. Rovnako Integračná politika SR kladie dôraz na vznik informačných a poradenských centier/centier prvého kontaktu a distribúciu informácií, viacjazyčné zoznamy služieb a orientáciu v právnych nárokoch. Z vyššie uvedeného prehľadu je zrejmé, že **integračné nástroje** zahŕňajú rovnaké oblasti ako oprávnené aktivity predmetných NP – zamestnanosť, vzdelávanie, jazykovú znalosť, zdravotnú starostlivosť, sociálne služby, kultúrnu integráciu a voľnočasové aktivity.

Správne obsahové nastavenie oprávnených aktivít predmetných NP potvrdzuje aj porovnanie s odporúčaniami analýzy *Integrácia ľudí z Ukrajiny* publikovanej Ligou za ľudské práva v roku 2022. Tá uvádza rovnaký okruh oblastí, na ktoré je nevyhnutné sa zamerať, pričom sa zdôrazňujú dlhodobé a systematické riešenia:

- **bývanie** – riešiť nedostatok dostupného a cenovo prijateľného bývania, podporovať orientáciu v prenájmoch, predchádzať preťaženiu obcí, ponúkať alternatívne formy bývania;
- **zamestnanie** – zvyšovať zapojenie odídencom na trh práce, adresne riešiť bariéry ako jazyk, uznávanie kvalifikácií, poskytovať rekvalifikácie, sprevádzanie, pomôcť prechodu na kvalifikované pozície;
- **jazyková príprava** – poskytovať dostupné kurzy slovenského jazyka pre deti, dospelých, rodičov, seniorov, podporovať komunitné a neformálne jazykové aktivity;
- **vzdelávanie detí a mladých** – podporovať začleňovanie detí do slovenských škôl, riešiť problém diaľkového vzdelávania z Ukrajiny, poskytovať doučovanie, jazykovú pomoc, asistenciu, angažovať psychológov, zlepšovať komunikáciu s rodičmi;
- **zdravotná starostlivosť a psychosociálna podpora** – odstraňovať jazykové a informačné bariéry v zdravotníctve, poskytovať psychologické a psychosociálne služby ženám a deťom, poskytnúť orientáciu v slovenskom zdravotnom systéme, zaistiť prístup k špecialistom;
- **sociálne služby a ochrana zraniteľných** – zamerať sa na neúplné rodiny, seniorov, matky samoživiteľky, deti so ŠVVP, poskytovať sprevádzanie, sociálne poradenstvo, preklad a tlmočenie, koordinovať podporu medzi inštitúciami;
- **administratívna a právna orientácia** – pomáhať v orientácii v systéme dočasného útočiska, dávkach, práci, bývaní, vytvárať viacjazyčné návody, asistovať pri administratíve, návštevách úradov;
- **komunitná integrácia** – riešiť izoláciu ukrajinských rodín, organizovať komunitné podujatia, klubové aktivity, voľnočasové stretnutia, podporovať vznik komunitných centier, dobrovoľníctva a sociálnych väzieb;
- **koordinácia inštitúcií** – zlepšovať spoluprácu medzi štátom, samosprávami, MNO, školami, zaviesť regionálne koordinačné mechanizmy, zabezpečovať systematický a stabilný zber dát, posilňovať kapacity obcí a škôl;
- **podpora zraniteľných skupín** – zamerať služby na ženy s deťmi, seniorov, mládež, deti s traumou, vytvárať bezpečné komunitné priestory.²²

Kým viacero vyššie navrhovaných riešení integrácie odídencom z Ukrajiny je systémového charakteru a nie je v intenciách NP vytvárať takéto komplexné politiky a opatrenia, ich vecné zameranie je plne reflektované v oprávnených aktivitách predmetných NP – rovnako, ako pri porovnaní so strategickými

²² Liga za ľudské práva. 2022. *Integrácia ľudí z Ukrajiny*.

materiálmi SR. Hodnotené NP pritom neboli jedinými intervenciami poskytujúcimi tieto služby (viac informácií je uvedených v kapitole 2.3 Koherentnosť).

Zatiaľ čo celkové a všeobecné nastavenie oblastí podpory je správne, je nevyhnutné si uvedomiť, že **potreby cieľovej skupiny sa vyvíjajú** v čase, na čo NP čiastočne reagovali svojím zameraním – kým v NP Ukrajina samospráva a Ukrajina MNO boli oprávnenými aktivitami aj humanitárne činnosti, v NP Integrácia sa kládol väčší dôraz na podporu dlhodobej integrácie osôb cieľovej skupiny. Kým vojenský konflikt na Ukrajine trvá, je prirodzené, že neustále prichádzajú noví odídenci, nie však v takých počtoch ako v prvých migračných vlnách v roku 2022. Navyše jednotliví aktéri získali skúsenosti s realizáciou a adresným poskytovaním integračných aktivít, ktoré vedú podľa ich slov primerane aplikovať. V neposlednom rade v tejto súvislosti pomáha prítomnosť odídencom, ktorým sa v priebehu rokov podarilo nájsť si zamestnanie, bývanie, osvojiť si jazyk a do istej miery sa integrovať do spoločnosti na Slovensku. Podľa slov užívateľov sú veľmi ochotní pomáhať novým odídencom, ktorí do krajiny prichádzajú.

Vývoj potrieb cieľovej skupiny potvrdzuje aj séria analýz *Multi-sector needs assessment* realizovaná UNHCR. Kým v októbri 2022 dominovala potreba materiálnej pomoci (jedlo, bývanie),²³ ku koncu roka 2023 je evidentný posun k inklúzii – 36 % respondentov organizovaného prieskumu označilo ako najdôležitejšiu potrebu prístup k zdravotným službám, 24 % zamestnanie a 20 % jazykové kurzy.²⁴ V analýze uverejnenej v novembri 2024 bola opäť zaznamenaná dôležitá zmena oproti výsledkom z roku 2023 – spomedzi tých, ktorí vyjadrili potreby, takmer polovica (49 %) označila ako primárny problém ubytovanie, až 31 % domácností uviedlo potreby súvisiace s potravinami. Obavy týkajúce sa zamestnania a živobytia vyjadrilo 24 %.²⁵ Pri nastavovaní intervencií zameraných na integráciu cieľovej skupiny je preto nevyhnutné pravidelne a systematicky ich potreby a priority monitorovať a vyhodnocovať – tak, aby finančné prostriedky boli využité efektívne a adresne.

Relevantnosť z pohľadu nastavenia hodnotených NP

Celkové nastavenie zverejnených výziev NP, ktoré sú predmetom hodnotenia, bolo z pohľadu zazmluvnených užívateľov vnímané pozitívne. Podľa zverejnených výziev boli oprávnenými subjektmi organizácie registrované v SR s jednou z nasledujúcich právnych foriem:

- mesto/obec, resp. právnická osoba zriadená mestom/obcou;
- vyššie územné celky, resp. právnická osoba zriadená vyšším územným celkom;
- občianske združenie, nadácia, nezisková organizácia;
- organizácia s medzinárodným prvkom, resp. medzinárodná medzivládna organizácia;
- účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti;
- Slovenský Červený kríž;
- združenie právnických osôb podľa zákona č. 40/1964 Zb.;
- zriaďovateľ CPP a špecializovaných centier poradenstva a prevencie;
- Úrad komisára pre deti, Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Dotazníkový prieskum preukázal spokojnosť respondentov s nastavením **podmienok oprávnenosti na získanie finančných príspevkov** – 84 % z nich (N=113) bolo *spokojných/skôr spokojných*. Je však potrebné podotknúť, že nezazmluvnení žiadatelia neboli prieskumom oslovení, čo môže mierne skresľovať pozitívny výsledok. Rovnako rozhovory so zazmluvnenými užívateľmi nepoukázali na

²³ UNHCR. 2022. *Multi-sector needs assessment: Slovakia October 2022*.

²⁴ UNHCR. 2023. *Multi-sector needs assessment: Slovakia December 2023*.

²⁵ UNHCR. 2024. *Socio-economic insights survey: Slovakia November 2024*.

problémy s nastavením oprávnených subjektov, hoci zaznievali isté nejasnosti ohľadom výberových kritérií (viac informácií nižšie).

Pri poskytovaní finančných príspevkov za vykonanú prácu boli podľa výziev rozlišované pomocné (nekvalifikované) a kvalifikované činnosti (pri kvalifikovaných prácach museli byť splnené minimálne kvalifikačné požiadavky na výkon danej pracovnej činnosti). Nastavenie **podmienok oprávnenosti pre pomocné aj kvalifikované činnosti** nebolo vnímané výhradne pozitívne – až 13 % respondentov bolo *skôr nespokojných/nespokojných* (N=113) ohľadom pomocných činností a až 18 % v prípade kvalifikovaných činností. Rozhovory so zástupcami užívateľov ukázali rovnaký trend – viacerí užívatelia pristúpili na vykazovanie nekvalifikovanej činnosti, keďže si neboli istí splnením kritérií na kvalifikované práce, niektorí tak urobili z dôvodu zdĺhavého procesu nostrifikácie diplomov pre ukrajinských zamestnancov. V rámci NP Ukrajina MNO vytvorilo konzorcium nadácií podklady, podľa ktorých jednotne a konzistentne vyhodnocovali oprávnenosť/neoprávnenosť kvalifikovanej práce a následne podľa toho informovali zazmluvnených užívateľov.

Podobne pri **nastavení výšky finančných príspevkov** boli zaznamenané negatívne odpovede – až 25 % respondentov dotazníkového prieskumu bolo *skôr nespokojných/nespokojných* s nastavením výšky príspevku na výkon pomocnej práce, pri kvalifikovanej práci to bolo 20 % respondentov. Nastavenie paušálnej sadzby na financovanie výdavkov súvisiacich s realizáciou projektu bolo 78 % respondentov prieskumu *skôr spokojných/spokojných* (N=113), 12 % bolo *skôr nespokojných/nespokojných*.

Podobné výsledky boli zaznamenané aj v rámci rozhovorov s užívateľmi, aj keď je evidentné, že finančné príspevky za vykonanú prácu sú doplnkovým zdrojom a nepokrývajú celkovú cenu práce. Je tiež potrebné poznamenať, že nastavenie výšky príspevkov vychádza z transparentných procesov EK, podľa ktorých je pravidelné navyšovanie automatické a jednotné v rámci OP. Tabuľka nižšie uvádza prehľad postupného navyšovania finančných príspevkov za vykonanú prácu naprieč všetkými tromi NP.

Tabuľka 7: Prehľad zmien výšky jednotkového nákladu na odpracovanú hodinu

Výška príspevku na hodinovú sadzbu			
Názov NP	Druh pracovnoprávneho vzťahu	Pomocné nekvalifikované práce	Kvalifikované práce
NP Ukrajina samospráva NP Ukrajina MNO	Pracovná zmluva	6,05 EUR	8,98 EUR
	Dohoda o vykonaní práce Dohoda o pracovnej činnosti	6,05 EUR	8,98 EUR
	Dohoda o brigádnickej práci študentov	5,49 EUR	-
NP Integrácia	Pracovná zmluva	7,87 EUR 8,31 EUR*	13,94 EUR 15,17 EUR*
	Dohoda o vykonaní práce Dohoda o pracovnej činnosti	6,78 EUR 7,14 EUR*	12,00 EUR 13,03 EUR*
	Dohoda o brigádnickej práci študentov	6,11 EUR 6,43 EUR*	-

Zdroj: Výzvy na predkladanie žiadostí o zapojenie sa do NP

* navýšené od 1/2025

Celkové nastavenie výziev NP bolo priamočiare, keďže najmä v NP Ukrajina samospráva a Ukrajina MNO bolo dôležitým faktorom čo najrýchlejšie sprístupniť finančné príspevky subjektom, ktoré od začiatku vojenského konfliktu poskytovali humanitárnu a integračnú pomoc veľkému počtu prichádzajúcich odídencom. V nastavení výzvy v NP Integrácia bol použitý rovnaký model; pre žiadateľov a ich projektové zámery boli stanovené a zverejnené kvalitatívne parametre, ktoré boli vyhodnocované administratívnym princípom, pričom rolu zohrával aj čas podania žiadosti.

Menšie problémy sa prejavili v prepojení žiadostí s reálnou implementáciou. Pre žiadateľov nebolo záväzné realizovať prácu definovaným počtom zamestnancov (počet zamestnancov si stanovoval sám žiadateľ podľa vlastných personálnych kapacít), čo viedlo ku komplikáciám v priebehu kontrolných procesov a procesov ŽoP – užívateľ napríklad namiesto 10 zamestnancov na 100 % úväzok rozložil prácu medzi násobne väčší počet zamestnancov s rádovo menšími úväzkami, čo predlžovalo procesy kontroly.

Významným nedostatkom je absencia kontroly na mieste, ktorá by umožnila overiť, ako kvalitne sú služby poskytované v praxi. Monitorovanie v rámci ŽoP túto funkciu dostatočne neplní, keďže povinná príloha obsahujúca popis integračných aktivít je veľmi stručná. Užívatelia zároveň neodovzdávajú žiadnu monitorovaciu správu projektu.

V ďalšom období, resp. pri nadväzujúcich intervenciách bude preto nevyhnutné sústrediť sa na **aspekt kvality**, a to na viacerých úrovniach:

- **v procese vyhlásenia výzvy** – hodnotiace kvalitatívne kritériá na výber úspešných žiadateľov;
- **v procese implementácie** – možnosť overovania spĺňania kvalitatívnych kritérií – napr. kontrola na mieste;
- **v procese monitorovania/reportingu** – systematický zber dát o účinnosti a dopade poskytnutých integračných služieb, záverečná monitorovacia správa zameraná aj na kvantifikovateľný prínos činností pre cieľovú skupinu.

Keďže integračné činnosti na podporu odídencom z Ukrajiny sú v rámci hodnotených projektov poskytované už takmer štyri roky, je potrebné nasmerovať pozornosť nielen na správne nastavenie integračných oblastí (ktoré sa podľa vyššie uvedených informácií javí stále relevantné), ale aj na kvalitu samotnej činnosti – to znamená stanoviť a overovať **štandardy kvality integračných aktivít** v jednotlivých oblastiach. Hoci na Slovensku neexistuje jednotný záväzný zákonný štandard kvality pre integračné služby, existujú odporúčané štandardy a metodiky, ktoré využívajú MNO, samosprávy a štátne inštitúcie, ktoré môžu byť v tomto smere nápomocné, napríklad:

- **štandardy v rámci integračných centier (klientske integračné centrum, migračné informačné centrum IOM)** – štandardizované postupy pre poradenstvo, pravidlá pre sprievod, zásady bezpečného prostredia, etické normy práce s klientom;
- **štandardy kvality v sociálnej práci a sociálnych službách** – mnohé integračné aktivity sa riadia postupmi sociálnych služieb, metodickými príručkami pre sociálnych pracovníkov, pravidlami multidisciplinárnej spolupráce;
- **školské a vzdelávacie štandardy pre prácu s deťmi cudzincov** – metodiky na jazykovú podporu, štandardy inkluzívnych tímov, odporúčania pre prácu s rodinou dieťaťa migranta;
- **štandardy kvality v azylovej a migračnej politike** – najmä pri práci s osobami s medzinárodnou ochranou, odídenkami, obzvlášť zraniteľnými skupinami.

Popri monitorovaní kvality je z hľadiska nastavenia integračných aktivít pre potreby cieľovej skupiny nevyhnutné aj **kvantifikovane sledovať a merať účinnosť** realizovaných aktivít a ich reálny dopad. Potreba integrácie založenej na komplexných dátach pravidelne zaznievala na zrealizovaných rozhovoroch – tak, aby bolo možné presne určiť **dosah služieb** (a odhaliť prípadné duplicity v poskytovaní), ich **účinnosť** a dlhodobý **dopad na život** cieľovej skupiny. Tým, že integrácia je kontinuálnym a dlhodobým procesom, je dôležité sledovať, koľko ľudí sa k poskytovaným službám

dostáva, či sú to skutočne tí, pre ktorých sú určené (potreby matiek s deťmi vs. potreby seniorov vs. potreby mladých migrantov prichádzajúcich za prácou) a aké konkrétne výsledky prinášajú (z kvalitatívneho aj kvantitatívneho hľadiska) – napríklad zlepšenie jazykových zručností, stabilnejšie bývanie či vstup na trh práce.

Rovnako zásadná je **adresnosť** služieb, ktorú aktuálne a systematické dáta umožnia tak, aby aktivity boli časovo aj obsahovo vhodné a reagovali na skutočné bariéry. Priebežný zber dát umožní finančné prostriedky nasmerovať cielene, znižujúc riziko duplicity. Podporu odídencom z Ukrajiny realizovalo veľké množstvo miestnych, regionálnych, ale aj zahraničných aktérov (viac informácií v kapitole 2.3 Koherentnosť) a je preto dôležité monitorovať ich zameranie a činnosť a hľadať potenciálne synergie medzi nimi.

Prekážky v poskytovaní integračných aktivít

Účastníci rozhovorov aj respondenti dotazníkového prieskumu sa zhodujú v tom, že evidujú **množstvo prekážok**, ktoré podľa nich sťažujú realizáciu aktivít na podporu dlhodobej integrácie odídencom z Ukrajiny z pohľadu ich samotného nastavenia (iba podľa 23 % respondentov prieskumu takéto prekážky neexistujú, 34 % nevedelo posúdiť). Potvrdilo to až 43 % respondentov prieskumu (N=100), pričom ako najväčšie prekážky uvádzajú nasledovné:

- **jazyková bariéra** – najčastejšie uvádzanou prekážkou, komplikuje vzdelávanie, zamestnanie aj komunikáciu s úradmi. Podľa respondentov chýba jednotný program jazykovej výučby, kvalifikovaní lektori a tlmočníci, jazykové kurzy v školách.
- **administratívne a legislatívne prekážky** – zahŕňajú nedostupnosť termínov na cudzineckej polícii, zložité uznávanie kvalifikácií, neprehľadnú legislatívu a časovo náročné procesy pri zmene zamestnania.
- **finančné prekážky** – podľa respondentov spočívajú v krátkodobom financovaní projektov a neistote ohľadom budúcej podpory.
- **problémy v školstve** – nedostatočná kapacita škôl vrátane asistentov, nejasné pravidlá umiestňovania detí do MŠ a ZŠ.
- **psychologické a zdravotné aspekty** – nedostatočná psychologická podpora, obmedzený počet odborníkov hovoriacich po ukrajinsky, problémy s prístupom k zdravotnej starostlivosti (odmietanie pacientov, výpadok poistenia pri zmene zamestnania).
- **problémy s bývaním** – vysoké ceny podnájmov, nedostatok dostupného a sociálneho bývania, nestabilné bývanie bráni účasti na aktivitách.
- **nedostatok koordinácie a kapacít** – prejavuje sa absenciou národnej stratégie, nesyntetizovanými opatreniami, slabou spolupracou medzi inštitúciami, vysokým zaťažením sociálnych pracovníkov, duplicitou aktivít v niektorých oblastiach a chýbajúcimi službami v iných regiónoch.
- **postoje samotných odídencom aj širšej spoločnosti** – postupný pokles záujmu verejnosti po počiatočnej solidarite, predsudky, dezinformácie, obavy z konkurencie na trhu práce a bývania, na strane odídencom je pochopiteľná neistota ohľadom budúcnosti a viera v návrat domov, čo môže viesť k uzatváraniu sa do vlastnej komunity.
- **sociálna izolácia** – dopad vyššie uvedených prekážok s rizikom najmä u žien s deťmi a seniorov, obmedzené možnosti vytvárania vzťahov.

Odpovede poukazujú na **komplexný systém vzájomne sa ovplyvňujúcich prekážok** vyžadujúci koordinovaný a viacúrovňový prístup k riešeniu s dlhodobou stratégiou – tak, ako bolo uvedené vyššie. V rámci rozhovorov so zazmluvnenými užívateľmi bolo ako problematické vnímané **chýbajúce**

jednotné riadenie integračných aktivít, resp. integračnej politiky na Slovensku. Podľa respondentov nie je agenda integrácie aktívne a jasne uchopená jednou inštitúciou a ich skúsenosti ich vedú k presvedčeniu, že častokrát končí na úradoch cudzineckej polície.

Hoci gestorom integrácie je jasne určené MPSVR SR, kompetencie sú rozložené medzi ďalšie ministerstvá. Kým MPSVR SR zodpovedá za tvorbu integračnej politiky a zastrešuje štátne politiky v oblastiach sociálnej inklúzie, rodiny, trhu práce a štátnych príslušníkov tretích krajín, doplnkové kompetencie má aj MV SR (medzinárodná ochrana, riadenie celkovej migračnej politiky, z ktorej integračná politika vychádza), MZ SR (zodpovedá za prístup k zdravotnej starostlivosti migrantov) a MŠVVaM SR (integrácia detí a žiakov cudzincov do škôl, jazyková príprava). Pri lokálnej integrácii (bývanie, miestne služby, komunitná práca) sú kľúčové samosprávy.

Napriek tomu, že existuje formálny gestor integrácie, užívatelia to necítia, pretože služby sú roztrieštené medzi rezorty a najviditeľnejším poskytovateľom podpory nie je štát, ale MNO a miestne iniciatívy. Rozhovory s respondentmi ukázali, že integrácia v súčasnom nastavení pôsobí ako mozaika nesúvislých služieb bez spoločného koordinátora, jednotného procesného postupu a spoločného informačného systému. Ako dôsledok užívatelia necítia, že integrácia je v praxi „štátnou kompetenciou“, lebo ju skôr vnímajú cez jednotlivé organizácie či iniciatívy než štát. Príležitosťou na zlepšenie tohto stavu môže byť v súčasnosti vypracovávaný *Akčný plán pre Národnú stratégiu SR v oblasti riadenia azylu a migrácie*, ktorý má previesť strategické ciele *Národnej stratégie SR pre riadenie azylu a migrácie*²⁶ do konkrétnych a merateľných opatrení. Tento nový strategický rámec znamená, že SR sa v nasledujúcich rokoch pokúsi zmeniť spôsob, akým sa k migrácii a integrácii pristupuje – s väčším dôrazom na komplexnú integráciu, koordináciu medzi inštitúciami, súlad s EÚ a praktickú implementáciu.²⁷ Súvisiaci Akčný plán má byť predložený na schválenie do júna 2026.²⁸

Zhrnutie kritéria relevantnosť

Hodnotenú národnú projekty poskytujú finančné príspevky na realizáciu integračných aktivít pre odídencov z Ukrajiny, resp. príslušníkov tretích krajín, vrátane migrantov pokrývajúcich oblasti ako zamestnávanie, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť, bývanie a sociálne zabezpečenie. Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi, ako aj realizované rozhovory potvrdili vhodné zvolenie typov aktivít s veľkým alebo primeraným záujmom vo všetkých hlavných oblastiach integrácie. Užívatelia vnímali nastavenie oprávnených aktivít ako dostatočne široké a flexibilné.

Po takmer štyroch rokoch poskytovania integračných činností je potrebné nasmerovať pozornosť na kvalitu služieb, systematický zber dát o účinnosti a dopade a adresnosť reagujúcu na skutočné bariéry. Až 43 % respondentov prieskumu identifikovalo množstvo prekážok, ktoré majú negatívny dopad na integračné snahy, najmä jazyková bariéra cieľovej skupiny, administratívne a legislatívne prekážky, nedostatočné kapacity škôl, problémy s bývaním a nedostatok koordinácie medzi inštitúciami. Viacerí užívatelia vnímajú integráciu ako mozaiku nesúvislých služieb bez spoločného koordinátora a jednotných procesov.

²⁶ Stratégia bola schválená vládou SR 12. júna 2025 a predstavuje nový rámec pre migráciu a integráciu v SR.

²⁷ MV SR. 2025. *Národná stratégia Slovenskej republiky k riadeniu azylu a migrácie*.

²⁸ IOM. 2025. *Slovenská republika urobila významný krok smerom k posilneniu riadenia migrácie*.

2.2 Účinnosť

Ako efektívne intervencia fungovala?

V nasledujúcej časti je posudzovaná účinnosť predmetných NP, to znamená, ako efektívne dosahovali požadované ciele so zameraním na proces implementácie, integračné aktivity a ich výsledky.

Efektívnosť implementácie

Dostupnosť informácií a podporných materiálov k vyhláseným výzvam bola zo strany respondentov dotazníkového prieskumu vnímaná pozitívne – až 90 % z nich bolo *skôr spokojných/spokojných*. Podobne s komunikáciou s vyhlasovateľom výzvy bolo *skôr spokojných/spokojných* 88 % respondentov, s procesom uzatvorenia zmluvy o spolupráci bolo *skôr spokojných/spokojných* 85 % respondentov. Ohľadom administratívnej náročnosti zapojenia sa do výzvy boli zaznamenané aj negatívne reakcie, pričom spokojnosť klesla na 76 % a až 19 % respondentov vybrali možnosť *skôr nespokojný/á/nespokojný/á*. S procesom podávania, resp. schvaľovania ŽoP (spolu s povinnými prílohami) bolo *skôr nespokojných/nespokojných* 12 % respondentov.

Rozhovory so zazmluvnenými užívateľmi potvrdili podobné názory – **prípravnú fázu** (dostatok informácií, zapojenie sa do výzvy) nevnímali ako problematické či náročné, rovnako väčšina vnímala administratívne zaťaženie ako adekvátne. Viacerí z nich vyzdvihovali profesionálnu a odbornú komunikáciu a spoluprácu s MPSVR SR, resp. s konzorciom nadácií v NP Ukrajina MNO. Rozhovory potvrdili, že zo strany vyhlasovateľa výzvy mali promptnú a flexibilnú pomoc počas celého priebehu implementácie projektu.

Podľa zistení dotazníkového prieskumu neboli zaznamenané výrazné prekážky v **získavaní dobrovoľníkov, resp. zamestnancov na výkon integračných aktivít** – v rámci pomocných prác len 6 % respondentov evidovalo v tejto súvislosti prekážky, pri kvalifikovaných prácach to však bolo dvojnásobne – 12 %. Medzi najčastejšie citované prekážky na výkon pomocných prác patrila jazyková bariéra, limitujúci počet hodín a nízke finančné ohodnotenie, pri kvalifikovaných prácach to boli navyše komplikácie s nostrifikáciou diplomov, prípadne ich neuznanie, čo spôsobilo, že niektorí zamestnanci boli vykazovaní ako nekvalifikovaní zamestnanci.

Identické zistenia boli identifikované z rozhovorov so zazmluvnenými užívateľmi. Viacerí z nich zamestnávali odídencov z Ukrajiny a zdĺhavý proces nostrifikácie diplomov častokrát spôsobil, že ich prácu vykazovali ako nekvalifikovanú. Užívatelia potvrdili, že implementačné tímy MPSVR SR, resp. konzorcia nadácií v NP Ukrajina MNO, boli nápomocné v identifikovaní špecifických rozdielov medzi kvalifikovanou a pomocnou prácou.

Porovnanie odpovedí dotazníkového prieskumu medzi respondentmi zo samosprávy a respondentmi z MNO ukázalo významný rozdiel v **navyšovaní počtu kvalifikovaných zamestnancov** – kým v samospráve to potvrdilo len 27 %, v MNO až 50 % (N=107). S tým súvisia aj zvýšené nároky na zručnosti a kompetencie zamestnancov, ktoré za samosprávu potvrdilo 35 %, za MNO 41 %.

Celkovo na zabezpečenie výkonu kvalifikovaných prác 37 % respondentov prieskumu navýšilo počet svojich zamestnancov; 39 % respondentov pocítilo **zvýšenie nárokov na ich zručnosti a kompetencie**. Medzi najčastejšie uvádzané typy podpory zamestnancom uvádzali respondenti nasledovné:

- vzdelávanie, školenia a metodická podpora – napr. priamo zamerané na prácu s odídenkami, digitálne zručnosti, inklúzia, školenia sprostredkované IOM a Slovenskou katolíckou charitou;
- jazyková podpora – napr. prekladateľské a tlmočnicke služby;
- psychologická podpora a supervízia – častejšie a adresné supervízie, konzultácie;
- úprava pracovných podmienok – napr. flexibilný pracovný čas, zmena pracovnej náplne, podpora z iných oddelení organizácie;
- sociálna podpora – napr. teambuilding.

Implementačná štruktúra v rámci NP Ukrajina MNO bola iná v porovnaní so súčasnou modalitou NP Integrácia. Na rozdiel od MPSVR SR, finančné príspevky boli prerozdeľované konzorciom šiestich nadácií pod vedením Nadácie otvorenej spoločnosti Bratislava. Podľa zrealizovaných rozhovorov so zástupcami nadácií, ale aj zazmluvnených užívateľov, efektívne nastavenie projektu stálo na široko zadaných a dobre zvolených aktivitách, ktoré pokrývali všetky potrebné oblasti integrácie. Výber užívateľov prebiehal spoločne v rámci výberovej komisie so širším zastúpením – okrem nadácií sa na ňom podieľali aj zástupcovia Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti a odborní experti. Tento postup zabezpečil férovosť a transparentnosť celého procesu. Výberová komisia sa zároveň spoločne dohodla na tom, kto bude zodpovedný za riadenie jednotlivých užívateľov.

Dôležitú úlohu zohrala aj online aplikácia fungujúca na cloudovom riešení. Užívatelia cez ňu nahrávali všetky potrebné dokumenty, čím sa eliminovala papierová administratíva. Online prostredie prinieslo promptnosť, inovatívnosť a najmä efektívnosť pri riadení aj kontrole. Konzorcium malo navyše výhodu aj v tom, že poznalo región a prostredie, v ktorom pôsobilo, a tým bolo v užšom kontakte s užívateľmi.

Implementáciu hodnotených NP z hľadiska **napĺňania MU** nie je možné efektívne vyhodnotiť, keďže pre NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO boli stanovené cieľové hodnoty technickým riešením vzhľadom na nemožnosť stanoviť kvalifikovaný odhad. Hodnoty MU zachytávajú všetky projektové aktivity vrátane poskytovania humanitárnej pomoci cieľovej skupine bezprostredne po ich príchode na Slovensko, nielen integračné činnosti, ktoré sú predmetom hodnotenia.

Tak, ako uvádza nasledujúca tabuľka, v NP Integrácia bolo k 31. 12. 2023 napĺňanie cieľových hodnôt MU dobré a podľa zástupcov implementačnej štruktúry je možné predpokladať ich naplnenie ku koncu implementačného obdobia. Potvrzuje to, že dopyt po integračných aktivitách zo strany cieľovej skupiny je dobrý a neklesá – toto tvrdenie súhlasí so zisteniami realizovaných rozhovorov aj dotazníkového prieskumu (viac informácií je uvedených v kapitole 2.1 Relevantnosť). Prehľad stanovených aj naplnených hodnôt MU všetkých troch NP je uvedený v tabuľke nižšie.

Tabuľka 8: Plnenie MU v hodnotených NP

Názov NP	Merateľný ukazovateľ	Plánovaná hodnota MU	Dosiahnutá hodnota MU*
Ukrajina samospráva	P0991 Počet osôb do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	2	848 768
	P0992 Počet osôb nad 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	2	531 794
Ukrajina MNO	P0991 Počet osôb do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	6	570 286
	P0992 Počet osôb nad 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	6	1 026 401
Integrácia	PSKPSOI32 Počet osôb poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby	160	141
	PSKPSRI22 Klienti, ktorí využili služby	5 000	1 214

Zdroj: MPSVR SR, MV SR

* hodnoty za NP Ukrajiny samospráva/MNO dosiahnuté k 31. 12. 2023 (ukončenie projektu), hodnoty za NP Integrácia dosiahnuté k 31. 12. 2024

V súvislosti s dosiahnutými hodnotami MU PSKPSRI22 *Klienti, ktorí využili služby* v NP Integrácia je dôležité poznamenať, že vyjadruje hodnotu získanú z kariet účastníkov zadaných do systému ITMS21+, pričom ide o údaje o osobách, ktoré boli manuálne prepísané do formátu karty účastníka zo zdrojových údajov vo formáte Excel. Túto evidenciu má prijímateľ aj partner projektu k dispozícii a slúži ako dopĺňajúca príloha v systéme ITMS21+. Keďže daný systém nedisponuje funkcionalitou importu

digitálnych dát, zdrojové dáta je nutné manuálne prepisovať, čo vzhľadom na ich veľký objem²⁹ nie je možné v plnom rozsahu. Manuálne prepísané údaje tak tvoria menej ako 20 % z celkového počtu klientov, ktorým bola reálne poskytnutá služba.

Vyhodnotenie podielu osôb, ktorým bola poskytnutá integračná podpora z celkového počtu odídencom z Ukrajiny na Slovensku, nie je možné. Vyššie uvedené hodnoty MU neregistrujú unikátne osoby započítané jedenkrát aj pri opakovanej podpore, hodnoty MU navyše zahŕňajú aj poskytovanie humanitárnej pomoci bezprostredne po ich príchode na Slovensko, nielen integračnú činnosť. Podľa dostupných štatistických dát z MV SR uvedených v prehľade v úvodnej časti správy bolo v roku 2023 registrovaných 114 150 cudzincov s udeleným tolerovaným pobytom za účelom poskytnutia dočasného útočiska (vrátane detí do 18 rokov). Vyššie uvedené hodnoty MU k NP Ukrajina samospráva a Ukrajina MNO uvádzajú k 31. 12. 2023 celkový počet osôb, ktorým bola poskytnutá intervencia, až 2 977 249. Aj pri predpoklade, že sa na Slovensku nachádzal oveľa vyšší počet neregistrovaných odídencom, nie je možné tieto hodnoty z vyššie uvedených dôvodov porovnať. Naopak pri NP Integrácia je uvedená hodnota MU na úrovni 1 214 výrazne podhodnotená oproti realite (tvorí približne 20 % z celkového počtu osôb, ktorým bola poskytnutá pomoc) a porovnanie so štatistickými údajmi MV SR, ktoré uvádzajú ku koncu roka 2024 registrovaných 131 696 osôb s dočasným útočiskom, tak nie je relevantné.

Účinnosť integračných aktivít

Z oprávnených aktivít na podporu dlhodobej integrácie odídencom z Ukrajiny malo podľa dotazníkového prieskumu najvyššie zastúpenie **poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva** v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, bývania, sociálneho zabezpečenia či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti (až 89 % respondentov poskytovalo tieto aktivity, N=100), na druhom mieste bolo samotné zabezpečovanie aktivít a programov v týchto oblastiach (realizovalo 71 % respondentov) a komunitných aktivít (realizovalo 73 % respondentov). Realizácia informačných a osvetových aktivít smerom k širokej verejnosti a podporné metodické činnosti mali oveľa menšie zastúpenie (52 % a 31 % respondentov v danom poradí).

²⁹ Karta účastníka obsahuje viac ako 10 údajov o jednej osobe. Pri počte 1 000 osôb by bolo potrebné manuálne prepísať približne 10 000 jednotlivých údajov.

Tabuľka 9: Odpovede na otázku: *Ohodnoťte, prosím, mieru efektívnosti poskytovanej podpory (resp. do akej miery boli dané aktivity prínosné/užitočné) zameranej na integráciu odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku.*

Podpora pre odídencom z Ukrajiny	Veľmi efektívne (počet odpovedí/podiel)	Skôr efektívne (počet odpovedí/podiel)	Skôr neefektívne (počet odpovedí/podiel)	Veľmi neefektívne (počet odpovedí/podiel)	Neviem/nedokážem posúdiť (počet odpovedí/podiel)
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti zamestnávania	30 30 %	45 45 %	6 6 %	0 0 %	19 19 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti vzdelávania	41 41 %	46 46 %	8 8 %	0 0 %	5 5 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti zdravotnej starostlivosti	34 34 %	34 34 %	7 7 %	1 1 %	24 24 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti bývania	34 34 %	33 33 %	11 11 %	0 0 %	22 22 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti sociálneho zabezpečenia	27 27 %	40 40 %	9 9 %	0 0 %	24 24 %
Poskytovanie všeobecných informácií/poradenstva a aktivít/programov v oblasti uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti	19 19 %	41 41 %	10 10 %	2 2 %	28 28 %
Zabezpečovanie aktivít/programov v oblasti kultúry	31 31 %	37 37 %	11 11 %	4 4 %	17 17 %
Zabezpečovanie aktivít/programov v oblasti športu	24 24 %	36 36 %	14 14 %	3 3 %	23 23 %
Aktivity a programy na komunitnej úrovni a komunitné organizovanie	36 36 %	33 33 %	11 11 %	0 0 %	20 20 %
Informačné a osvetové aktivity smerom k širokej verejnosti	22 22 %	34 34 %	15 15 %	2 2 %	27 27 %
Zabezpečovanie inštruktáže, supervízie a podporných metodických činností	19 19 %	27 27 %	13 13 %	4 4 %	37 37 %

Zdroj: Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi (N=100)

Vyššie uvedené výsledky ukazujú, že najpozitívnejšie je hodnotený prínos aktivít v oblasti **vzdelávania** – až 87 % respondentov prieskumu (N=100) ich hodnotí ako *veľmi efektívne* alebo *efektívne*, čo je možné odôvodniť aj viditeľnými výsledkami napríklad v úspešnom zaradení detí do MŠ/ZŠ či ich pokroku v ovládaní slovenského jazyka. Podobne pozitívne sú vnímané aktivity v oblasti **zamestnávania** (75 % respondentov ich hodnotí ako *veľmi efektívne/skôr efektívne*), kde podľa slov respondentov je odídencom poskytovaná praktická pomoc pri uznávaní ukrajinských diplomov a hľadaní vhodného zamestnania. Ostatné uvedené oblasti sú hodnotené prevažne pozitívne v rozmedzí od 60 % do 69 %. Na druhej strane sú slabšie hodnotené oblasti týkajúce sa **športu a informačných aktivít smerom k širokej verejnosti** – až 17 % respondentov ich hodnotí ako *skôr*

neefektívne alebo *veľmi neefektívne*. Pri osvetových aktivitách môže byť dôvodom vnímanej nespokojnosti ich charakter – na rozdiel od praktickej pomoci zameranej napríklad na zaradenie dieťaťa do ZŠ je pôsobenie na širšiu spoločnosť komplexnejším procesom, ktorý si vyžaduje kontinuálny, dlhodobý, ale aj koordinovaný prístup. Podobné názory zaznievali aj počas rozhovorov s užívateľmi, z ktorých viacerí cítili frustráciu z viditeľnej zmeny spoločenského nastavenia – kým v počítačových mesiacoch bola vlna súcitu s odídcami a miera dobrovoľníckej pomoci obrovská, v súčasnosti je možné badať únavu až dokonca nepriateľské nálady voči tejto cieľovej skupine. Isté oslabenie humanitárnej pomoci v priebehu rokov je prirodzené, dá sa mu však do istej miery zabrániť aktívnym postojom zo strany národných inštitúcií.

Podľa analýzy pripravenej Úradom podpredsedu vlády pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku Slovensko príchodom odídcov z Ukrajiny viac získalo než stratilo. Podľa týchto dát prispelo Slovensko na pomoc Ukrajine 509 miliónov EUR, no väčšinu výdavkov, 424 miliónov EUR, bolo preplatených z EÚ, čo znamená, že štátny rozpočet bol zaťažený sumou 85 miliónov EUR. Uvedená analýza zároveň ukazuje, že tým, že odídcami platia dane a odvody, prispievajú tak do verejných financií, čo sa ešte zvyšuje ich uplatnením na trhu práce a odvádzaním daní z príjmov a odvodov. V rozmedzí rokov 2022 a 2024 znamenali tieto príjmy z pracovnej činnosti až 325 miliónov EUR, čo jasne dokazuje ich ekonomické prínosy pre Slovensko.³⁰

Na zrealizovaných rozhovoroch pomerne často zaznieval názor, že národné inštitúcie a ich predstavitelia nie sú dostatočne aktívni vo **zverejňovaní ekonomických prínosov odídcov z Ukrajiny**. Často sa pritom v mediálnom priestore a na sociálnych sieťach stretávajú s názorom, že SR vyčleňuje príliš veľa finančnej pomoci na ich podporu, čo má negatívny dopad na domáce obyvateľstvo. Dosah a efekt informačných aktivít k širokej verejnosti, ktoré sú realizované jednotlivými užívateľmi v regiónoch, je následne značne obmedzený.

Pri **porovnaní zistení dotazníkového prieskumu medzi respondentmi zo samospráv a respondentmi z MNO** je miera neistoty (odpoveď *neviem*) **ohľadom miery efektívnosti** realizovaných aktivít konzistentne vyššia u samospráv, najmä pri komunitných a osvetových aktivitách, čo môže naznačovať nižšiu úroveň informovanosti o konkrétnych efektoch integračných služieb. Zástupcovia MNO naopak výrazne častejšie označujú podporu ako *veľmi efektívnu*, najmä v oblastiach komunitnej práce, čo je typicky činnosť, kde majú priame pôsobenie a merateľné výsledky. Najväčšie rozdiely vznikajú tam, kde je kontakt samospráv s klientmi sprostredkovaný alebo nepriamy. Celkovo tieto údaje ukazujú systémový rozdiel v miere prehľadu o dopadoch aktivít – MNO deklarujú vysokú efektívnosť, zatiaľ čo samosprávy častejšie váhajú pri hodnotení výsledného efektu.

Odlíšnosti medzi odpoveďami samospráv a MNO týkajúce sa vnímanej efektívnosti aktivít sú štatisticky významné takmer vo všetkých oblastiach – zamestnanosť, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, bývanie, sociálne zabezpečenie, kultúra aj šport. Kľúčovým zdrojom týchto rozdielov môžu byť nasledovné faktory:

- **priama práca v teréne** – MNO pracujú s cieľovou skupinou a vidia efekt realizovaných aktivít priamo. Táto zážitková znalosť terénu im umožňuje sebedovodne označiť viac aktivít ako *veľmi efektívne*. Naopak, samosprávy často koordinujú služby cez iné inštitúcie a nemusia mať bezprostredný kontakt s odídcami; hodnotiť dopad tejto činnosti je pre nich preto náročnejšie.
- **rozdielne hodnotiace rámce** – tým, že MNO majú často projektové financovanie/financovanie donormi, vyskytuje sa u nich silný dôraz na zber dát, definovanie merateľných ukazovateľov a schopnosti hodnotiť výsledný efekt.

³⁰ Úrad podpredsedu vlády pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku. 2025. *Analýza dopadov a príležitostí z ďalšieho rozširovania Európskej únie pre Slovenskú republiku s osobitným dôrazom na integráciu Ukrajiny*.

- **rozdielely v kompetenciách a typoch aktivít** – niektoré oblasti integrácie patria priamo do gescie MNO (sociálne začlenenie, komunita), iné do gescie samospráv (školsťvo, bývanie, sociálne dávky). Tam, kde dominujú MNO, sú rozdiely vo vnímaní efektívnosti najvýraznejšie, keďže priamo tieto činnosti realizujú a vidia ich výsledky.
- **odlišné referenčné rámce** – kým MNO porovnávajú dopad s východiskovým stavom klienta (po poskytnutí služby sa zlepšila jeho situácia), samosprávy môžu mať tendenciu brať do úvahy celkovú situáciu v regióne (nie individuálne úspechy, ale širší kontext), čo môže viesť k opatrnosti pri hodnotení efektívnosti.

Vyššie uvedené potenciálne dôvody rozdielov vo vnímaní efektívnosti poskytovanej podpory naznačujú, že neodrážajú subjektívne preferencie, ale systémovú odlišnosť v type práce, dostupnosti dát a miere kontaktu s cieľovou skupinou.

Iba polovica zazmluvnených užívateľov, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu, **monitorovala prínosy aktivít**, ktoré realizovala na podporu integrácie odídenčov z Ukrajiny, pričom podľa ich slov využívali kvantitatívne (napr. štatistiky poskytnutých služieb, evidencia počtu účastníkov aktivít) aj kvalitatívne metódy (napr. spätná väzba prostredníctvom dotazníkov a osobných rozhovorov, denná komunikácia s klientmi, prípadová sociálna práca). Kľúčovými ukazovateľmi boli pre nich nasledujúce oblasti:

- **vzdelávanie** – umiestnenie detí do MŠ/ZŠ, zlepšený prospech žiakov, pokrok dosiahnutý v znalosti slovenského jazyka;
- **zamestnávanie** – počet zamestnaných, zvýšená samostatnosť v predpisoch týkajúcich sa zamestnávania;
- **samostatnosť** – zvýšená schopnosť zvládať potrebnú administratívu, orientácia bez sprevádzania, nostrifikácia diplomov, kúpa nehnuteľnosti;
- **integrácia** – zapájanie do komunitných aktivít, vytváranie priateľstiev.

Z uvedených príkladov vyniká prístup užívateľa Inklucentrum, ktorý v spolupráci s Magistrátom hlavného mesta Bratislava, UNICEF, CPP Bratislava 3 a Centrom vzdelávacích analýz začalo mapovanie stavu na deviatich bratislavských školách.³¹ Podľa zistení následne pripravili návrhy riešení, pričom niektoré z nich sa na školách aj realizujú – napríklad opatrenie na zintenzívnenie a systematizáciu v psychosociálnej oblasti, kde regionálni terénni pracovníci (prevažne ukrajinského pôvodu) pravidelne navštevujú pridelené školy.³²

Z dotazníkového prieskumu vyplýva, že iba deväť respondentov **monitoruje ďalšiu cestu odídenčov** z Ukrajiny po poskytnutí podpornej činnosti/aktivity, ďalších 46 respondentov to robí čiastočne (N=100). Z uvedených príkladov je medzi respondentmi možné evidovať pasívny prístup, keď odídenči aj užívatelia majú k dispozícii kontaktné údaje a môžu sa spojiť v prípade potreby; viacerí respondenti však uviedli aj konkrétne príklady aktívneho prístupu, keď sociálni pracovníci pravidelne a adresne kontaktujú odídenčov z Ukrajiny, zisťujú ich aktuálnu situáciu či organizujú komunitné aktivity na pozorovanie pokroku v integrácii. Viacerí respondenti prieskumu, ako aj účastníci rozhovorov uviedli, že viacerí odídenči z Ukrajiny ich naďalej navštevujú aj bez akútneho problému, niektorí z nich sa dokonca vracajú ako dobrovoľníci či tlmočníci pre novoprichádzajúcich odídenčov.

³¹ dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi

³² Inklucentrum. [bez dátumu]. *Podpora žiakov z Ukrajiny v Bratislave*.

Necelá polovica respondentov prieskumu (46 %, N=100) poskytovala **informačné a osvetové aktivity aj smerom k širokej verejnosti**, pričom najčastejšie príklady zahŕňajú:

- **kultúrne a spoločenské podujatia** – napr. dni ukrajinskej kultúry, multikultúrne festivaly, vernisáž výstavy ukrajinských umelcov, púte, spoločné oslavy ukrajinských a slovenských sviatkov;
- **edukačné aktivity** – workshopy, prednášky, diskusie, fóra o tolerancii, medzikultúrnom porozumení, prevencii predsudkov;
- **športové a rekreačné aktivity** – zmiešané detské letné tábory, podujatia, turistika, exkurzie;
- **dni otvorených dverí a kampane** – osвета o prínose odídencom pre spoločnosť;
- **online komunikácia, médiá** – články, reportáže, publikácie, príspevky na sociálnych sieťach;
- **inštitucionálne opatrenia** – zriadenie integračného centra.

Uvedené odpovede potvrdzujú potrebu **obojstranného chápania integrácie** (zapojenie miestneho obyvateľstva do ukrajinskej kultúry a naopak), networkingových aktivít, vďaka ktorým sa miestni obyvatelia bližšie spoznávajú s odídenkami a naopak, ako aj medzigeneračného prístupu prepájajúce rôzne generácie a ich skúsenosti tak, aby sa posilnila súdržnosť komunity nie v zmysle „domáci“ a „odídenci“, ale v chápaní „susedia, kolegovia, priatelia“. Až 96 % respondentov, ktorí organizujú takéto aktivity, ich považujú za *prínosné/skôr prínosné* (N=46).

Z celkového počtu 113 respondentov dotazníkového prieskumu len 31 (27 %) poskytuje **podporu aj iným príslušníkom tretích krajín**, hoci je to v oveľa menšej miere ako pomoc poskytovaná odídencom z Ukrajiny – 74 % respondentov (N=31) realizuje väčšinu podporných činností pre odídencom z Ukrajiny, 19 % respondentov ich realizuje v rovnakej miere, len jeden užívateľ realizuje väčšinu aktivít pre ostatných príslušníkov tretích krajín. Charakter tejto činnosti sa pritom výrazne nelíši od podpory realizovanej pre odídencom z Ukrajiny – prevláda jazyková a vzdelávacia podpora, sociálne, psychologické a informačné poradenstvo, tlmočnicke služby, sprevádzanie na úrady, ako aj rôzne aktivity pre deti (krúžky, tábory, doučovanie, športové aktivity). Najčastejšie označovanou skupinou sú obyvatelia prichádzajúci z Vietnamu, Turecka, Sýrie, Ruska, Srbska a Iraku.

Vnímanie efektívnosti týchto aktivít sa podľa nich nelíši od činností realizovaných pre odídencom z Ukrajiny – až 81 % respondentov (N=31) ich považuje za *veľmi efektívne/skôr efektívne*, iba traja respondenti ich označili ako *skôr neefektívne*, pričom citované dôvody sa nelíšia od vyššie uvedených, hoci k jazykovej bariére sa podľa nich pridala aj kultúrna bariéra a rozdielnosti. Ako návrhy na zlepšenie integrácie príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov respondenti uvádzajú tie isté odpovede ako pri odídencom z Ukrajiny, čo naznačuje, že celkový prístup je rovnaký a zahŕňa predovšetkým systematickú jazykovú podporu a jasné systémové a legislatívne opatrenia zahŕňajúce všetky potrebné oblasti ako vzdelávanie, zamestnávanie, zdravotné a sociálne zabezpečenie a komunitné aktivity ako spoločenské, kultúrne a športové podujatia.

Podpora poskytovaná deťom z Ukrajiny do 18 rokov

Podľa dotazníkového prieskumu medzi najčastejšie aktivity, ktoré užívatelia realizovali na podporu detí z Ukrajiny do 18 rokov, bolo najmä organizovanie materiálnej pomoci (71 % respondentov, N=91), z integračných činností prevládali tvorivé a športové krúžky a poobedné aktivity (70 %), spoločné stretnutia (68 %), kurzy slovenského jazyka (64 %) a výlety a exkurzie (62 %). Značná bola aj pomoc pri umiestňovaní detí do školských zariadení (62 %) a psychologické poradenstvo (51 %).

Podľa dotazníkového prieskumu, ako aj rozhovorov s užívateľmi je zrejmé, že dominantnou oblasťou podpory detí z Ukrajiny je ich **jazyková integrácia**, čo odráža ich primárnu potrebu naučiť sa slovenský jazyk pre úspešnú školskú a sociálnu integráciu. Viacero respondentov prieskumu aj rozhovorov uviedlo aktivity súvisiace s jazykovým vzdelávaním ako prioritné, pričom niektorí poskytujú komplexnejšiu podporu zahŕňajúcu aj anglický jazyk.

Viacerí respondenti prieskumu aj individuálnych rozhovorov zdôraznili **psychosociálnu dimenziu** zameranú na emocionálnu adaptáciu a zmiernenie traumy z vojnových zážitkov, čo poukazuje na pochopenie hlbších potrieb detí z vojnového prostredia, rovnako poukázali na škodlivý efekt necitlivého používania ruského jazyka na komunikáciu s týmito deťmi. Nechýbala ani praktická pomoc pri sprevádzaní detí a ich rodičov na lekárske vyšetrenia a celkovo je možné badať snahu o potrebu holistického prístupu pokrývajúceho všetky oblasti od jazykovej podpory cez psychologickú pomoc až po kultúrnu integráciu prostredníctvom spoločných aktivít ukrajinských a slovenských detí, čo podporuje obojstrannú integráciu a budovanie vzťahov.

Rozhovory s vybranou vzorkou škôl ukázali, že medzi najrozšírenejší spôsob využitia finančných príspevkov je prijatie nových (napr. ukrajinských) zamestnancov do tímu a zacielenie existujúcich PZ na extra-kurikulárnu činnosť. Viacerí respondenti potvrdili, že počas vyučovania nie je vytvorený dostatočne veľký priestor na adretnú socializáciu a integráciu detí z Ukrajiny. Tabuľka nižšie uvádza konkrétne príklady takýchto aktivít.

Tabuľka 10: Príklady integračných aktivít z vybranej vzorky ZŠ

Príklady integračných aktivít v ZŠ	
Jazyková podpora a doučovanie	<ul style="list-style-type: none"> ○ jazykové kurzy a konverzácie slovenského jazyka ○ individuálne konzultácie a doučovanie zo slovenského jazyka ○ preklady a tlmočenie – informačné materiály, komunikácia s rodičmi, preklady súťažných podkladov ○ hravé formy učenia – didaktické hry, čítanie s porozumením ○ mimoškolské aktivity zamerané na doučovanie podľa potreby ○ tematické workshopy – rozvoj slovnej zásoby, čítanie kníh, dramtizácia, tvorba kroniky triedy ○ prednášky pre rodičov (vedené externými odborníkmi) – napr. „Ako zachrániť mozog“, téma závislostí ○ Jarná a Letná škola ○ adaptačný týždeň pred nástupom do 1. triedy
Voľnočasové a komunitné aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ○ krúžky ako „Šikovné ručičky“, paličkovanie, tvorivé dielne ○ spevácky krúžok, debaťný krúžok, tematické workshopy (napr. Deň Zeme, Valentínska pošta) ○ spoločenské hry a komunitné podujatia na upevnenie vzťahov ○ všímavosť a zážitkové tábory – rozvoj sebavedomia, zvládanie stresu, tvorba denníkov vďačnosti ○ komunitné aktivity – zveľaďovanie školského prostredia, dobrovoľnícke aktivity, pikniky s rodičmi, art terapia pre rodičov
Športové aktivity a exkurzie	<ul style="list-style-type: none"> ○ športové krúžky a tréningy – futbal, volejbal, florbal, stolný tenis, bedminton ○ športové tábory ○ organizovanie výletov a exkurzií (napr. Viedeň, Budapešť, Ostrihom, Nitra, kultúrne pamiatky Bratislavy) ○ trampolínový park, návšteva športových podujatí – neformálne aktivity na upevnenie vzťahov
Psychosociálna podpora	<ul style="list-style-type: none"> ○ individuálna a skupinová psychosociálna podpora pre deti aj rodičov ○ špecifické aktivity školských podporných tímov – zamerané na inklúziu a prijatie

Zdroj: Rozhovory realizované s vybranou vzorkou ZŠ

Keďže integrácia je obojstranný proces, je potrebné poznamenať, že pri väčšine vyššie uvedených aktivít išlo o aktivity cielené nielen na ukrajinské, ale aj domáce deti – záujmové krúžky či letné tábory by nemali želaný integračný efekt, ak by boli vyhradené len pre špecifickú skupinu detí. Vďaka spoločným neformálnym aktivitám majú deti možnosť lepšie sa spoznať a spriatelieť a táto socializácia

a prijatie má veľký význam najmä pre ukrajinské deti, ktoré sú v novom prostredí a zvykajú si (často nedobrovoľne) na život v novej krajine. Kým špecifická jazyková či psychosociálna podpora sú explicitne vyhradené pre túto zraniteľnú skupinu detí, pri ostatných aktivitách je dôležité zapojenie zmiešaných skupín.

Rôznorodá mimoškolská činnosť nie je pre ZŠ novou agendou, no vďaka finančným príspevkom z hodnotených NP mali školy možnosť vytvoriť tematicky nové aktivity a zároveň realizovať existujúce aktivity vo väčšom rozsahu. Viacerí respondenti potvrdili, že prioritou bolo pripraviť ich tak, aby oslovili najmä ukrajinské deti – ak sa napríklad na letný tábor neprihlásil dostatočný počet ukrajinských detí, jeho realizáciu odložili napriek tomu, že záujem slovenských detí bol postačujúci.

Špecifickému náporu čelia ZŠ v Ružinove, kde je najväčší počet odídencom z Ukrajiny na Slovensku. Na jednej škole bolo zaradených až 50 ukrajinských detí, čo malo výrazný dopad na kapacity školy a z viacerých učební bolo nutné vytvoriť triedy na bežné vyučovanie. Lepšej integrácii veľkého počtu ukrajinských detí pomáha veľký podporný tím školy, ako aj ukrajinské zamestnankyne, ktoré asistujú pri komunikácii s rodinami a uľahčujú deťom adaptáciu.

Vyššie uvedené príklady ukazujú, že integračné aktivity určené pre deti z Ukrajiny sa na ZŠ zameriavajú na ich **jazykovú adaptáciu, sociálnu inklúziu, rozvoj kreativity a zručností a budovanie vzťahov**. Vybraná vzorka ZŠ, s ktorými boli vedené rozhovory, nie je v žiadnom ohľade reprezentatívnou (päť ZŠ) a uvedený prehľad konkrétnych príkladov aktivít je ilustračný.

Prehľad **dosiahnutých hodnôt MU** označujúcich deti do 18 rokov je uvedený v tabuľke nižšie. Podiel z celkového počtu osôb, ktorým bola poskytnutá intervencia, ukazuje vysoký podiel najmä v NP Ukrajina samospráva, čo je spôsobené ZŠ, ktoré boli do projektu zapojené. V súvislosti s hodnotami uvádzanými za NP Integrácia je potrebné podotknúť, že dosahujú menej ako 20 % z počtu klientov, ktorým bola poskytnutá podpora – táto diskrepancia je spôsobená nefunkčnosťou systému ITMS21+ v automatickom prevode zdrojových dát do digitálnej formy karty účastníka. Znamená to, že reálny počet detí do 18 rokov, ktorým v skutočnosti bola poskytnutá integračná podpora v NP Integrácia, je oveľa vyšší. Naopak, hodnoty uvádzané za NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO nezohľadňujú len integračnú činnosť, ale všetky projektové aktivity, ktoré zahŕňali aj humanitárnu podporu bezprostredne po príchode na územie SR (napr. materiálnu pomoc); tá nie je predmetom hodnotenia.

Tabuľka 11: Počet detí do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá podpora

Názov NP	Merateľný ukazovateľ	Dosiahnutá hodnota MU*	Podiel z celkového počtu
Ukrajina samospráva	P0991 Počet osôb do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	848 768	61 %
Ukrajina MNO	P0991 Počet osôb do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá intervencia	570 286	36 %
Integrácia	PSKPSRI22 Klienti, ktorí využili služby – do 18 rokov	504	42 %

Zdroj: MPSVR SR, MV SR

* hodnoty za NP Ukrajiny samospráva/MNO dosiahnuté k 31. 12. 2023 (ukončenie projektu), hodnoty za NP Integrácia dosiahnuté k 31. 12. 2024

Vyhodnotenie podielu osôb do 18 rokov, ktorým bola poskytnutá integračná podpora z celkového počtu detí z Ukrajiny na Slovensku, nie je možné. Tak ako pri osobách nad 18 rokov, vyššie uvedené hodnoty MU neregistrujú unikátne osoby započítané jedenkrát aj pri opakovanej podpore, hodnoty MU navyše zahŕňajú aj poskytovanie humanitárnej pomoci bezprostredne po ich príchode na Slovensko, nielen integračnú činnosť. Dostupné štatistické dáta MV SR ku koncu roka 2023 a 2024 neuvádzajú samostatne údaje za osoby do 18 rokov. Pri NP Integrácia je uvedená hodnota MU na úrovni 504 výrazne podhodnotená oproti realite (tvorí približne 20 % z celkového počtu osôb, ktorým

bola poskytnutá pomoc). Akékoľvek vyhodnotenie podielu intervenovanej skupiny z celkového počtu osôb z Ukrajiny do 18 rokov je z uvedených dôvodov nerealizovateľné.

Až 89 % respondentov prieskumu (N=91) považuje aktivity realizované na podporu integrácie ukrajinských detí za *veľmi efektívne/skôr efektívne*. Štyria respondenti vybrali hodnotenie *skôr neefektívne*, pričom ako dôvody uvádzajú migráciu a časté sťahovanie týchto detí a obmedzený záujem o integračné aktivity. Napriek celkovému pozitívnemu hodnoteniu mali respondenti prieskumu veľa návrhov, ktoré by podľa nich **zvýšili efektívnosť integračných aktivít pre deti z Ukrajiny**; rovnaké názory rezonovali na rozhovoroch s užívateľmi:

- **systematická jazyková podpora** – najčastejšia téma, respondenti zdôrazňovali nevyhnutnosť intenzívnej jazykovej prípravy pred zaradením detí do školského systému, vznik jazykových centier prispôsobených veku a úrovni detí;
- **systemové a legislatívne opatrenia** – zjednotenie pravidiel školskej dochádzky (kritika paralelného štúdia na ukrajinských školách), funkčné adaptačné triedy, metodika financovania podporných opatrení, ktorú školy nevyužívajú, rozšírenie kapacít MŠ a ZŠ, odborná príprava PZ na prácu s multikultúrnymi triedami;
- **mimoškolské a voľnočasové aktivity** – podľa respondentov je potrebné zvýšiť ich rozsah – doterajšie skúsenosti ukázali, že deti sa vďaka poobedňajším aktivitám začlenili výrazne lepšie než počas vyučovania;
- **psychologická a sociálna podpora** – potrebné psychologické poradenstvo pre deti aj rodičov, pomoc pri spracovaní traumy, bezpečný priestor na vyjadrenie emócií;
- **koordinácia a zdieľanie** – je potrebná väčšia koordinácia s komunitnými centrami a neziskovými organizáciami, zdieľanie osvedčených postupov medzi školami, lepšia spolupráca medzi MŠVVaM SR, samosprávou a riaditeľmi MŠ/ZŠ.

Pri uvádzaní návrhov podporných aktivít pre deti z Ukrajiny viacerí respondenti prieskumu aj rozhovorov zdôrazňovali, že ich integrácia nie je len pomoc utečencom, ale **investícia do solidárnej a vzdelanej spoločnosti**, kde majú deti možnosť učiť sa rôznorodosti, tolerancii a priateľstvu. V tejto súvislosti pozitívne hodnotia zavedenie povinnej školskej dochádzky od septembra 2025.

Výsledky integračných aktivít

Na základe zistení dotazníkového prieskumu možno konštatovať, že väčšina respondentov vníma poskytovanie podpory integrácie odídencom z Ukrajiny pozitívne. Najvyššia miera súhlasu sa prejavila pri tvrdení, že **podporné aktivity prispievajú k integrácii odídencom v regióne** – až 48 % respondentov úplne *súhlasí* a ďalších 39 % *skôr súhlasí* (N=113). Tento údaj naznačuje, že podporné opatrenia sú vnímané ako kľúčový faktor úspešnej integrácie. Podobne silný súhlas (51 % respondentov *súhlasí* úplne, 35 % respondentov *skôr súhlasí*) zaznamenalo tvrdenie, že finančné príspevky zlepšujú prístup cieľovej skupiny k informáciám a poradenstvu, čo indikuje, že finančná podpora má okamžitý a viditeľný efekt na orientáciu odídencom v spoločnosti.

Začlenenie do **vzdelávacieho systému** hodnotí pozitívne 43 % respondentov (hodnotenie *súhlasím*) a 41 % respondentov (hodnotenie *skôr súhlasím*), čo naznačuje výrazný efekt aktivít v tejto oblasti. V prípade **zamestnanosti** sú výsledky miernejšie – 66 % respondentov *súhlasí/skôr súhlasí*, pričom až 28 % nedokáže tieto výsledky posúdiť. Podobná neistota sa prejavila aj pri **dlhodobom ubytovaní** (až 30 % respondentov nevie výsledky posúdiť), hoci 63 % respondentov vyjadrilo súhlas v rôznej miere.

Najnižšia miera jednoznačného súhlasu sa týka zlepšenia prístupu k **zdravotnej starostlivosti** – len 24 % úplne *súhlasí*, ďalších 40 % *skôr súhlasí*, pričom až 31 % nevie situáciu posúdiť. Tieto výsledky potvrdzujú zistenia z rozhovorov a signalizujú bariéru v prístupe k zdravotným službám a/alebo nedostatočnú informovanosť.

Celkovo vo všetkých oblastiach prevažuje pozitívne hodnotenie, čo poukazuje na význam poskytovaných aktivít pri integrácii odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku. Podrobný prehľad odpovedí uvádza nasledujúca tabuľka.

Uvedené zistenia súhlasia so zisteniami realizovaných rozhovorov, podľa ktorých sú oblasti vzdelávania a informovanosti vnímané ako najúspešnejšie. Zamestnanosť a dlhodobé ubytovanie sú hodnotené opatrnejšie, čo naznačuje potrebu lepšej komunikácie výsledkov; podobne zdravotná starostlivosť je vnímaná ako slabší článok integrácie, čo je pravdepodobne spôsobené nejasnosťou povinností zo strany jej poskytovateľov.

Tabuľka 12: Uvedte, prosím, do akej miery súhlasíte s nasledujúcimi výroky v súvislosti s poskytovaním podpory integrácie odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku.

Výrok	Súhlasím	Skôr súhlasím	Skôr nesúhlasím	Nesúhlasím	Neviem/ nedokážem posúdiť
Vďaka finančným príspevkom na podporu integrácie odídencom z Ukrajiny má táto cieľová skupina lepší prístup k všeobecným informáciám a poradenstvu ohľadom ich dlhodobej integrácie do spoločnosti na Slovensku.	58 51 %	40 35 %	7 6 %	1 1 %	7 6 %
Zamestnanosť odídencom z Ukrajiny v našom regióne sa vďaka aktivitám, ktoré sme poskytovali/poskytujeme, zvýšila.	32 28 %	43 38 %	5 4 %	1 1 %	32 28 %
Začlenenie odídencom z Ukrajiny do vzdelávacieho systému v našom regióne sa vďaka aktivitám, ktoré sme poskytovali/poskytujeme, zvýšila.	49 43 %	46 41 %	2 2 %	1 1 %	15 13 %
Vďaka aktivitám, ktoré sme poskytovali/poskytujeme, sa zlepšila situácia dlhodobého ubytovania odídencom z Ukrajiny v našom regióne.	32 28 %	39 35 %	7 6 %	1 1 %	34 30 %
Vďaka aktivitám, ktoré sme poskytovali/poskytujeme, sa zlepšil prístup odídencom z Ukrajiny k zdravotnej starostlivosti .	27 24 %	45 40 %	6 5 %	0 0 %	35 31 %
Poskytovanie podporných aktivít prispieva k integrácii odídencom z Ukrajiny v našom regióne.	54 48 %	44 39 %	3 3 %	1 1 %	11 10 %

Zdroj: Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi (N=113)

Pri detailnejšom porovnaní vyššie uvedených výsledkov je zaujímavé zistenie, že respondenti zo samospráv označili hodnotenie *neviem* vo všetkých sledovaných oblastiach častejšie než respondenti z MNO; rozdiely však nie sú vo väčšine oblastí štatisticky významné.

Jediná oblasť s preukázateľným rozdielom je hodnotenie vplyvu **podporných aktivít na integráciu**, kde samosprávy výrazne častejšie nevedeli zhodnotiť dopad týchto aktivít, a to až 8-krát častejšie ako MNO (hodnotenie *neviem* vybralo 16 % respondentov zo samosprávy a 2 % respondentov z MNO, N=107). Tak, ako už bolo uvedené v predchádzajúcej časti (strana 38), tento rozdiel pravdepodobne súvisí s tým, že MNO majú bližší kontakt s klientmi a priamo realizujú integračné služby, zatiaľ čo samosprávy často pôsobia najmä ako koordinátori integračných aktivít, preto ťažšie určujú, či sa integrácia reálne zlepšila. Ďalším pravdepodobným dôvodom môže byť skutočnosť, že MNO realizujú konkrétne aktivity s jasnými indikátormi (počet klientov, počet intervencií, spokojnosť klientov), čo im umožňuje sebavedomejšie hodnotiť ich úspešnosť.

To, že samosprávy odpovedali *neviem* vo všetkých sledovaných oblastiach častejšie než MNO, naznačuje nižšiu mieru informovanosti o dopadoch integračných aktivít na odídencom z Ukrajiny, a teda potrebu lepšieho zdieľania dát a posilnenia hodnotiacich procesov na úrovni samospráv.

Nižšie uvedený príklad kontaktného centra pre cudzincov **COMIN Nitra** je **príkladom dobrej praxe**, v ktorom sa osvedčuje **plánované integračné úsilie**, ktoré prebieha nielen na regionálnej, ale aj na národnej a medzinárodnej úrovni a reaguje na identifikované komunitné potreby bez priamych zásahov štátu. Podpora mesta Nitra je pritom systematická a dlhodobá, ako dokazuje aj ich prijatá *Stratégia integrácie cudzincov, vrátane utečencov a odídencov s výhľadom do roku 2035* – mesto Nitra je prvým slovenským mestom s ucelenou stratégiou integrácie cudzincov.³³

³³ Medzi ďalšie mestá, ktoré prijali stratégie na integráciu cudzincov, patrí napríklad Trnava, Michalovce, Prešov.

Mesto Nitra malo záujem venovať sa integrácii cudzincov už pred vypuknutím vojny na Ukrajine (pred rokom 2022 žilo v meste Nitra takmer 1 000 ľudí z Ukrajiny) a v rámci pôvodného komunitného centra COMIN bola vypracovaná situačná analýza zahŕňajúca kvalitatívne rozhovory so zástupcami samosprávy, miestnych MNO, vzdelávacích inštitúcií a zamestnávateľov so zameraním na integráciu cudzincov v meste a úlohu samosprávy v tomto procese. Analýza identifikovala aj kľúčové potreby (potreba stretávania, bývanie, kancelária prvého kontaktu, osвета a informácie, sprevádzanie na úradoch a atmosféra prijatia), ktoré sa ukázali ako dôležité aj po vypuknutí vojny v roku 2022. Mesto Nitra pripravilo ako prvé slovenské mesto ucelenú **Stratégiu integrácie cudzincov, vrátane utečencov a odídencom s výhľadom do roku 2035**, ktorá bola prijatá v júli 2024.

Zdroje: Mesto Nitra. 2024. *Stratégia integrácie cudzincov (vrátane utečencov a odídencom) v meste Nitra s výhľadom do roku 2035*.

Únia miest Slovenska. 2025. *Vznikla Sieť centier pre utečencov a cudzincov v siedmich slovenských mestách – Bezpečný bod*.

Nitrianska komunitná nadácia. 2025. *Výročná správa 2024*.

COMIN. [bez dátumu]. *O kontaktnom mieste pre cudzincov COMIN NITRA*.

Slovenská humanitná rada. 2025. *Správa o činnosti 2024*.

Kontaktné miesto pre cudzincov COMIN Nitra

Jedným z významných príkladov úspešnej spolupráce zameranej na podporu integrácie je kontaktné miesto pre cudzincov COMIN Nitra, ktoré bolo pôvodne založené ako komunitné centrum pre vedomostnú a pracovnú mobilitu v roku 2019. Pôvodne poskytovalo najmä informácie a poradenstvo cudzincom, ktorí pracovali v miestnom priemyselnom parku a bolo k dispozícii dvakrát týždenne v priestoroch mestského úradu.

Po vypuknutí vojenského konfliktu v roku 2022 bolo centrum proaktívne v riešení následkov prílevu odídencom z Ukrajiny do Nitry. Postupne bola vytvorená platforma spolupracujúcich organizácií pozostávajúca z **mesta Nitra, Nitrianskej komunitnej nadácie a Slovenskej humanitnej rady**, ku ktorej sa v roku 2023 zaradením do **siete blue dotov** oficiálne pridal UNICEF a UNHCR. Výhodou partnerského prepojenia je aj nastavenie viaczdrojového financovania tohto poradenského centra pre cudzincov, ktorého klientami sú prioritne odídencom z Ukrajiny a iné zraniteľné skupiny. Okrem toho v Nitre už pred vojnou pôsobilo veľké množstvo rôznych MNO, ktoré sa venovali téme cudzincov a utečencov či komunitným aktivitám a prispôsobili svoju činnosť situácii, ktorá vznikla v roku 2022.

V súčasnosti centrum pôsobí ako jedno zo siedmich centier **Siete pre utečencov a cudzincov – Bezpečný bod**, ktorá bola vytvorená v júni 2025 z existujúcich centier podpory a integrácie utečencov a ľudí s cudzineckým pôvodom na Slovensku (Bratislava, Nitra, Trnava, Žilina, Košice, Prešov, Michalovce). Táto sieť je koordinovaná Úniou miest Slovenska s odbornou podporou UNHCR. Väčšina centier Bezpečný bod je v súčasnosti financovaná prostredníctvom NP Integrácia, pričom mnohé aktivity majú zabezpečené financovanie do konca roka 2025 alebo do polovice roka 2026.

V roku 2024 zabezpečovalo centrum informačné, poradenské, asistenčné a integračné služby v nasledujúcich oblastiach:

- **sociálna a materiálna pomoc** – krízová intervencia, sociálne služby, pomoc pri vybavovaní dokladov, administratívnych povinnostiach;
- **pomoc pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti** – informácie o zdravotných poskytovateľoch, umiestňovanie u lekárov, zdravotné pomôcky, tlmočenie;
- **prístup k vzdelávaniu a psychologickému podpore** – prístup k vzdelávaniu na MŠ, ZŠ, SŠ, riešenie problémov na školách, voľnočasové a integračné aktivity pre deti, jazykové kurzy, psychologická pomoc;
- **právne poradenstvo** – sociálna kuratela, právne, sociálno-právne, pracovno-právne a pobytové poradenstvo, konanie o občianstve.

Nitrianska komunitná nadácia poskytuje granty obyvateľom a organizáciám v Nitrianskom kraji a podporuje verejnoprospešné aktivity. V súčasnosti pomáha aj zbierkami na pomoc ukrajinským utečencom. Vďaka **NP Integrácia** pomáhajú cudzincom s adaptáciou, ale aj prepájajú miestnych obyvateľov s novými komunitami.

Prostredníctvom **komunitných terénnych služieb** zabezpečujú neformálne vzdelávanie detí a mládeže (vrátane detí so špeciálnymi potrebami), pomáhajú so zabezpečením zdravotnej starostlivosti pre zraniteľné skupiny a organizujú komunitné kultúrno-spoločenské a vzdelávacie podujatia.

Slovenská humanitná rada dlhodobo realizuje rôzne projekty zamerané na pomoc cudzincom žiadajúcim o medzinárodnú ochranu a na ich integráciu.

Je implementačným partnerom medzinárodných agentúr OSN (UNICEF a UNHCR), vďaka čomu boli vytvorené tzv. bezpečné miesta, **blue doty**, kde nájdú ľudia na úteku potrebnú pomoc a podporu – kontaktné miesto pre cudzincov COMIN Nitra je jedno z nich.

Prostredníctvom **NP Integrácia** zamestnávajú personál v detských centrách, ktoré boli pôvodne vytvorené iniciatívou UNICEF (child friendly spaces and mother baby corner), ktorá bola v roku 2024 ukončená.

Celková spokojnosť s poskytovaním podpory zameranej na integráciu odídencom z Ukrajiny je podľa respondentov dotazníkového prieskumu prevažne pozitívna – 15 % respondentov (N=100) uviedlo hodnotenie *veľmi spokojný/á*, 63 % *skôr spokojný/á*. 14 % respondentov prieskumu je *skôr nespokojných/nespokojných*, pričom ako najčastejšie dôvody takéhoto hodnotenia uvádzajú ochabnutie záujmu a únavu verejnosti a nedostatok inštitucionálnej podpory. Odpovede na otvorené otázky zamerané na aspekty, s ktorými sú respondenti prieskumu mimoriadne spokojní a/alebo nespokojní, uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 13: Zhrnutie odpovedí na otvorené otázky:

S ktorými aspektmi v súvislosti s poskytovaním podpory integrácie odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku ste mimoriadne spokojný/á/?

Existujú nejaké aspekty v súvislosti s poskytovaním podpory integrácie odídencom z Ukrajiny do spoločnosti na Slovensku, s ktorými nie ste spokojný/á/?

Oblasti integrácie	Spokojnosť respondentov	Nespokojnosť respondentov
Jazyková podpora a vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> ○ rýchle poskytnutie jazykových kurzov ○ zapojenie detí z Ukrajiny do škôl a mimoškolských aktivít ○ povinná školská dochádzka ako efektívne legislatívne opatrenie 	<ul style="list-style-type: none"> ○ kurzy slovenského jazyka nie sú vždy kvalitné alebo systémové ○ chýbajúce metodiky výučby a učebnice pre dlhodobé vedenie kurzov ○ nedostatočná kapacita škôl
Spolupráca a koordinácia	<ul style="list-style-type: none"> ○ konkrétne príklady úspešnej a efektívnej koordinácie inštitúcií na lokálnej úrovni ○ zapojenie miestnych komunít 	<ul style="list-style-type: none"> ○ roztrieštená koordinácia na národnej úrovni ○ chýbajúci centrálny riadiaci orgán ○ nedostatočná výmena informácií medzi inštitúciami ○ chýbajúci jednotný systém spolupráce ○ nedostatok komplexných dát o odídencoch na úrovni samospráv
Finančná podpora	<ul style="list-style-type: none"> ○ promptná finančná podpora z EÚ fondov ○ dostatočná miera flexibility na realizáciu aktivít podľa potreby 	<ul style="list-style-type: none"> ○ krátkodobá podpora sťažujúca dlhodobé plánovanie a kontinuitu aktivít ○ netransparentné financovanie ZŠ v súvislosti so žiakmi z Ukrajiny
Sociálne zabezpečenie a komunitné aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ○ konkrétne príklady úspešného zabezpečenia bývania, zamestnania, zdravotnej starostlivosti ○ individuálna podpora poskytnutá konkrétnym rodinám ○ psychologické a sociálne poradenstvo podľa potreby 	<ul style="list-style-type: none"> ○ nedostatok sociálneho bývania, vysoké ceny nájomov ○ zamestnanie na pozíciách nižšej kvalifikácie, komplikované uznávanie kvalifikácií ○ odmietanie lekárov poskytovať zdravotnú starostlivosť, chýbajúca podpora pre deti so znevýhodnením ○ dlhé čakacie lehoty na cudzineckej polícii, nefunkčný registračný systém

Zdroj: Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že hoci celkové nastavenie oblastí integrácie je adekvátne, je potrebné sústrediť sa na **systematickosť a koordináciu** týchto snáh – napríklad kým miestne integračné/komunitné centrá poskytujú dôležité a aktuálne informácie o dostupnej zdravotnej starostlivosti, zo strany MZ SR je nevyhnutné zabezpečiť jednotné porozumenie povinností poskytovateľov zdravotnej starostlivosti tak, aby nedochádzalo k nedorozumeniam ohľadom nárokov a povinností poskytnutia starostlivosti. Podobne kurzy slovenského jazyka jednoznačne rezonujú ako akútna potreba nielen detí z Ukrajiny, ale aj ich rodičov, je však dôležité, aby boli poskytované kvalitne, diferencovane podľa dosiahnutej úrovne, prípadne so špecifickým zameraním (napr. na konkrétnu

oblasť profesií). Konkrétne citácie respondentov dotazníkového prieskumu s vyjadreniami ohľadom spokojnosti/nespokojnosti sú uvedené nižšie.

**Citácie respondentov prieskumu popisujúc oblasti integrácie,
s ktorými sú mimoriadne spokojní**

„Rýchla mobilizácia a solidarita verejnosti aj inštitúcií v počiatočnej fáze krízy – občianska spoločnosť, školy, samosprávy a mimovládne organizácie veľmi promptne zareagovali na potreby odíedencov.“

„Dobrá spolupráca na lokálnej úrovni – samosprávy, školy, neziskové organizácie a miestne komunity dokázali vytvoriť sieť pomoci, ktorá fungovala flexibilne a reagovala na reálne potreby prichádzajúcich ľudí.“

„Od začiatku poskytovania podpory pozorujeme, že deti, ktoré sa aktívne zapájajú do mimoškolských aktivít spolu so svojimi slovenskými rovesníkmi, napredujú vo všetkých oblastiach integrácie. Sú priateľskejšie, otvorenejšie voči novým kontaktom, viac dôverujú učiteľom a prirodzene si osvojujú slovenský jazyk. Učitelia, vychovávatelia, nepedagogickí zamestnanci aj vedenie školy sa aktívne zapojili do integračných aktivít. Prejavili vysokú mieru empatie, trpezlivosti a snahy porozumieť špecifickým potrebám ukrajinských detí. Deti sa stali sebavedomejšími, aktívnejšími a prirodzene komunikujú so svojimi rovesníkmi. Ich rodičia majú väčšiu dôveru v školu a v prostredie, v ktorom ich deti vyrastajú.“

„Sme veľmi spokojní s aktivitami podporujúcimi integráciu odíedencov z Ukrajiny, najmä s kurzami slovenského jazyka, ktoré účastníkom pomáhajú cítiť sa sebaistejšie v každodennom živote a pri hľadaní zamestnania. Veľký prínos majú aj stretnutia v našom centre, kde môžu nadväzovať kontakty, a individuálne poradenstvo, ktoré umožňuje riešiť rôzne praktické a osobné otázky. Tieto aktivity sa ukazujú ako kľúčové pre úspešnú integráciu, a preto je ich pokračovanie mimoriadne dôležité.“

„Aktivity skutočne pomáhajú ľuďom v každodennom živote. Pomoc je rýchla, praktická a dá sa prispôbiť rôznym potrebám – rodín, detí aj jednotlivcov. Páči sa nám aj to, že do pomoci sú zapojení miestni ľudia a komunita, čo podporuje vzájomné porozumenie a pocit, že odíedenci nie sú sami. Celkovo vnímame, že tieto aktivity skutočne prispievajú k tomu, aby sa ľudia cítili vítaní a mohli sa postupne začleniť do spoločnosti.“

„Oceňujeme vysokú mieru spolupráce a motivácie samotných odíedencov, ktorí sa aktívne zúčastňujú jazykových kurzov, komunitných podujatí a prejavujú snahu o integráciu do spoločnosti. Spokojní sme aj s postupnou zmenou postoja verejnosti – mnohí obyvatelia sú otvorenejší a ochotní spolupracovať a pomáhať, čo vytvára priaznivé prostredie pre integráciu.“

„S priebehom aj výsledkami integračných aktivít sme mimoriadne spokojní – projekt priniesol deťom z Ukrajiny množstvo pozitívnych zážitkov, zlepšenie jazykových zručností a pocit prijatia v kolektíve.“

**Citácie respondentov prieskumu popisujúc oblasti integrácie,
s ktorými nie sú spokojní**

„Roztrieštená pomoc – chýba jedna organizácia, ktorá by efektívne a komplexne riešila všetky oblasti podpory. Zároveň by tieto organizácie mali byť v každom krajskom meste a vedieť ísť do terénu do okolitých miest a obcí.“

„Nastavenými málo ústretovými podmienkami voči ukrajinským odídencom štát málo využíva ich pracovný a intelektuálny potenciál v prospech rozvoja nášho hospodárstva, kultúry a iných odvetví.“

„Administratívna náročnosť a legislatívna neprehľadnosť – viaceré procesy sú pre odídencom (ale aj pre inštitúcie, ktoré im chcú pomôcť) zložité a často sa menia, čo sťažuje plánovanie a stabilitu.“

„Stretávam sa s odmietaním všeobecných lekárov poskytovať zdravotnú starostlivosť hlavne dôchodcom. Ďalším negatívnym aspektom je vysoký komerčný nájom, ženy samoživiteľky sú nútené popri hlavnom zamestnaní nájsť si ďalšiu zárobkovú činnosť, aby dokázali zabezpečiť svojim deťom základné potreby. Náš systém pomáha nezamestnaným matkám formou finančnej pomoci, akonáhle sa chcú zamestnať – v našom regióne často iba za minimálnu mzdu, stráti finančnú podporu štátu a ich finančná situácia sa zhorší, z čoho vyplýva, že sa im neoplatí zamestnať sa, resp. využívajú prácu na čierno. Negatívne na ich situáciu vplýva i zníženie/zrušenie daňového bonusu.“

„Nedostatočná informovanosť poskytovateľov pomoci a podpory integrácie navzájom. Absencia centrálného orgánu, ktorý by riadil neziskový sektor aj verejnú a štátnu správu a vytvoril sústredené úsilie smerované na podporu integrácie. Práca cudzineckej polície, ktorá dlhodobo sťažuje postavenie cudzincov všeobecne a vytvára medzi nimi napätie, ktoré integráciu sťažuje. Absencia programu, ktorý by využíval potenciál a skúsenosti odídencom v pracovnom zaradení (plytvanie ľudským potenciálom).“

„Verejná mienka a necitlivosť verejnosti – negatívne postoje alebo nedostatočné pochopenie problematiky odídencom zhoršujú ich sociálne začlenenie a pocit bezpečia.“

„Integrácia je dlhodobý proces, ktorý si vyžaduje stabilitu. Väčšina programov trvá len niekoľko mesiacov, čo sťažuje plánovanie a kontinuitu pomoci pre ľudí, ktorí ju skutočne potrebujú.“

„Žiadna spätná väzba od inštitúcií, ktoré hlavne poskytovali podporu smerom k občanom SR, aby minimalizovali riziko rastúcej antipatie voči odídencom. Žiadna informovanosť, resp. minimálna o dobrých príkladoch zaradenia odídencom do našej spoločnosti.“

Zdroj: Dotazníkový prieskum medzi zazmluvnenými užívateľmi

Zhrnutie kritéria účinnosť

Účinnosť oprávnených integračných aktivít na podporu cieľovej skupiny **nie je možné kvantitatívne vyhodnotiť**.

Na základe zrealizovaných rozhovorov a dotazníkového prieskumu je možné konštatovať, že implementácia prebehla celkovo efektívne s vysokou mierou spokojnosti zazmluvnených užívateľov. Prevažná väčšina respondentov bola spokojná s dostupnosťou informácií a podporných materiálov (90 %), s komunikáciou s vyhlasovateľom výzvy (88 %) aj s procesom uzatvorenia zmluvy (85 %). Administratívna náročnosť bola hodnotená menej priaznivo, so spokojnosťou 76 %.

Získavanie zamestnancov na integračné aktivity nebolo významným problémom, hoci pri kvalifikovaných prácach sa vyskytli komplikácie súvisiace s dlhým procesom nostrifikácie diplomov, čo viedlo k vykazovaniu kvalifikovaných pracovníkov ako nekvalifikovaných. Implementačné tímy poskytovali promptnú a flexibilnú pomoc, respondenti vyzdvihovali ich profesionálnu komunikáciu a odbornú podporu počas celej implementácie. NP Ukrajina MNO mal špecifickú implementačnú štruktúru prostredníctvom konzorcia šiestich nadácií pod vedením Nadácie otvorenej spoločnosti Bratislava, čo sa ukázalo ako efektívne.

Najefektívnejšie integračné aktivity sa ukázali v oblasti vzdelávania, kde ich 87 % respondentov hodnotilo ako efektívne, nasledované oblasťou zamestnávania (75 % pozitívne hodnotenie). Dominantnou oblasťou podpory bolo poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva (89 % užívateľov), zabezpečovanie aktivít v kľúčových oblastiach života (71 %) a komunitné aktivity (73 %). Podpora detí z Ukrajiny zahŕňala najmä jazykovú integráciu, psychosociálnu dimenziu a mimoškolské aktivity, pričom 89 % respondentov ju považovalo za efektívnu.

Celková spokojnosť s podporou integrácie je prevažne pozitívna, až 87 % respondentov potvrdilo, že podporné aktivity prispievajú k integrácii odíedencov v regiónoch, hoci sa ukázala potreba systematickejšej koordinácie medzi národnými inštitúciami, samosprávou a poskytovateľmi služieb, najmä v oblastiach ako je jazykové vzdelávanie, sociálne zabezpečenie a zdravotná starostlivosť.

2.2 Koherentnosť

Do akej miery bola dosiahnutá koherentnosť podporovaných intervencií medzi relevantnými aktérmi?

Nasledujúca časť sa zameriava na koherentnosť podporovaných intervencií z pohľadu zapojených subjektov aj iných aktérov.

Koordinácia zapojených subjektov

Zabezpečenie koordinácie a posilnenie spolupráce v rámci podpory odídencom z Ukrajiny v **NP Ukrajina samospráva** prebiehalo prostredníctvom podaktivity 1.3. Jej cieľom bolo nielen posilnenie kapacity pre medzisektorovú komunikáciu, ale aj koordinácia a spolupráca medzi verejnou správou a MNO, medzinárodnými organizáciami a inštitúciami pri poskytovaní služieb odídencom z Ukrajiny. Túto podaktivitu realizovalo MV SR ako partner NP prostredníctvom viacerých špecifických pozícií.

Počas projektu prebiehala intenzívna koordinácia medzi regionálnymi koordinátormi, štátnymi inštitúciami, samosprávami aj MNO. Koordinátori sa pravidelne stretávali online, pracovali v spoločnom digitálnom priestore a využívali novovytvorený metodický dokument *Činnosť regionálnych koordinátorov*, ktorý upravoval ich činnosť. V regiónoch mapovali prítomnosť a činnosť MNO a zisťovali problémy spojené s podporou a integráciou odídencom z Ukrajiny. Ich zistenia boli priebežne odovzdávané na národnú úroveň.

MV SR následne organizovalo medzisektorové workshopy, stretnutia s IOM aj so strešnými organizáciami samospráv na hľadanie spoločných riešení v podpore odídencom z Ukrajiny. Tiež boli zrealizované viaceré podujatia venované vzdelávaniu, bývaniu, zdravotnej starostlivosti a komunitnej integrácii cieľovej skupiny. Získané poznatky a identifikované problémy prenášali na pracovné stretnutia a výbory, pričom spolupracovali s Migračným úradom SR, políciou, štátnymi orgánmi a organizáciami systému OSN.³⁴

V **NP Integrácia** je koordinácia a metodické riadenie zabezpečené prostredníctvom podaktivity 1.3, ktorá nadväzuje na výsledky predchádzajúceho projektu, hoci vo výrazne obmedzenom rozsahu. Na jej realizáciu sú určení len dvaja zamestnanci Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti, pričom väčšinu výdavkov na túto podaktivitu tvoria mzdové náklady na tieto pozície; plánované podujatia sa nebudú realizovať.

Predmetom tejto podaktivity je najmä analytická činnosť, ktorá zahŕňa rozhovory, skupinové diskusie a dotazníkové prieskumy so zástupcami samospráv. Zameriava sa najmä na štyri mestá – Prešov, Bratislavu, Michalovce a Trnavu, s ktorými prebiehajú pravidelné stretnutia. Získané podnety sú dopĺňané zoznamom identifikovaných problémov a odporúčaní, ktorý zamestnanci zhromažďujú od MNO aj samospráv v súvislosti s integračnými aktivitami.

Jedno z hlavných zistení tohto tímu poukazuje na to, že integračná politika na Slovensku nemá jedného riadiaceho aktéra, ale pozostáva z množstva čiastkových oblastí, čo spôsobuje v praxi viaceré ťažkosti. Chýbajú napríklad certifikované jazykové kurzy pre všetky úrovne podľa pokročilosti, čo predstavuje zásadný nedostatok. Zvyšuje sa aj dopyt po právnom poradenstve a naprieč systémom absentuje stabilné financovanie. Výhodiskovým problémom je aj to, že rozhodnutia o predĺžení statusu dočasného útočiska prichádzajú často na poslednú chvíľu, čo negatívne ovplyvňuje bežný život odídencom.

Priebežné zistenia vyplývajúce z tejto podaktivity ukazujú, že zásadná otázka integrácie odídencom z Ukrajiny ostáva nezodpovedaná – teda aké sú jej konkrétne ciele a či je strategicky formulovaná pre

³⁴ MPSVR SR. 2024. *Monitorovacia správa projektu: Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva.*

možnosť cieľovej skupiny zostať po ukončení vojenského konfliktu na Slovensku, alebo sa predpokladá ich návrat do krajiny pôvodu. Príležitosťou v tomto smere je pripravovaný *Akčný plán pre Národnú stratégiu SR v oblasti riadenia azylu a migrácie*, ktorý by mal určiť nielen systémový prístup, ale aj konkrétne kroky a opatrenia na jeho dosiahnutie.

Spolupráca Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti s implementačným tímom MPSVR SR a MV SR je hodnotená ako veľmi dobrá a profesionálna, pričom podľa slov všetkých zainteresovaných strán existujú medzi inštitúciami korektné a konštruktívne vzťahy. Obe strany spolupracujú aj v oblasti metodologickej podpory a riešia spoločné témy koordinovane.

Aktivity iných aktérov

Reakcia SR po vypuknutí vojenského konfliktu bola pomerne promptná, pričom pomoc a podpora pre odídencom z Ukrajiny zahŕňala prijatie viacerých legislatívnych zmien a opatrení známych pod súhrnným názvom Lex Ukrajina, a tiež niekoľko projektov implementovaných v rámci aktuálnych OP zo zdrojov európskych finančných mechanizmov. Okrem toho sa do pomoci zapojili aj medzinárodné organizácie pôsobiace na Slovensku, ktoré sa takisto hneď od začiatku konfliktu aktívne venovali prichádzajúcim odídencom.

Hodnotenú NP do veľkej miery časovo aj obsahovo nadväzovali na intervencie, ktoré boli súčasťou prvotnej reakcie na prílev odídencom z Ukrajiny, čo vytváralo priaznivé podmienky pre vznik potrebných synergií. Na rozdiel od projektov realizovaných v rámci rýchlej reakcie na vzniknutú situáciu a prílev migrantov, ktoré boli do veľkej miery fragmentované a zacielené najmä na poskytovanie humanitárnej pomoci, hodnotené NP sa zamerali viac na činnosť smerujúcu k integrácii odídencom. NP Integrácia implementovaný v rámci OP Slovensko rozšíril cieľovú skupinu pre oprávnené aktivity na všetkých ŠPTK, čo prispieva k harmonizácii opatrení zameraných na integráciu cudzincov v SR.

Implementované projekty sa v mnohých oblastiach prelínali, resp. dopĺňali – napríklad finančná podpora z iných NP bola podporená poradenstvom a poskytovaním informácií v hodnotených NP. Viaceré projekty boli zamerané na poskytovanie podobných služieb, ako je napríklad poskytovanie poradenstva v oblasti bývania, zamestnania, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania či sociálneho zabezpečenia. Odlišnosti medzi projektmi však boli nielen v poskytovateľoch služieb, či v časovom horizonte poskytovanej pomoci, ale aj v zameraní služieb na konkrétnu agendu či špecifické kategórie odídencom.³⁵ Neželané duplicity neboli zistené, pričom hodnotitelia sa na základe zrealizovaných rozhovorov domnievajú, že viacero potenciálnych prijímateľov pristupovalo veľmi opatrne k výberu projektov, do ktorých sa plánovali zapojiť, aby postupovali transparentne a predišli duplicitnému financovaniu obdobných služieb.

³⁵ Silenská, N. 2024. *Mestám chýba podpora na integráciu Ukrajincov, mnohým úspešným projektom hrozí koniec.*

Tabuľka 14: Projekty s identifikovaným potenciálom na tvorbu synergií s hodnotenými NP (zoraďené abecedne)

Podpora pri riešení potrieb osôb so závažným zdravotným postihnutím v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine	
Vyzvanie	OPLZ-NP-2023/10.1.1/03
Prioritná os	CARE – ESF
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	ÚPSVaR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny so závažným zdravotným postihnutím
Termín realizácie	12/2022 – 12/2023
<p>Tento projekt sa na rozdiel od hodnotených NP zameriaval na špecifickú kategóriu odídencom so závažným zdravotným postihnutím a špeciálnymi potrebami. V rámci projektu boli týmto osobám poskytované finančné príspevky, pričom je zrejmá jeho nadväznosť na finančnú pomoc poskytovanú tejto kategórii odídencom medzinárodnými organizáciami UNHCR, UNICEF a IOM v období od 1. júna do 30. novembra 2022. Miera závažnosti zdravotného postihnutia bola v oboch prípadoch posudzovaná na základe dotazníka, ktorý vychádza z nástroja WHODAS 2.0. ako štandardizovaného spôsobu posudzovania zdravia a zdravotného postihnutia.³⁶ V prípade tohto projektu nevznikli nežiadane duplicity s hodnotenými NP a potenciálne synergie vidia hodnotitelia najmä v prepojení poradenstva a zvyšovania povedomia o dostupnej pomoci v oblasti zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia s konkrétnym mechanizmom poskytujúcim finančný príspevok pre zraniteľné skupiny osôb.</p>	
Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu a detí z Ukrajiny a ich rodičov a iné osoby zodpovedné za starostlivosť o dieťa	
Vyzvanie	OPLZ-NP-2023/10.1.1/04
Prioritná os	CARE – ESF
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	ÚPSVaR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny
Termín realizácie	02/2022 – 12/2023
<p>Hlavným cieľom tohto NP bola „podpora výkonu opatrení SPODaSK pre MBS z Ukrajiny v CDR a pre mladých dospelých, ktorým CDR poskytuje starostlivosť a boli v CDR umiestnení ako MBS z Ukrajiny – t. j. komplexné zabezpečenie starostlivosti o MBS (vrátane psychologického a sociálneho poradenstva) s koncentráciou práce na krízovú intervenciu, posttraumatickú pomoc a zlúčenie rodiny (so zachovaním všetkých opatrení proti obchodovaniu s deťmi) a pre MBS a deti z Ukrajiny a ich rodičov a iné osoby zodpovedné za starostlivosť o dieťa orgánmi SPODaSK“.³⁷ Z uvedeného vyplýva, že ide o iný druh pomoci ako v hodnotených NP.</p>	

³⁶ ÚPSVaR. 2022. Podpora pri riešení potrieb osôb so závažným postihnutím v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine.

³⁷ ÚPSVaR. 2022. Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu a detí z Ukrajiny a ich rodičov a iné osoby zodpovedné za starostlivosť o dieťa.

Pomáhame odídencom	
Vyzvanie	OPLZ-NP-2023/10.1.1/02
Prioritná os	CARE – ESF
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	ÚPSVaR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny
Termín realizácie	4/2022 – 12/2023
<p>Oprávneným žiadateľom projektu bolo ÚPSVaR a medzi oprávnených užívateľov patrili viaceré subjekty v závislosti od konkrétneho opatrenia. Podporené boli štyri opatrenia: (i) vzdelávanie odídencom, (ii) podpora mobility, (iii) dobrovoľnícke činnosti, (iv) zapracovanie u zamestnávateľa. Z opisu NP vyplýva, že išlo predovšetkým o finančné príspevky pre odídencom, resp. zapojené subjekty, pričom hlavným cieľom bola pomoc a podpora odídencom pri ich vstupe na trh práce.³⁸ Hodnotenú NP tiež poskytovali služby v tejto oblasti, ale nie prostredníctvom priamych finančných príspevkov cieľovej skupine, ale zabezpečením poradenských služieb, pomoci s orientáciou na trhu práce a ostatných súvisiacich činností vrátane poskytovania informácií o dostupných možnostiach finančných príspevkov, čo potvrdzuje obsahovú nadväznosť a vhodné prelínanie projektov.</p>	
Pomáhame odídencom – poradenstvo	
Vyzvanie	OPLZ-NP-2023/10.1.1/01
Prioritná os	CARE – ESF
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	ÚPSVaR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny
Termín realizácie	4/2022 – 12/2023
<p>V zameraní tohto NP je možné pozorovať určité duplicity s hodnotenými NP, konkrétne v oblasti poskytovania poradenských služieb, ako je poskytovanie informácií o zamestnaní, pomoc pri hľadaní zamestnania, príprave životopisu a ostatných administratívnych náležitostí. V tomto NP však odídencom mali vymedzený konkrétny časový limit pre poradenstvo a bol im poskytovaný aj finančný príspevok na stravné a cestovné náklady v súvislosti s poskytovaním poradenstva.³⁹</p>	
Podpora začlenenia detí a žiakov v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine	
Vyzvanie	OPLZ-NP-2023/10.1.1/05
Prioritná os	CARE – ESF
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	MŠVVaM SR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny

³⁸ ÚPSVaR. 2022. *Pomáhame odídencom*.

³⁹ MPSVR SR. 2022. *Formulár príkladov dobrej praxe*.

Termín realizácie	1/2023 – 12/2023
<p>Oprávnenými užívateľmi projektu boli MŠ, ZŠ a SŠ zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré nie sú financované prevažne (viac ako 50 %) zo súkromných zdrojov. Finančné prostriedky, ktoré sa školám v rámci tohto NP poskytovali, boli predovšetkým určené na vzdelávanie odídencom z Ukrajiny a tiež vypracovanie analýzy integrácie detí a žiakov z Ukrajiny do slovenského vzdelávacieho systému. Práve integrácia do systému vzdelávania je spoločným menovateľom pre tento projekt a hodnotené projekty, avšak tie poskytujú služby na individuálnej a nie systémovej úrovni. Je teda možné konštatovať, že projekty sa vhodne dopĺňali a vytvárali potrebné synergie.</p>	
Poradenstvo v oblasti sociálnej pomoci a podpory utečencom	
Vyzvanie	OPIZ-NP-2023/11.1.1/01
Prioritná os	CARE – EFRR
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	ÚPSVaR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny
Termín realizácie	5/2022 – 12/2023
<p>Tento projekt sa do veľkej miery obsahovo prekrýval s aktivitami hodnotených NP, a to konkrétne v oblasti poskytovania poradenských služieb a informácií týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia a nárokov na rôzne dávky a príspevky od štátu pre odídencom z Ukrajiny. Na rozdiel od hodnotených NP pokrýval projekt iba túto jednu oblasť poradenských služieb a aktivity vykonávali zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny priamo v teréne podľa potreby. Poradenstvo bolo poskytované individuálne v súlade so špecifickými potrebami odídencom.⁴⁰</p>	
Predchádzanie vzniku krízových situácií počas mimoriadnej situácie v dôsledku vojnových udalostí na Ukrajine	
Vyzvanie	OPIZ-NP-2023/11.1.1/02
Prioritná os	CARE – EFRR
Poskytovateľ	MPSVR SR
Oprávnený žiadateľ	štátna rozpočtová organizácia MŠVVaM SR
Cieľová skupina	ŠPTK odchádzajúci z Ukrajiny
Termín realizácie	6/2022 – 11/2023
<p>Projekt odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR bol zameraný na poskytovanie bezplatnej pomoci pri krízových situáciách a konflikte, pri ktorom je prítomné psychické, materiálne alebo fyzické ubližovanie, pričom súčasťou konfliktu je osoba odídencu z Ukrajiny. Tieto služby boli poskytované prostredníctvom konzultácií v mieste vzniku takýchto situácií odborníkmi v rôznych oblastiach. Aktivity sa tak do určitej miery prelínali s hodnotenými NP, predovšetkým v oblasti poskytovania odbornej pomoci a konzultácií, tie však v hodnotených NP neboli orientované výlučne na krízové situácie a predchádzanie konfliktom.⁴¹</p>	

⁴⁰ MPSVR SR. 2022. *Poradenstvo v oblasti sociálnej pomoci a podpory utečencom*.

⁴¹ MPSVR SR. 2023. *Predchádzanie vzniku krízových situácií počas mimoriadnej situácie v dôsledku vojnových udalostí na Ukrajine*.

Aktivity hodnotených NP nadväzovali aj na implementáciu synergických projektov v rámci **IROP 2014 – 2020**, ktoré sa však svojím obsahom zameriavali na zabezpečenie základných potrieb a podpory odídencom z Ukrajiny:

- Vyzvanie NP so zameraním pokryť náklady štátu na zabezpečenie základných potrieb tovarmi alebo službami v rámci prvého prijatia a okamžitej pomoci pre utečencov;⁴²
- Výzva zameraná na pokrytie nákladov samospráv súvisiacich s riešením potrieb skupiny utečencov s dočasným útočiskom.⁴³

Keďže pre NP Integrácia sú cieľovou skupinou ŠPTK vrátane migrantov, jeho aktivity sa čiastočne prelínajú aj s projektmi implementovanými z fondu **AMIF**, ktoré však cieľia najmä na prvotnú intervenciu v oblasti migrácie a posilnenie azylového mechanizmu. Spoločnou črtou okrem cieľovej skupiny je aj zameranie sa na oblasť integrácie ŠPTK:

- Služby v azylových zariadeniach – FVZ-2023-AMIF-SC1-A3-V2;
- Služby v integrácii pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou – FVZ-2023-AMIF-SC2-A8-V4;
- Integrácia ŠPTK pre maloletých bez sprievodu – FVZ-2023-AMIF-SC2-A8-V5.

Aktivity hodnotených projektov boli v synergii aj s intervenciami medzinárodných organizácií, napríklad UNHCR, UNICEF a IOM. Organizácia IOM realizovala v rokoch 2022 až 2024 časť svojich aktivít aj v rámci projektu implementovaného na základe priameho vyzvania MV SR pre Migračné informačné centrum IOM na podporu pracovnej mobility a integrácie migrantov v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR. Cieľom bolo poskytovanie *komplexného právneho, pracovného, sociálneho poradenstva a poskytovanie integračnej podpory (jazykové kurzy a podpora sociálnokultúrnej orientácie pre vysokokvalifikovaných migrantov (z členských štátov EÚ a mimo EÚ, Slovákov žijúcich v zahraničí, občanov SR žijúcich v zahraničí a vracajúcich sa na územie SR, ich rodinných príslušníkov a zahraničných študentov)*.⁴⁴ Evidentné je teda zameranie sa na špecifickú skupinu osôb, v čom spočíva jeho odlišnosť od hodnotených NP.

Všetky vyššie spomínané intervencie a opatrenia realizované rôznymi štátnymi inštitúciami, medzinárodnými či mimovládnyimi organizáciami, boli navyše vhodne dopĺňané aj opatreniami na **regionálnej a miestnej úrovni**. Okrem prvotnej reakcie na vzniknutú situáciu formou vyčlenenia finančných prostriedkov z rozpočtov miest a obcí na vznik rôznych centier pomoci a poskytnutie núdzového bývania, boli zavedené aj opatrenia smerom k lepšej integrácii odídencom z Ukrajiny, napr. poskytovanie bezplatnej hromadnej dopravy, odpustenie dane za psa, dane za ubytovanie, poplatku za odpady a podobne.⁴⁵

Zhrnutie kritéria koherentnosť

V projekte NP Ukrajina samospráva zabezpečovalo koordináciu zapojených subjektov MV SR prostredníctvom regionálnych koordinátorov, ktorí mapovali situáciu v regiónoch, organizovali medzisektorové workshopy a spolupracovali so samosprávami a MNO. V projekte NP Integrácia sa pôvodne koordinačná činnosť sústredila najmä na analytickú činnosť prostredníctvom dvoch zamestnancov Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorí spolupracujú so

⁴² MIRRI SR. 2023. *Písomné vyzvanie na predloženie ŽoNFP na podporu štátnej správy pri prijímaní a okamžitej pomoci utečencom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.*

⁴³ MIRRI SR. 2023. *Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na podporu operácií zameraných na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie voči Ukrajine.*

⁴⁴ Úrad vlády SR. 2022. *Priame vyzvanie pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu IOM – Migračné informačné centrum na podporu pracovnej mobility a integrácie migrantov v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR.*

⁴⁵ Oboňová, S., Ulrichová, N. 2023. *Výročná správa o migrácii a azyly v slovenskej republike za rok 2022.*

samosprávami vybraných miest. Medzi identifikované problémy patrí chýbajúca koordinácia integračnej politiky na národnej úrovni, nedostatok certifikovaných jazykových kurzov a absencia stabilného financovania.

Spolupráca medzi zapojenými inštitúciami je hodnotená ako dobrá a konštruktívna. Plánované podujatia pre širšiu odbornú verejnosť a inštitúcie na zabezpečenie prenosu informácií a vstupov z prostredia samospráv a MNO do procesu tvorby a implementácie migračnej a integračnej politiky SR sa nerealizovali. Súčasná analytická a prieskumná činnosť tímu Úradu splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti a nadväzovanie aktívnych a funkčných vzťahov so samosprávami a MNO je hodnotené ako efektívne. Vzhľadom na to, že je ťažiskom pre adresné smerovanie integračných snáh pre odídencom z Ukrajiny v budúcnosti, jej súčasné personálne zabezpečenie (dvaja zamestnanci) je výrazne kapacitne poddimenzované a nedostatočné.

Reakcia SR na vojnový konflikt na Ukrajine bola promptná a zahŕňala prijatie legislatívnych zmien známych ako Lex Ukrajina, implementáciu projektov financovaných z európskych finančných mechanizmov a aktívne zapojenie medzinárodných organizácií. Hodnotenú NP časovo aj obsahovo nadväzovali na intervencie prvej reakcie, pričom sa na rozdiel od fragmentovaných humanitárnych projektov viac zameriavali na integráciu odídencom, pričom NP Integrácia rozšíril cieľovú skupinu na všetkých ŠPTK. Implementované projekty sa navzájom prelínali a dopĺňali v oblastiach ako poradenstvo v bývaní, zamestnaní, zdravotnej starostlivosti a vzdelávaní, pričom neželané duplicity neboli zistené.

3 Závery

Zistenia prezentované v predchádzajúcej časti hodnotiacej správy podľa kritérií **relevantnosti, účinnosti a koherentnosti** boli východiskom pre nasledujúce závery realizovaného hodnotenia.

Relevantné nastavenie integračných aktivít

Oprávnené aktivity hodnotených NP sú obsahovo správne a relevantne nastavené a korešpondujú s identifikovanými potrebami cieľovej skupiny. Ich vecné zameranie je reflektované v Integračnej politike SR aj v Migračnej politike SR a zodpovedá odporúčaniam analýz neziskových organizácií. Kľúčové oblasti integrácie zahŕňajú vzdelávanie, zamestnanosť, jazykovú znalosť, zdravotnú starostlivosť, sociálne služby, kultúrnu integráciu a voľnočasové aktivity. Výsledky dotazníkového prieskumu, ako aj rozhovory s vybranou vzorkou zazmluvnených užívateľov potvrdzujú, že typy integračných aktivít boli zvolené vhodne a flexibilne a žiadne z nich nevykazujú kriticky nízky záujem zo strany cieľovej skupiny.

Existujúce prekážky integrácie

Napriek vysokej relevantnosti integračných aktivít boli identifikované prekážky, ktoré značne znižujú účinnosť a potenciálny dopad integračných snáh, keďže sú systémového charakteru.

Jazyková bariéra je najčastejšie uvádzanou prekážkou, komplikuje vzdelávanie, zamestnanie aj komunikáciu s úradmi. Chýba napríklad jednotný program jazykovej výučby odstupňovaný podľa úrovne pokročilosti a rôzneho zamerania. Administratívne a legislatívne prekážky zahŕňajú nedostupnosť termínov na cudzineckej polícii, zložité uznávanie kvalifikácií a neprehľadnú legislatívu. V školstve je nedostatočná kapacita vrátane asistentov; problémy v zdravotnej starostlivosti súvisia s odmietaním pacientov. Ako najväčší nedostatok sa javí nedostatočná koordinácia integračnej politiky na národnej úrovni a slabá spolupráca medzi relevantnými inštitúciami, čo negatívne ovplyvňuje realizáciu a výsledky integračných aktivít v regiónoch.

Efektívnosť implementácie

Efektívnosť implementácie z hľadiska implementačných štruktúr, ich súčinnosti a spolupráce so zazmluvnenými užívateľmi je dobrá. Rovnako efektívne je vnímané nastavenie a administratívne požiadavky a procesy implementácie z pohľadu zazmluvnených užívateľov. Dotazníkový prieskum aj rozhovory potvrdili, že dostupnosť informácií a komunikácia v prípravnej aj implementačnej fáze sú vnímané pozitívne.

Implementačná štruktúra konzorcia šiestich nadácií v NP Ukrajina MNO fungovala efektívne vďaka transparentnému výberovému procesu užívateľov, pravidelnej komunikácii medzi nadáciami a inovatívnej online aplikácii eliminujúcej papierovú administratívu. Konzorcium malo tiež výhodu v znalosti regiónu a prostredia, čo zabezpečilo užší kontakt s užívateľmi.

Nedostatočné monitorovanie kvality

V rámci implementačného procesu NP Integrácia chýba kontrola na mieste, ktorá by umožnila overiť kvalitu poskytovaných služieb v praxi. Monitorovanie v rámci ŽoP túto funkciu dostatočne neplní, keďže povinné prílohy sú veľmi stručné a užívatelia neodovzdávajú žiadnu monitorovaciu správu projektu.

Účinnosť realizovaných aktivít

Účinnosť realizovaných integračných aktivít nebolo možné kvantitatívne vyhodnotiť, a to z viacerých dôvodov.

- Definované plánované hodnoty MU pre NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO boli technickým riešením a dosiahnutý počet osôb, ktorým bola poskytnutá asistancia, nie je možné s týmito hodnotami porovnať. V NP Integrácia síce cieľové hodnoty MU boli stanovené, technické obmedzenia systému ITMS21+ však spôsobili, že reálne vykazovaná hodnota zodpovedá približne 20 % celkového počtu osôb, ktorým bola poskytnutá služba.
- Uvádzané hodnoty MU neregistrujú unikátne osoby započítané jedenkrát aj pri opakovanej podpore a vyhodnotenie podielu osôb, ktorým bola poskytnutá integračná podpora z celkového počtu odídencom z Ukrajiny na Slovensku, tak nie je možné.
- Uvádzané hodnoty MU v NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO zahŕňajú nielen integračné aktivity, ale aj poskytovanie humanitárnej pomoci bezprostredne po ich príchode na Slovensko, čo nie je predmetom realizovaného hodnotenia.
- Hoci uvádzané hodnoty MU je možné diferencovať pre osoby do 18 rokov a nad 18 rokov, dostupné štatistické dáta MV SR ku koncu roka 2023 a 2024 tieto údaje samostatne neuvádzajú.

Individuálne príklady dobrej praxe

Napriek nemožnosti kvantitatívne vyhodnotiť účinnosť a výsledky realizovaných aktivít na úrovni projektov, realizované rozhovory potvrdili pozitívne prínosy na individuálnej úrovni v rámci podpornej práce s cieľovou skupinou. Užívatelia citovali množstvo konkrétnych prípadov, keď ich asistancia a aktivity realizované na miestnej úrovni pomohli individuálnym osobám v ich sociálnej či pracovnej integrácii na Slovensku. Viacerí užívatelia nadviazali silné pracovné vzťahy s lokálnymi partnermi – na úrovni samospráv, MNO, integračných centier, ale aj miestnych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zamestnávateľov a škôl. Vlastnou iniciatívou sa im podarilo vytvoriť siete spolupracujúcich organizácií, čo má pozitívny dopad na integračné snahy a ich efektívnosť z pohľadu cieľovej skupiny. Respondenti zo ZŠ zdôrazňovali potenciál mimoškolských aktivít, ktoré deti prepájajú a vedia výrazne napomôcť nielen jazykovej integrácii a študijným výsledkom, ale aj začleneniu do kolektívu, vytváraniu priateľstiev a súdržnosti.

Systémové nedostatky v koordinácii integračnej politiky

Hoci ide o systémové nedostatky, ktoré presahujú rámec hodnotených NP, majú výrazný vplyv na výsledky integračných snáh jednotlivých užívateľov. Na základe realizovaného dotazníkového prieskumu aj rozhovorov je možné predpokladať, že zlepšenie daného stavu by viedlo k pozitívnemu dopadu na regionálnej a miestnej úrovni pre cieľovú skupinu odídencom z Ukrajiny.

Integračná politika na Slovensku nemá jedného jasného riadiaceho aktéra, ale pozostáva z množstva čiastkových oblastí, čo v praxi spôsobuje viacero ťažkostí. Hoci gestorom integrácie je formálne určené MPSVR SR, kompetencie sú rozložené medzi ďalšie ministerstvá. Užívatelia v praxi cítia, že služby sú roztrieštené medzi rezorty a najviditeľnejším poskytovateľom podpory podľa nich nie je štát, ale MNO a miestne iniciatívy. Zásadná otázka integrácie odídencom z Ukrajiny ostáva nezodpovedaná – teda aké sú jej konkrétne ciele a či je strategicky formulovaná pre možnosť cieľovej skupiny zostať po skončení vojenského konfliktu na Slovensku, alebo sa predpokladá ich návrat do krajiny pôvodu.

Zber a zverejňovanie údajov o odídencoch nie je na Slovensku jednotné, systematické ani pravidelné, čo výrazne komplikuje ich analýzu a interpretáciu. Rôzne inštitúcie zbierajú rôzne údaje, pričom vzhľadom na sledovanie odlišných parametrov a rozdielneho časového obdobia nie je možné získať ucelený obraz o stave integrácie.

Analýza pripravená Úradom podpredsedu vlády ukázala, že Slovensko príchodom odídcov z Ukrajiny viac získalo než stratilo. Odídenci v rokoch 2022 až 2024 odvedli na daniach a odvodoch 325 miliónov EUR, zatiaľ čo čistá záťaž štátneho rozpočtu predstavovala 85 miliónov EUR. Národné inštitúcie však nie sú dostatočne aktívne vo zverejňovaní týchto ekonomických prínosov, čo v kombinácii s ochabnutím solidarity verejnosti vytvára negatívnu atmosféru. Dosah a efekt informačných aktivít k širokej verejnosti realizovaných jednotlivými užívateľmi v regiónoch je následne značne obmedzený.

4 Odporúčania

Na základe posúdenia kritérií **relevantnosti, účinnosti a koherentnosti** činnosti hodnotených NP sú nižšie uvedené odporúčania pre budúce smerovanie integračných snáh pre cieľovú skupinu odídencom z Ukrajiny. Realizované hodnotenie neposudzovalo finančnú efektívnosť a hospodárnosť implementácie predmetných NP, rovnako nezahŕňalo vyhodnotenie hodnoty za peniaze. Obmedzenia hodnotenia, ktoré boli identifikované v priebehu realizácie, sú uvedené v časti Metodika hodnotenia (príloha 1).

Zabezpečenie kvality služieb

- Zabezpečiť záväznosť zmluvného procesu v implementačnej fáze vrátane realizácie práce definovaným počtom zamestnancov (možnosť schvaľovania zásadných zmien vyhlasovateľom výzvy)
- Zaviesť kontrolu na mieste na overenie kvality poskytovaných služieb v praxi
- Stanoviť štandardy kvality pre integračné služby vo všetkých oblastiach vychádzajúce z existujúcich metodík a osvedčených postupov
- Posúdiť zavedenie koordinovaných/spoločných žiadostí o finančný príspevok zo strany samospráv a MNO tak, aby ich činnosť bola prepojená a vytvárala synergické efekty vychádzajú z ich špecifických úloh a partnerstiev v regióne

Efektívnosť implementácie

- Zefektívniť systém ITMS21+ na automatický prevod dát namiesto manuálneho prepisovania
- Stanoviť adekvátne a zároveň ambiciózne cieľové hodnoty sledovaných merateľných ukazovateľov
- Zabezpečiť sledovanie unikátnych osôb pri poskytovaní podpory namiesto počítania opakovaných intervencií
- Zabezpečiť dostatočnú internú kapacitu na podaktivitu NP zameranú na koordináciu, výmenu informácií a prenos poznatkov z implementácie do procesu tvorby a implementácie migračnej a integračnej politiky
- Vytvoriť kapacitu v rámci implementačnej štruktúry na šírenie výsledkov realizovaných projektových aktivít a podieľať sa tak na systematickom zviditeľňovaní prínosov cieľovej skupiny na Slovensku

Komunikácia a osvetová činnosť

- Aktívne komunikovať ekonomické prínosy odídencom s podporou konkrétnych dát širšej verejnosti
- Systematicky šíriť pozitívne príklady úspešnej integrácie prostredníctvom osobných príbehov a prípadových štúdií
- Podporovať obojstrannú integráciu prostredníctvom multikultúrnych podujatí prepájajúcich komunity
- Organizovať kampane na prekonávanie predsudkov a budovanie solidarity v spoločnosti

Systém zberu dát a monitorovania

- Implementovať pravidelné prieskumy potrieb cieľovej skupiny reflektujúce vývoj ich potrieb v čase
- Zaviesť priebežné systematické monitorovanie účinnosti a dopadu integračných služieb s konkrétnymi kvalitatívnymi a kvantitatívnymi ukazovateľmi

Strategické riadenie a koordinácia

Tak, ako bolo uvedené v časti Závěry, existujúce systémové nedostatky majú negatívny vplyv na výsledky a potenciálny dopad integračných snáh hodnotených NP. Hoci presahujú rámec a kompetencie predmetných intervencií, pre úplnosť sú nižšie uvedené kľúčové oblasti.

- Posilnenie úlohy gestora integrácie s aktívnym koordinačným mandátom a právomocami presahujúcimi jednotlivé rezorty
- Vytvorenie koordinačného mechanizmu na národnej úrovni zahŕňajúceho zástupcov ministerstiev, samospráv, MNO a medzinárodných inštitúcií
- Zadefinovanie kompetencií jednotlivých aktérov v integračnom procese a zabezpečenie ich pravidelnej komunikácie a výmeny informácií
- Zavedenie jednotného, systematického a pravidelného zberu údajov o odídencoch z Ukrajiny vo všetkých relevantných oblastiach s porovnateľnou metodikou

5 Prílohy

Príloha 1 – Metodika hodnotenia

Príloha 2 – Teória zmeny (samostatná príloha)

Príloha 3 – Prehľad rozhovorov a skupinových diskusií

Príloha 4 – Fact sheet (samostatná príloha)

Príloha 5 – Použité zdroje

Príloha 6 – Evaluačná matica

Príloha 7 – Výsledky dotazníkového prieskumu (samostatná príloha)

Príloha 8 – Úvodná správa (samostatná príloha)

5.1 Príloha 1

Metodika hodnotenia

Predmetom hodnotenia boli NP realizované v rámci podpory začlenenia osôb prichádzajúcich na Slovensko v súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine, konkrétne:

- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva (OP ĽZ 2014 – 2020);
- Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – mimovládne neziskové organizácie (OP ĽZ 2014 – 2020);
- Integrácia ŠPTK vrátane migrantov (Program Slovensko).

Hodnotenie sa špecificky zameralo na intervencie dlhodobej integrácie, ktoré sa v rámci vyššie uvedených NP realizovali prostredníctvom nasledujúcich súborov činností:

- poskytovanie všeobecných informácií a poradenstva, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, bývania, sociálneho zabezpečenia, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti;
- zabezpečovanie aktivít a programov vytváraných za účelom zvýšenia účinnosti podpory integrácie, najmä v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti (vrátane psychologickú a sociálnej podpory), bývania, sociálneho zabezpečenia, kultúry, športu, či uplatňovania právnych nárokov vo všeobecnosti;
- aktivity a programy na komunitnej úrovni a komunitné organizovanie;
- informačné a osvetové aktivity smerom k širokej verejnosti;
- zabezpečovanie inštruktáže a podporných, metodických a koordinačných činností.

Hodnotenie bolo uskutočnené v mesiacoch august 2025 – január 2026 v zmysle Rámcovej dohody o poskytovaní služieb číslo 11366/2025_M_OMAH, 44225/2025 uzatvorenej medzi MPSVR SR a skupinou dodávateľov Octigon, a. s., Consulting Associates, s. r. o., ERUDIO, s. r. o. a Projektové služby, s. r. o. Zistenia a odporúčania hodnotenia budú použité najmä v procese prípravy navrhovaných intervencií, preto má za cieľ poskytnúť informácie o tom, ako predmetné intervencie dokázali prispieť k dlhodobej integrácii cieľovej skupiny do spoločnosti na Slovensku. Na posúdenie relevantnosti, účinnosti a koherentnosti typov činností dlhodobej integrácie boli hodnotené výsledky a zistenia implementácie predmetných NP od februára 2022 do decembra 2024.

Na základe predbežných hodnotiacich otázok, špecifikácie hodnotenia a diskusie na Úvodnom stretnutí k zahájeniu hodnotenia bola zostavená evaluačná matica s podrobne zadefinovanými hodnotiacimi otázkami a podotázkami, príslušnými ukazovateľmi, ako aj zdrojmi údajov a nástrojmi na ich zber (príloha 5).

Hodnotenie sa podľa názvu explicitne zameriava na cieľovú skupinu osôb prichádzajúcich z Ukrajiny. Keďže sa definovaná cieľová skupina v NP Integrácia rozšírila z odídencom z Ukrajiny na všetkých ŠPTK vrátane migrantov, hodnotenie túto zmenu reflektuje a všade tam, kde je to možné, uvedené analýzy zohľadňujú obe cieľové skupiny.

Obmedzenia hodnotenia

V procese realizovaného hodnotenia boli identifikované nasledujúce obmedzenia, ktoré mali dopad na jeho proces a zistenia:

- **absencia komplexných dát** – chýbajúce systematicky zbierané a pravidelne aktualizované dáta o cieľovej skupine v oblasti ich zamestnanosti, formách bývania, zapojenosti do vzdelávacieho a zdravotného systému, ako aj do systému sociálneho zabezpečenia. V rámci

hodnotiaceho kritéria účinnosť tak nebolo možné posúdiť podiel intervenovanej cieľovej skupiny z celkového počtu cieľovej skupiny na Slovensku a vyhodnotiť tak efektívnosť a merateľný kvantifikovaný dopad poskytovaných podporných činností na zlepšenie ich podmienok, resp. zvýšenie ich dlhodobej integrácie do spoločnosti na Slovensku. Rovnako nebolo možné posúdiť predpokladané zmeny v časovom horizonte od začiatku implementácie NP do konca hodnoteného obdobia (31. 12. 2024).

- **absencia fokusových skupín so samotnou cieľovou skupinou** – napriek snahe o zorganizovanie skupinových diskusií so zástupcami odídcov z Ukrajiny, resp. ŠPTK vrátane migrantov, sa ich nepodarilo zrealizovať a zistiť tak priamu skúsenosť a názory na efektívnosť poskytovaných integračných aktivít z pohľadu konečnej cieľovej skupiny. Doplňiť hodnotenie o túto perspektívu vychádzalo z návrhu hodnotiteľov; podľa vyjadrenia zadávateľa na úvodnom stretnutí k hodnoteniu malo byť ťažisko realizovaných rozhovorov na zástupcoch zazmluvnených užívateľov.
- **hodnotenie zamerané na špecifickú oblasť poskytovanej podpory** – v zmysle definovaného zámeru sa hodnotenie zameriava na posúdenie relevantnosti, účinnosti a koherentnosti typov činností dlhodobej integrácie a nezohľadňuje implementáciu troch predmetných NP, ich hospodárnosť a finančnú efektívnosť. Účinnosť poskytovanej podpory v prípade NP financovaných z OP IZ 2014 – 2020 navyše nebolo možné vyhodnotiť z hľadiska napĺňania definovaných merateľných ukazovateľov (počet osôb, ktorým bola poskytnutá služba), keďže ich cieľové hodnoty⁴⁶ boli technickým riešením vzhľadom na nemožnosť stanoviť kvalifikovaný odhad.
- **dotazníkový prieskum zameraný na posúdenie účinnosti** – z metodologického hľadiska má použitie dotazníkového prieskumu na vyhodnotenie efektívnosti viaceré obmedzenia a skreslenia, najmä z dôvodu spoliehania sa na sebahodnotenú (*self-reported*) údaje, napríklad:
 - skreslenie vo forme sociálne žiaducich odpovedí (*social desirability bias*) – respondenti majú tendenciu odpovedať tak, aby seba/svoju prácu prezentovali v priaznivom svetle alebo v súlade so spoločenskými normami, a nie úplne pravdivo;
 - skreslenie pamäti (*recall bias*) – presnosť spomienok na minulé udalosti, pocity alebo správanie môže byť obmedzené, čo vedie k nepresným údajom, najmä ak sa prieskum realizuje dlho po hodnotenej udalosti/intervencii ako napríklad v prípade NP Ukrajina samospráva a NP Ukrajina MNO;
 - vyššia miera odpovedí *neviem/nedokážem posúdiť* – niektoré otázky dotazníkového prieskumu zaznamenali vyššiu mieru odpovedí tohto typu, čo štandardne znamená, že respondenti nemali dostatok informácií na relevantnú odpoveď, nechceli odpovedať, alebo boli dané otázky nejednoznačné a zle sformulované. Hoci takáto situácia môže viesť k zníženej validite prieskumu, zo zrealizovaných rozhovorov vyplýva, že išlo o skutočnú neznalosť zo strany respondentov, a v tom prípade je takáto odpoveď validnou a presnou dátovou položkou. Konkrétne prípady aj ich možné dôvody sú uvedené v texte správy.

⁴⁶ NP Ukrajina samospráva – P0991 – cieľová hodnota 2, P0992 – cieľová hodnota 2, NP Ukrajina MNO – P0991 – cieľová hodnota 6, P0992 – cieľová hodnota 6

Obsahová analýza dokumentov

Obsahová analýza sekundárnych údajov tvorila neoddeliteľnú súčasť hodnotenia, na ktorej bol založený následný proces zberu primárnych údajov. Príklady relevantných dokumentov a podkladov tejto analýzy zahŕňajú:

- **projektovú a programovú dokumentáciu** – zámery NP, ŽoNFP, monitorovacie správy, výzvy na predkladanie žiadostí o zapojenie sa do NP, ďalšia relevantná dokumentácia projektu (napr. vyhodnotenie výziev NP, údaje o zrealizovaných aktivitách atď.);
- **relevantné strategické materiály** – nariadenia EÚ v súvislosti s opatreniami na riešenie výziev spojených s migráciou, Integrovaná politika SR, Migračná politika SR s výhľadom do roku 2025 a iné relevantné dokumenty.

Zoznam zdrojov a použitej literatúry je uvedený v prílohe 4.

Zber údajov

Pri realizácii hodnotenia boli použité kvalitatívne aj kvantitatívne metódy, aby sa zabezpečil komplexný prístup a rôznorodosť zdrojov a perspektív. Evaluačná matica bola použitá ako východisko pre vypracovanie usmernení a otázok pre rozhovory a dotazníkový prieskum.

Na zber kvalitatívnych údajov boli použité nasledujúce nástroje:

- **online rozhovory s nasledujúcimi respondentmi:**
 - zástupcovia MPSVR SR (Odbor prierezových projektov, Odbor programovania a hodnotenia);
 - zástupcovia partnera – MV SR (Sekcia financovania a rozpočtu MV SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti);
 - zástupcovia MNO prijímateľa a MNO partnerov – Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava, Nadácia Centra pre filantropiu, Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia EKOPOLIS, SOCIA – Nadácia na podporu sociálnych zmien, Nadácia Pontis.
- **terénny prieskum vo vybranej vzorke šiestich užívateľov – online rozhovory/fokusové skupiny s nasledujúcimi respondentmi** – pri výbere vzorky uvedenej v tabuľke nižšie bol zohľadnený viacstupňový výber vzorky tak, aby boli splnené nasledujúce kritériá:
 - zástupcovia užívateľov všetkých troch predmetných NP;
 - užívatelia s výraznou skúsenosťou poskytovania činností podporujúcich dlhodobú integráciu cieľovej skupiny (podľa odporúčaní MPSVR SR a MV SR);
 - užívatelia s rôznou výškou poskytnutých finančných príspevkov.

Tabuľka 15: Pôvodná vzorka užívateľov na terénny prieskum

Národný projekt	Užívateľ	Výška schválených finančných príspevkov
Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva	Základná škola Važecká 11, Prešov	398 273 EUR
	Mestská časť Ružinov	38 030 EUR
Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO	Liga za duševné zdravie SR	2 296 059 EUR
Integrácia ŠPTK vrátane migrantov	Mesto Žilina	241 742 EUR
	Slovenská humanitná rada	332 555 EUR
	Nitrianska komunitná nadácia	84 672 EUR

Počas priebehu hodnotenia zadávateľ vyjadril potrebu zrealizovať viac hĺbkových rozhovorov so zástupcami ZŠ zapojenými do predmetných NP. Hodnotitelia preto oslovili a zrealizovali online rozhovory aj s dodatočnou vzorkou užívateľov uvedenou v tabuľke nižšie.

Tabuľka 16: Dodatočná vzorka užívateľov na terénny prieskum

Národný projekt	Užívateľ	Výška schválených finančných príspevkov
Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva	ZŠ Lesnícka 1285/1, Prešov	54 110 EUR
Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva a zároveň	ZŠ Pavla Marceľho, Drieňová 72/16, Bratislava	659 673 EUR 178 500 EUR
	ZŠ Černyševského 8, Bratislava	188 968 EUR 205 101 EUR
Integrácia ŠPTK vrátane migrantov	ZŠ P. O. Hviezdoslava, Trstená	60 968 EUR
		106 495 EUR

Na zber kvalitatívnych údajov bola snaha zorganizovať rozhovory/fokusové skupiny aj so zástupcami cieľovej skupiny odídencom z Ukrajiny, pričom boli oslovení užívatelia s požiadavkou o asistenciu a ich priame oslovenie, keďže zástupcovia implementačných štruktúr nedisponujú kontaktnými údajmi cieľovej skupiny. Stretnutie a skupinové diskusie sa v čase realizácie hodnotenia nepodarilo zrealizovať.

Pri terénnom prieskume bol použitý princíp pološtruktúrovaného rozhovoru, ktorý umožňuje flexibilnú a informatívnu diskusiu so zainteresovanými stranami; otázky boli špecificky prispôbené jednotlivým skupinám respondentov (napr. užívatelia, zástupcovia implementačných štruktúr). Bol uplatnený štandardný súbor profesijných a etických noriem vrátane rešpektovania všetkých druhov odlišností, anonymity a triangulácie. Prehľad zrealizovaných rozhovorov je uvedený v prílohe 3.

Na zber kvantitatívnych údajov bol použitý **online dotazníkový prieskum** zrealizovaný medzi zástupcami všetkých zazmluvnených užívateľov všetkých troch predmetných NP. Jeho cieľom bolo získať názory užívateľov, ktorí sú v priamom kontakte s cieľovou skupinou na relevantnosť, účinnosť a koherentnosť integračných aktivít. Dotazníkový prieskum bol uskutočnený prostredníctvom

oficiálneho online nástroja EK na správu prieskumov EUSurvey⁴⁷ v súlade so všetkými potrebnými požiadavkami GDPR. Jeho výsledky sú uvedené v samostatnej prílohe 6.

Uvedené hodnotenie nebolo zamerané na posúdenie finančnej efektívnosti a hospodárnosti implementácie NP a zahŕňa výlučne OECD/DAC kritériá relevantnosti, účinnosti a koherentnosti integračných aktivít implementovaných v rámci určených NP v zmysle hodnotiacich otázok zadefinovaných MPSVR SR (pozri evaluačnú maticu v prílohe 5). V čase realizácie hodnotenia nebolo možné objektívne vyhodnotiť dlhodobý dopad a trvalo udržateľné zmeny podmienené podpornou činnosťou užívateľov, preto môže byť vhodné doplniť prezentované poznatky o systematické kvantitatívne meranie a sledovanie dlhodobých dopadov na mieru integrácie cieľovej skupiny do spoločnosti na Slovensku.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/eusurvey/home/welcome>

5.2 Príloha 2

Teória zmeny

[tvorí samostatný dokument]

5.3 Príloha 3

Prehľad rozhovorov a terénneho prieskumu

Názov užívateľa	Dátum	Počet zúčastnených respondentov
Slovenská humanitná rada	27. 10. 2025	1
Mestská časť Ružinov	28. 10. 2025	2
Nitrianska komunitná nadácia	29. 10. 2025	1
Liga za duševné zdravie SR	30. 10. 2025	1
ZŠ Pavla Marcelyho, Drieňová 72/16, Bratislava	3. 11. 2025	2
Základná škola Važecká 11, Prešov	4. 11. 2025	1
Mesto Žilina	5. 11. 2025	3
ZŠ Lesnícka 1285/1, Prešov	5. 11. 2025	4
ZŠ P. O. Hviezdoslava, Trstená	5. 11. 2025	2
ZŠ Černyševského 8, Bratislava	6. 11. 2025	2
SPOLU		19

Názov inštitúcie	Dátum	Počet zúčastnených respondentov
MPSVR SR Odbor prierezových projektov	2. 10. 2025	1
MV SR Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti	6. 10. 2025	2
MV SR Sekcia financovania a rozpočtu MV SR	6. 10. 2025	1
MPSVR SR Odbor programovania a hodnotenia	9. 10. 2025	1
Nadácia EKOPOLIS	22. 10. 2025	2
SOCIA Nadácia na podporu sociálnych zmien	22. 10. 2025	1
Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava	27. 10. 2025	1
Nadácia pre deti Slovenska	28. 10. 2025	2
Nadácia Pontis	29. 10. 2025	2
Nadácia Centra pre filantropiu	30. 10. 2025	2
SPOLU		15

5.4 Príloha 4

Fact sheet

[tvorí samostatný dokument]

5.5 Príloha 5

Použité zdroje

COMIN. [bez dátumu]. *O kontaktnom mieste pre cudzincov COMIN NITRA*. Dostupné na: <https://www.comin.sk/kontakty/o-nas>

EK. 2022. *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/562 zo 6. apríla 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a (EÚ) č. 223/2014, pokiaľ ide o Kohézne opatrenia na podporu utečencov v Európe (CARE)*. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R0562>

Európska migračná sieť EMN. 2023. *Výročná správa o migrácii a azyle v SR za rok 2022*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2024.html?page_id=1335245

Európska migračná sieť EMN. 2024. *Výročná správa o migrácii a azyle v SR za rok 2023*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2024.html?page_id=1335245

Európska migračná sieť EMN. 2025. *Výročná správa o migrácii a azyle v SR za rok 2024*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2024.html?page_id=1335245
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0382>

Implementačná agentúra MPSVR SR. 2022. *ŽoNFP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva*.

Inklucentrum. [bez dátumu]. *Podpora žiakov z Ukrajiny v Bratislave*. Dostupné na: <https://inklucentrum.sk/podpora-ziakov-z-ukrajiny/>

Inštitút vzdelávacej politiky. 2024. *Publikácie*. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/01-publikacie/>

Inštitút zdravotných analýz, MZ SR. 2023. *Poskytovanie zdravotnej starostlivosti odídencom z Ukrajiny*. Dostupné na: <https://www.health.gov.sk>

IOM. 2025. *Slovenská republika urobila významný krok smerom k posilneniu riadenia migrácie*. Dostupné na: <https://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/2300-spustenie-projektu-na-pr%C3%ADpravu-ak%C4%8Dn%C3%A9ho-pl%C3%A1nu-v-oblasti-azylu-a-migr%C3%A1cie.html>

Kurotova, A. 2025. *Iba tretina detí odídencom z Ukrajiny navštevuje slovenské školy*. Dostupné na: <https://dennikn.sk/blog/4781541/iba-tretina-deti-odidencov-z-ukrajiny-navstevuje-slovenske-skoly/#:~:text=Pod%C4%BEa%20%C5%A1tatist%C3%ADk%20z%20augusta%202025%20sa%20na,10%20000%20det%C3%AD%20zaevidovan%C3%BDch%20v%20slovensk%C3%BDch%20%C5%A1kol%C3%A1ch>

Liga za ľudské práva. 2022. *Integrácia ľudí z Ukrajiny*. Dostupné na: <https://www.hrl.sk/sk/roboime/projekty/ukrajina/integracia-ludi-z-ukrajiny-navrhy-rieseni>

Mesto Nitra. 2024. *Stratégia integrácie cudzincov (vrátane utečencov a odídencom) v meste Nitra s výhľadom do roku 2035*. Dostupné na: <https://comin.sk/images/comin/2024-07-04-strategia-integracie-cudzincov-v-meste-nitra.pdf>

MIRRI SR. 2023. *Písomné vyzvanie na predloženie žiadosti o NFP na podporu štátnej správy pri prijímaní a okamžitej pomoci utečencom v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny*. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/aktualne-vyzvy-irop/vyzvy-na-predkladanie-zonfp/pisomne-vyzvanie-irop-po9-sc91-2023-109/>

MIRRI SR. 2023. *Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na podporu operácií zameraných na riešenie migračných výziev v dôsledku vojenskej agresie voči Ukrajine*. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/mpsr/irop-programove-obdobie-2014-2020/aktualne-vyzvy-irop/vyzvy-na-predkladanie-zonfp/vyzva-na-pred-zonfp-na-podporu-operacii-zam-na-riesenie-mig-irop-po9-sc91-2023-108/>

MPSVR SR. 2014. *Integračná politika Slovenskej republiky*. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/integracna-politika.pdf>

MPSVR SR. 2022. *Formulár príkladov dobrej praxe*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SESF/Formular_prikladov_dobrej_praxe_b_Pomahame_odidencom-poradenstvo.pdf

MPSVR SR. 2022. *Poradenstvo v oblasti sociálnej pomoci a podpory utečencom*. Dostupné na: <https://www.mpsvr.sk/files/slovensky/esf/op-ludske-zdroje/vyzvania-2023/vyzvanie-poradenstvo-oblasti-socialnej-pomoci-podpory-utecencom.pdf>

MPSVR SR. 2023. *Predchádzanie vzniku krízových situácií počas mimoriadnej situácie v dôsledku vojnových udalostí na Ukrajine*. Dostupné na: <https://www.ludskezdroje.gov.sk/aktuality/predchadzanie-vzniku-krizovych-situacii-pocas-mimoriadnej-situacie-v-dosledku-vojnovych-udalosti-na-ukrajine>

MPSVR SR. 2023. *ŽoNFP Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov*.

MPSVR SR. 2024. *Monitorovacia správa projektu: Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – samospráva*.

MPSVR SR. 2024. *Monitorovacia správa projektu: Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO*.

MPVSR SR. 2021. *Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2025*. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?zamer-migracnej-politiky-slovenskej-republiky>

MV SR. 2025. *Národná stratégia Slovenskej republiky k riadeniu azylu a migrácie*. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/30862/1>

MV SR. 2025. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v SR za roky 2022 – 2024: Ročenky*. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?rocenky>

MZ SR. 2023. *Uznávanie vzdelania ukrajinských pediatriov sa zjednodušuje*. Dostupné na: <https://www.health.gov.sk/Clanok?pediatri-vzdelanie-uznavanie-zjednodusenie>

Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava. 2022. *ŽoNFP Pomoc osobám z Ukrajiny pri ich vstupe a integrácii na území SR – MNO*.

Nitrianska komunitná nadácia. 2025. *Výročná správa 2024*. Dostupné na: <https://www.nkn.sk/images/dokumenty/vyrocne-spravy/vyrocna-sprava-za-rok-2024-prilohy.pdf>

Oboňová, S., Ulrichová, N. 2023. *Výročná správa o migrácii a azyle v slovenskej republike za rok 2022*. Dostupné na: <https://www.emn.sk/sk/publikacie/vyrocne-spravy-emn-o-migracii-a-azyle.html>

Rada EÚ. 2022. *Vykonávacie rozhodnutie rady (EÚ) 2022/382 zo 4. marca 2022*. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:32022D0382>

RTVS, TASR. 2023. *Slovenské školy navštevuje vyše 10 100 žiakov z Ukrajiny*. Dostupné na: <https://spravy.stvr.sk/2023/01/slovenske-skoly-navstevuje-vyse-10-100-ziakov-z-ukrajiny/>

SAV. 2025. *Ľudia z Ukrajiny na Slovensku: od prijatia k začleneniu. Spoločenská sonda ukrajinských migrantov a migrantiek na Slovensku*. Dostupné na: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=12611

Silenská, N. 2024. *Mestám chýba podpora na integráciu Ukrajincov, mnohým úspešným projektom hrozí koniec*. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/integracia-ukrajincov-samospravy-podpora-eu/>

Slovenská humanitná rada. 2025. *Správa o činnosti 2024*. Dostupné na: <https://shr.sk/o-nas/sprava-o-cinnosti/>

Štátna školská inšpekcia. 2023. *Stav vzdelávania žiakov – odídenčov z Ukrajiny. 1. časť. Priebežná správa*. Dostupné na: https://www.ssi.sk/wp-content/uploads/2023/05/vzdelavanie_ziakov_odidencov_z_Ukrajiny.pdf

UNHCR. 2022. *Multi-sector needs assessment: Slovakia October 2022*. Dostupné na: <https://microdata.unhcr.org/index.php/catalog/778/related-materials>

UNHCR. 2023. *Multi-sector needs assessment: Slovakia December 2023*. Dostupné na: <https://microdata.unhcr.org/index.php/catalog/1023>

UNHCR. 2024. *Socio-economic insights survey: Slovakia November 2024*. Dostupné na: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/113198>

Únia miest Slovenska. 2025. *Vznikla Sieť centier pre utečencov a cudzincov v siedmich slovenských mestách – Bezpečný bod*. Dostupné na: <https://www.uniamiest.sk/tlacovespravy/vznikla-sie%C5%A5-centier-pre-ute%C4%8Dencov-a-cudzincov-v-siedmich-slovensk%C3%BDch-mest%C3%A1ch-%E2%80%93-bezpe%C4%8Dn%C3%BD-bod->

ÚPSVaR. 2024. *Štatistiky – 2024 sociálne dávky*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/socialne-veci-statistiky/2024/2024-socialne-davky.html?page_id=1334696

ÚPSVaR. 2024. *Výročné správy*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/ustredie-psvr/vyrocne-spravy.html?page_id=502039

Úrad podpredsedu vlády pre Plán obnovy a znalostnú ekonomiku. 2025. *Analýza dopadov a príležitostí z ďalšieho rozširovania Európskej únie pre Slovenskú republiku s osobitným dôrazom na integráciu Ukrajiny*. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/180/sprievodne-dokumenty?stadiumUuid=d69ce854-4115-412e-b6e6-efdb05327c72>

Úrad vlády SR. 2022. *Priame vyzvanie pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu IOM – Migračné informačné centrum na podporu pracovnej mobility a integrácie migrantov v rámci Plánu obnovy odolnosti SR*. Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/poo/priame_vyzvanie_iom/Priame%20vyzvanie%20pre%20Medzinarodnu%20organizaciju%20pre%20migraciju%20IOM.pdf

ÚPSVaR. 2022. *Podpora pri riešení potrieb osôb so závažným postihnutím v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSVaR/Opis_NP_ZZP_UA.pdf

ÚPSVaR. 2022. *Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu a deti z Ukrajiny a ich rodičov a iné osoby zodpovedné za starostlivosť o dieťa*. Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/buxus/docs/SSVaR/Opis_NP_Podpora_vykonu_opatreni_SPODaSK_pre_MBS_a_deti_z_Ukrajiny_a_ich_rodicov_a_ine_osoby_zodpovedne_za_starostlivost_o_dieta.pdf

Vláda SR. 2022. *Návrh na vyhlásenie poskytovania dočasného útočiska podľa § 29 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov štátnym občanom Ukrajiny a ich rodinným príslušníkom*. Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/26992/1>

Zdravotnícký denník. 2024. *Zdravotná starostlivosť odídencom z Ukrajiny doteraz stála Slovensko 24 miliónov eur*. Dostupné na: <https://www.zdravotnickyydenik.cz/2024/05/zdravotna-starostlivost-odidencov-z-ukrajiny-doteraz-stala-slovensko-24-milionov-eur/>

5.6 Príloha 6

Evaluácia matica

Hodnotiace otázky	Hodnotiace podotázky	Ukazovatele	Spôsob zberu dát	Zdroje dát
RELEVANTNOSŤ				
Do akej miery zodpovedajú podporované intervencie zamerané na dlhodobú integráciu potrebám cieľovej skupiny ⁴⁸ ?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do akej miery pokrývali podporované intervencie potreby cieľovej skupiny? 2. Aký bol zo strany cieľovej skupiny záujem o jednotlivé typy podporovaných intervencií? 3. Boli identifikované prekážky, kvôli ktorým nebolo možné osoby z cieľovej skupiny zapojiť do podporovaných intervencií? 4. Boli zo strany osôb cieľovej skupiny požadované aj ďalšie intervencie, ktoré neboli v rámci národných projektov podporované? 	<p>Relevantnosť realizovaných aktivít vzhľadom na potreby cieľovej skupiny</p> <p>Relevantnosť realizovaných aktivít vzhľadom na definované ciele národných projektov:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ zabezpečenie podpory dlhodobej integrácie osôb cieľovej skupiny samosprávou ○ zabezpečenie podpory dlhodobej integrácie osôb cieľovej skupiny mimovládnyimi neziskovými organizáciami <p>Silné a slabé stránky nastavenia realizovaných aktivít</p> <p>Záujem cieľovej skupiny o zapojenie sa do realizovaných aktivít</p>	<p>Obsahová analýza dokumentov</p> <p>Pološtruktúrované rozhovory</p> <p>Pološtruktúrované fokusové skupiny</p> <p>Dotazníkový prieskum</p>	<p>ITMS2014+, ITMS2021+</p> <p>Projektová dokumentácia</p> <p>Rozhovor so zástupcami MPSVR SR</p> <p>Rozhovor so zástupcami MV SR</p> <p>Rozhovory so zástupcami 6 MNO</p> <p>Rozhovory/fokusové skupiny s vybranými zástupcami užívateľov poskytujúcimi podporované intervencie</p> <p>Rozhovory/fokusové skupiny s vybranou vzorkou cieľovej skupiny (ak je možné)</p> <p>Dotazníkový prieskum medzi užívateľmi poskytujúcimi podporované intervencie v rámci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ samospráv ○ MNO

⁴⁸ cieľová skupina – štátni príslušníci tretích krajín, vrátane migrantov

Hodnotiace otázky	Hodnotiace podotázky	Ukazovatele	Spôsob zberu dát	Zdroje dát
		Podiel intervenovanej skupiny v populácii odídencov z Ukrajiny na Slovensku Spätná väzba cieľovej skupiny na realizované aktivity		
ÚČINNOSŤ				
Ako efektívne intervencia fungovala?	5. Aké prínosy mali podporované typy intervencií pre osoby z cieľovej skupiny? 6. Aké prínosy mali podporované typy intervencií zamerané na deti do 18 rokov? 7. Aká bola ďalšia cesta osôb cieľovej skupiny po poskytnutí intervencie a akými spôsobmi je sledovaná/monitorovaná?	Identifikácia interných a externých faktorov ovplyvňujúcich dosahovanie stanovených výsledkov a cieľov Prekážky/bariéry v implementácii podpory, ich príčiny a následky Administratívna náročnosť realizovaných intervencií Spätná väzba cieľovej skupiny na účinnosť realizovaných aktivít Naplnenie cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov národných projektov k 31. 12. 2024 Identifikované procesy na monitorovanie výsledkov poskytovanej podpory Merateľné zlepšenie podmienok cieľovej skupiny v oblastiach týkajúcich sa zamestnávania, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti,	Obsahová analýza dokumentov Pološtruktúrované rozhovory Pološtruktúrované fokusové skupiny Dotazníkový prieskum	ITMS2014+, ITMS2021+ Projektová dokumentácia Rozhovor so zástupcami MPSVR SR Rozhovor so zástupcami MV SR Rozhovory so zástupcami 6 MNO Rozhovory/fokusové skupiny s vybranými zástupcami užívateľov poskytujúcimi podporované intervencie Rozhovory/fokusové skupiny s vybranou vzorkou cieľovej skupiny (ak je možné) Dotazníkový prieskum medzi užívateľmi poskytujúcimi podporované intervencie v rámci: <ul style="list-style-type: none"> ○ samospráv ○ MNO

Hodnotiace otázky	Hodnotiace podotázky	Ukazovatele	Spôsob zberu dát	Zdroje dát
		bývania, sociálneho zabezpečenia (v závislosti od dostupných dát, napr. nárast zamestnanosti cieľovej skupiny, začlenenia do vzdelávacieho systému, pokrytia zdravotnej starostlivosti, zabezpečenia ubytovania atď.)		
KOHERENTNOSŤ				
Do akej miery bola dosiahnutá koherentnosť podporovaných intervencií medzi relevantnými aktérmi?	<p>8. Aká bola miera koordinácie a metodického riadenia zapojených subjektov (užívateľov) zo strany poskytovateľa pomoci MPSVR SR a MV SR?</p> <p>9. Do akej miery boli intervencie koordinované s aktivitami iných aktérov (napr. MŠVVaM SR, samospráva), ktorí tiež podporovali cieľovú skupinu? Do akej miery vznikali synergické efekty v prospech cieľovej skupiny?</p>	<p>Identifikované procesy na koordináciu a efektívne riadenie intervencií</p> <p>Identifikovaná komplementarita/synergie s inými intervenciami pre danú cieľovú skupinu</p> <p>Identifikácia neplánovaných pozitívnych účinkov vplyvom spolupráce rôznych aktérov</p> <p>Efektivita a rôznorodosť partnerstiev</p>	<p>Obsahová analýza dokumentov</p> <p>Pološtruktúrované rozhovory</p> <p>Pološtruktúrované fokusové skupiny</p> <p>Dotazníkový prieskum</p>	<p>ITMS2014+, ITMS2021+</p> <p>Projektová dokumentácia</p> <p>Rozhovor so zástupcami MPSVR SR</p> <p>Rozhovor so zástupcami MV SR</p> <p>Rozhovory so zástupcami 6 MNO</p> <p>Rozhovory/fokusové skupiny s vybranými zástupcami užívateľov poskytujúcimi podporované intervencie</p> <p>Rozhovory/fokusové skupiny s vybranou vzorkou cieľovej skupiny (ak je možné)</p> <p>Dotazníkový prieskum medzi užívateľmi poskytujúcimi podporované intervencie v rámci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ samospráv ○ MNO

5.7 Príloha 7

Výsledky dotazníkového prieskumu

[tvorí samostatný dokument]

5.8 Príloha 8

Úvodná správa

[tvorí samostatný dokument]